

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO - DOBOJSKI KANTON
OPĆINA KAKANJ
-OPĆINSKO VIJEĆE-**

**Broj: 01/1- _____/19
Kakanj, _____ 2019. godine**

**PROGRAM RAZVOJA
ZAŠTITE I SPAŠAVANJA
LJUDI I MATERIJALNIH DOBARA OD
PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA NA
PODRUČJU OPĆINE KAKANJ
ZA PERIOD 2019 – 2023 GODINA**

OBRADIVAČ: SLUŽBA CIVILNE ZAŠTITE

PREDLAGAČ: OPĆINSKI NAČELNIK

RAZMATRA I USVAJA: OPĆINSKO VIJEĆE

Na osnovu člana 174. stav. 1. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10) i člana 24. i 38. Statuta Općine Kakanj („Službene novine Općine Kakanj“, broj: 04/08), Općinsko vijeće Općine Kakanj, na prijedlog Općinskog načelnika, na _____ sjednici održanoj dana _____ 2019. godine, usvojilo je:

**PROGRAM RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I
MATERIJALNIH DOBARA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA
NA PODRUČJU OPĆINE KAKANJ ZA PERIOD
2019 – 2023 GODINA**

I

Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području općine Kakanj (u daljem tekstu: Program razvoja) predstavlja okvirni dokument kojim će se u procesu razvoja i izgradnje sistema zaštite i spašavanja unaprijediti provedba Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10, u daljem tekstu: Zakon o zaštiti i spašavanju), provedbeni i drugi akti proistekli iz tog Zakona, odrediti smjerove razvoja kroz provedbu konkretnih akcija, planova i prioriteta, uskladiti i funkcionalno objediniti rješenja nosilaca planiranja iz drugih sistemskih zakona koji se odnose na ostvarivanje sadržaja mjera zaštite i spašavanja naročito u ostvarivanju prevencije i postizanja spremnosti za odgovor na prirodne i druge nesreće u općini Kakanj.

II

Program razvoja sadrži sljedeća pitanja:

- a) politiku razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u općini Kakanj,
- b) strateške pravce razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara sa akcijskim planovima njihove realizacije,
- c) posebne dokumente o sadašnjem stanju razvoja sistema zaštite i spašavanja i načinu realizacije zadataka iz Programa razvoja u pojedinim oblastima.

III

**POLITIKA RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I MATERIJALNIH
DOBARA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA U OPĆINI KAKANJ**

Politikom razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u općini Kakanj (u daljem tekstu: Politika razvoja) utvrđuju se politika, vizija i ciljevi kao i strateški pravci razvoja zaštite i spašavanja u općini Kakanj.

Politika razvoja jeste okvirni i osnovni dokument kojim se omogućuje donošenje i provedba odluka i drugih akata, odlučuje o osnovnim principima i opredjeljenjima, područjima razvoja, akcijskim planovima i prioritetima na nivou općine Kakanj.

I. VIZIJA I CILJEVI

Kako je cilj strateškog razvojnog planiranja integralni razvoj pri čemu integralni razvoj ne treba shvatati kao uporedno ostvarivanje političko-ekonomskih (privrednih), socijalno-sigurnosnih (društvenih) i ciljeva zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara, već kao ostvarenje jednog cilja koji integrira sve troje.

To ne znači integrirati tri problema u program, nego integrirati tri problema u jedinstvenu viziju razvoja i iz nje izvedenih ciljeva.

Program razvoja kreće od postojeće situacije i ključnih problema sistema zaštite i spašavanja, raspoznavajući buduće ciljeve razvoja zaštite i spašavanja, povezujući sadašnjost i budućnost kao ostvarivanje željenog cilja.

*Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području
općine Kakanj za period 2019 – 2023 godina*

Osloncem na postojeću razvijenost upravnih i operativno-stručnih organa, službi i jedinica civilne zaštite u potpunosti funkcionalno integrirati postojeću nepovezanost značajnih elemenata sistema zaštite i spašavanja u organima uprave naročito u protivpožarnoj zaštiti i vatrogastvu, zaštiti od poplava i spašavanju na vodi, higijensko-epidemioloških službi, zdravstvenih ekipa u okviru službi hitne pomoći i drugih pravnih lica od značaja za zaštitu i spašavanje da se ozbiljnije zakorači ka suštinskim područjima zaštite i spašavanja u postizanju pripravnosti i spremnosti za uspješan odgovor na prijetnje prirodnih i drugih nesreća.

1.1. Vizija razvoja

- Donošenjem Zakona o zaštiti i spašavanju, Općina kao jedinica lokalne samouprave, zakonodavna i izvršna vlast, pravna lica i građani stekli su pravo i obavezu izgradnje sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara i okoliša od prirodnih i drugih nesreća. Na osnovu toga, postojeće strukture u općini Kakanj i drugim pravnim licima dužni su u okviru svoje redovne djelatnosti zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara i okoliša tretirati kao najvažnije pitanje održivog razvoja, u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju i drugim zakonskim i provedbenim propisima.

- Općim zaključcima iz Procjene ugroženosti Općine Kakanj od prirodnih i drugih nesreća (u daljem tekstu: Procjena ugroženosti), koju je 2015. godine donio općinski načelnik, ukazuje se na nužnost provođenje planskih preventivnih i operativno-stručnih mjera zaštite i spašavanja za postizanje spremnosti u odgovoru na prijetnje od prirodnih i drugih nesreća i ključnih opasnosti kod svih nosilaca planiranja: zakonodavne i izvršne vlasti, pravnih lica i građana.

- Materijalno-tehničkim opremanjem operativnih snaga, edukacijom štabova civilne zaštite za rukovođenje u prirodnim i drugim nesrećama i osoba za vođenje akcija zaštite i spašavanja, razvijanjem svjesnosti o kulturi zaštite i spašavanja kod građana u mjestima gdje žive i rade, omogućiti smanjenje uticaja prirodnih i drugih nesreća, onemogućavanje gubitaka ljudskih života kao i šteta na materijalnim dobrima i okolišu.

1.2. Ciljevi razvoja

Pored predhodno iznesenih elemenata vizije razvoja, a uvažavajući naučene lekcije, vlastite i drugih, a posebno iskustva iz proteklog teškog perioda, pojave, događaje i trendove koji imaju ili mogu imati uticaj na organizaciju i funkcionisanje sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara za budući period od 2019 – 2023. godine izvode se sljedeći ciljevi:

- Uspostavljanje sistema zaštite i spašavanja koji će biti u stanju djelovati i odgovoriti na sve potencijalne opasnosti na način da cjelovito, dugoročno i u najvećoj mjeri zadovolji potrebe općine Kakanj i njenih građana na smanjenje uticaja prirodnih i drugih nesreća na život i zdravlje ljudi, materijalnih dobara i okoliš i efikasno otklanjanje posljedica prirodnih i drugih nesreća, ako se dogode.

- Organizovane službe zaštite i spašavanja u pravnim licima konstantno obučavati i provjeravati njihov stepen osposobljenosti, te njihovo obučavanje za djelovanje u svim fazama zaštite i spašavanja te obezbjeđenje nedostajućih materijalnih sredstava.

- Povećati saradnju nosilaca planiranja, stručno usmjeravanje aktivnosti i resursa, usklađivanje i koordinacija u zaštiti i spašavanju u općini Kakanj primjenom svih raspoloživih mehanizama ozakonjene upravne nadležnosti na taj način da je zaštita i spašavanje sastavni dio svih politika, planova i programa.

- Organizirati i izgraditi djelotvoran i prilagodljiv sistem zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara usmjeren na ostvarivanje vizije i ciljeva po svakom elementu, posebno na povećanju stepena prevencije u okviru koncepta održivog razvoja prilagođenog interesima i potrebama konkretnih sredina u skladu sa administrativno-teritorijalnom podjelom općine Kakanj.

- Definirati i izgraditi odgovarajuću strukturu snaga za zaštitu i spašavanje čija će okosnica biti pravna lica koja se u okviru redovne djelatnosti bave nekim od poslova zaštite i spašavanja i posjeduju visok nivo spremnosti (nevladin sektor, udruženja građana: radioamateri, planinari, lovci, ribari i sl.) i njihovu djelatnost u cijelosti integrisati u jedinstven sistem zaštite i spašavanja kako ne bi dolazilo do dupliranja poslova i rasipanja resursa.

2. OSNOVNI PRINCIPI I OPREDJELJENJA

Svi oblici zaštite i spašavanja moraju se provoditi u skladu sa principima međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog prava o zaštiti ljudi, životinja, kulturnih dobara i okoliša od opasnih uticaja prirodnih i drugih nesreća, te u skladu sa preuzetim međunarodnim obavezama (Ženevskom

konvencijom o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba iz 1949. godine, kao i Dopunskim protokolom o Ženevskim konvencijama iz 1977. godine, Konvencijom o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanih sukoba iz 1954., Drugim protokolom o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanih sukoba iz 1999., Konvencijom o zabrani upotrebe sredstava za promjenu okoline u vojne i druge neprijateljske svrhe iz 1976., Dopunskim protokolom ženevskih konvencija i preporuka u svijetu prihvaćene Rezolucije 46/182 iz 1991. godine o jačanju i koordinaciji humanitarne pomoći UN i zemalja članica i preporuke u provođenju specifičnih mjera prevencije i pripravnosti za brz i koordiniran odgovor u prirodnim i drugim nesrećama, kao i neobavezujućih preporuka iz Osla, koje obuvataju principe, mehanizme i procedure koje se odnose na djelovanje vojno-civilnih snaga u mirnodopskim prirodnim i drugim nesrećama) i principima proisteklim iz Zakona o zaštiti i spašavanju i drugim propisima iz ove oblasti.

Na osnovu navedenog, osnovna opredjeljenja u ovoj oblasti su:

- Svaki građanin ima pravo na zaštitu i spašavanje, ako je zbog prirodne i druge nesreće ugrožen njegov život, zdravlje i imovina,
- U slučaju prirodne i druge nesreće zaštita i spašavanje ljudskih života ima prednost pred svim drugim zaštitnim i spasilačkim djelatnostima,
- Svako fizičko i pravno lice ima pravo i obavezu samostalno i skupa sa drugim provoditi zaštitu od prirodnih i drugih nesreća,
- U slučaju prirodne i druge nesreće svako je dužan pomagati u okviru svojih mogućnosti i sposobnosti. Čovjeku koji je u životnoj opasnosti svako mora priteći u pomoć ukoliko na taj način ne ugrožava svoj život ili zdravlje. Ako ne može pomoći treba o tome hitno obavijestiti operativni centar civilne zaštite ili službu civilne zaštite, ili za pomoć se pobrinuti na drugi način,
- Sve aktivnosti vezano za zaštitu i spašavanje su humanitarne i natpolitičke naravi,
- Općina Kakanj organizuje zaštitu od prirodnih i drugih nesreća kao jedinstven i cjelovit sistem,
- Općina Kakanj je direktno odgovorna za provođenje zaštite i spašavanja na svom području,
- Preventivne mjere moraju imati prednost nad svim oblicima planirane zaštite od prirodnih i drugih nesreća.
- Građanima moraju biti dostupne informacije o opasnostima, zaštiti i mogućnostima njihovog učestvovanja u odlučivanju o načinu ostvarivanja zaštite od prirodnih i drugih nesreća,
- Organizirane snage zaštite i spašavanja u ratu obavezne su pomoći u provođenju humanitarnih principa određenih Ženevskim konvencijama,
- Podaci o opasnostima, planovima, mjerama i aktivnostima za zaštitu i spašavanje su javni,
- Svaki punoljetni građanin mora obavijestiti operativni centar civilne zaštite (121 / 112), policiju (122), vatrogasce (123), Službu hitne medicinske pomoći (124) o svakoj opasnosti ili prirodnoj i drugoj nesreći odmah kada je uoči ili za nju sazna,
- U skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju svako pravno i fizičko lice odgovorno je za provođenje zaštite i spašavanja u slučaju nastanka prirodne i druge nesreće,
- Stanovništvo se mora obavijestiti putem operativnih centara civilne zaštite o opasnostima, načinu zaštite i upoznati sa planovima zaštite i spašavanja i pravilima ponašanja u slučaju prirodne i druge nesreće,
- Fizička i pravna lica su dužna pravovremeno izvršiti sve predviđene mjere zaštite svojih objekata i zaposlenika od eventualnog nastanka prirodne ili druge nesreće kroz provođenje mjera zaštite i spašavanja propisanih u odredbama Zakona o zaštiti i spašavanju, kao i osiguranje imovine kod nadležnih osiguravajućih kuća. Eventualnu pomoć u saniranju nastalih šteta mogu tražiti od drugih fizičkih i pravnih lica tek ako su proveli predhodne aktivnosti,
- Priprema sistema zaštite i spašavanja se zasniva na prilagođavanju organizacije materijalnim i ljudskim mogućnostima,
- U slučaju nastanka prirodne i druge nesreće angažirat će se sve snage i sredstva za zaštitu i spašavanje. U slučaju da zbog snage i obima prirodne ili druge nesreće te snage i sredstva nisu dovoljne tražit će se pomoć od susjednih općina. Ako ni njihova pomoć nije dovoljna, tražit će se pomoć od kantona, Federacije BiH i Bosne i Hercegovine,
- Upotreba snaga i sredstava u slučaju prirodne i druge nesreće mora biti dovoljna i ekonomična u razmjeru sa ugroženošću, odnosno posljedicama prirodne i druge nesreće,
- Izvođenje akcija zaštite i spašavanja zasniva se na obaveznom provođenju odluka, naredbi i zaključaka nadležnih štabova civilne zaštite. Ako kojim slučajem bude razumno da odluka upućuje

- na vršenje kaznenog djela ili kršenje međunarodnog humanitarnog prava, niko nije obavezan i ne smije provoditi takvu odluku,
- Svaki ovlaštenu pripadnik civilne zaštite, komandant, rukovodilac službe, odnosno vođa grupe i spasilac mora znati ko je njegov nadređeni,
 - Da bi spriječili ili bar ublažili posljedice prirodnih i drugih nesreća treba brzo reagirati i efikasno raditi. Zbog toga snage za zaštitu i spašavanje moraju biti organizovane, opremljene i osposobljene tako da se u slučaju prirodne i druge nesreće mogu odazvati u što kraćem roku,
 - Snage i sredstva za zaštitu i spašavanje organiziraju se u skladu sa rješenjima datim u Procjeni ugroženosti,
 - Jedinice civilne zaštite organiziraju se po prostornom i funkcionalnom principu, a mogu i u kombinaciji oba principa,
 - Kod organiziranja i provođenja zaštite i spašavanja u principu se koriste postojeći konceptualni materijalni i drugi resursi, ali i poznati kapaciteti strukovnih organizacija, udruženja građana i organizacija civilnog društva,
 - Provođenje djelatnosti zaštite i spašavanja u miru, u vanrednim uvjetima zahtijeva stabilnu organizacijsku strukturu, opremljenu i osposobljenu za obavljanje zadaća u svim uvjetima prirodne i druge nesreće,
 - Pripadnici civilne zaštite imaju pravo na zaštitu pri radu za šta su odgovorni njihovi osnivači. Za provođenje propisanih mjera za zaštitu i zdravlje na radu brinu organi koji direktno komanduju određenim jedinicama, službama i svim drugim snagama u operativnoj situaciji,
 - Rješenja i postupci iz planova zaštite i spašavanja moraju biti jednostavni, jasni i razumljivi i predhodno simulirani kroz oblike obuke radi provjere valjanosti i hitnosti, s čime moraju biti upoznati svi činioци njihove izvedbe,
 - Korištenje preventivnog pristupa podrazumijeva ostvarivanje priprema za provođenje zaštite i spašavanja koje imaju nezamjenjivu ulogu. Skupe, a efikasne mjere ne smiju biti izgovor niti razlog odlaganja njihove realizacije od nosilaca planiranja za slučajeve kada postoji opasnost od velike ili nepopravljive štete,
 - Za svako fizičko ili pravno lice koje je namjerno ili nepažnjom uzrokovalo ugroženost zbog koje su nastali troškovi dodatnog provođenja mjera, odnosno koja su uzrokovala naknadnu štetu, primjenjuju se odredbe Zakona o obligacijama („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 29/03).
 - Od poznatih rizika, po pravilu, treba se zaštititi,
 - Općina, kao i ostali nivoi vlasti, brinu za pomoć, odnosno socijalnu zaštitu samo onim pojedincima koji je sami sebi ne mogu osigurati,
 - Pomoć u slučaju prirodne ili druge nesreće je, po pravilu je besplatna.

U postupcima proračunavanja potrebnih sposobnosti za nošenje sa procijenjenim opasnostima i mogućim poljedicama koristit će se dati principi.

3. *PODRUČJA RAZVOJA SISTEMA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA*

Planiranje razvoja sistema zaštite i spašavanja za suprostavljanje prirodnim i drugim nesrećama je izvodljiv i isplativ način da se osigura efikasno suočavanje sa posljedicama djelovanja tih nesreća. Brzo i efikasno djelovanje operativnih snaga zaštite i spašavanja, uz dobro provedenu saradnju i koordinaciju, odnosno upravljanje u prirodnim i drugim nesrećama može spasiti mnoge živote, smanjiti socio-ekonomske, političke i sigurnosne poremećaje, spriječiti lanac naknadnih nesreća, koje mogu izazvati i veće posljedice od uticaja prirodne ili druge nesreće koja se već dogodila.

Programom razvoja uspostavlja se međuresorna saradnja nosilaca planiranja, veza između različitih stručnih profesionalnih i dobrovoljnih grupa i ukazuje na elemente njihovog zakonskog i funkcionalnog djelovanja u produkciji mogućnosti novog, prikladnog odgovora društvene zajednice na prirodne i druge nesreće. Razumijevanje logike koja stoji iza procesa izrade Programa razvoja, preduvjet je za prikladan slijed potrebnih koraka.

Od Programa razvoja ne očekuje se da će omogućiti upravljanje i operativni razvoj namjenskih kapaciteta zaštite i spašavanja u slučaju prirodnih i drugih nesreća, ali se očekuje smjer i pravac izgradnje i integrisanja elemenata u jedinstven sistem zaštite i spašavanja koji omogućava izvršnoj i zakonodavnoj vlasti, organizacijama, zajednicama i ovlaštenim pojedincima i građanima da brzo i efikasno odgovore na prirodne i druge nesreće.

Utjecaji prirodnih i drugih nesreća razlikuju se po načinu iskazivanja, nivoima i vrsti izazvanih oštećenja, geografskom obimu, rasporedu izazvanih šteta i stepenu upozorenja koje se mogu očekivati ali načini odgovora, uključeni nosioci planiranja, konceptualni resursi po vrsti i obimu, protok informacija, način ostvarivanja komunikacijsko-informacijske podrške upravljanju u prirodnim i drugim nesrećama i drugi dijelovi hitnog odgovora zajednice imaju jasne sličnosti.

Razvoj zaštite i spašavanja suštinski treba biti usmjeren postizanju uspješnog odgovora na prirodne i druge nesreće, spašavanju života, brizi za beskućnike, ostvarivanju mjera oporavka i održanju kontinuiteta uspješnog oporavka i održanju kontinuiteta umješnog upravljanja u prirodnoj i drugoj nesreći na pogođenom području.

Petogodišnjim programom razvoja omogućuje se uobičajeno godišnje planiranje, izrada i ažuriranje planova zaštite i spašavanja na osnovu važnih podataka iz procjene ugroženosti, nadzor i odgovornost nad provođenjem i kontinuirane popravke postojećih rješenja u odnosu na promijenjene okolnosti, mjesto zbivanja, jačinu i tačne osobine hitnosti kojima će trebati upravljati.

Sa tog stajališta kreiranjem budućih politika ukupnog Općinskog napretka treba osigurati da općinski razvoj ne uzrokuje probleme prirodnih i drugih nesreća, niti da pogoršava postojeće podložnosti riziku ili opasnostima tih nesreća.

Odlučivanje o Programu razvoja u Općinskom vijeću jeste čin postizanja „službenog vlasništva“ nad Programom ovog zakonodavnog organa vlasti, što je najbolja garancija značenja Programa razvoja i zahtjev za visokim nivoom transparentne provedbe programskih obaveza.

S toga će biti potrebno pravovremenim, racionalnim i timskim radom različitih struka i profila, na osnovu novih tehničko-tehnoloških standarda, uz upotrebu novih dostignuća u zaštiti i spašavanju, uz angažiranje domaće pameti i znalaca u vrlo kratkom vremenu načini novi napredak u izgradnji efikasnog sistema zaštite i spašavanja radi poboljšanja organiziranosti, upravljanja i materijalne pokrivenosti zaštite i spašavanja u uvjetima provođenja društvenih, sigurnosnih, ekonomskih i tehničko-tehnoloških reformi u procesima tranzicije i globalizacije ka evropskim i euroatlantskim integracijama.

Uključivanje područja razvoja u ciklus upravljanja u situacijama prirodnih i drugih nesreća je sa namjerom da se osigura društvena, stručna i naučna usmjerenost prema zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od višestrukih posljedica koje nesreće nose sa sobom.

Koncept strateškog programiranja i planiranja razvoja sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara se stručno, metodski i logički podrazumijeva u okviru dvije faze i u četiri međusobno povezanih područja razvoja i to:

3.1. FAZA SMANJENJA RIZIKA KOJI PREDHODI PRIRODNOJ I DRUGOJ NESREĆI

3.1.1. Prevencija od prirodnih i drugih nesreća

3.1.1.1. Ublažavanje kao dio područja prevencije

3.1.2. Pripravnost/spremnost za odgovor na vanredne situacije

3.2. FAZA ODGOVORA I OPORAVKA NAKON PRIRODNE I DRUGE NESREĆE OBUHVATA:

3.2.1. Odgovor

3.2.2. Oporavak

3.1.1. Prevencija od prirodnih i drugih nesreća

Prevencija kao razvojno područje zaštite i spašavanja jeste centralna tačka aktivnosti nosilaca planiranja institucija javne vlasti, pravnih lica i građana u pripremama društvene zajednice za odgovor na izazove prirodnih i drugih nesreća.

Cilj prevencije od prirodnih i drugih nesreća u djelokrugu rada i odgovornosti svih nosilaca planiranja je sprečavanje, onemogućavanje i smanjenje rizika i izvora ugrožavanja, te sprečavanje i ublažavanje posljedica tih nesreća.

Na osnovu Zakonskog djelokruga rada, nadležni organi uprave u Općini obavezni su planirati i provoditi prevenciju od prirodnih i drugih nesreća jednako kao i građani, strukovna udruženja građana, organizacije civilnog društva i druge organizacije u skladu sa njihovom djelatnosti.

Planiranje mjera prevencije ostvaruje se kroz programe i planove zaštite od prirodnih i drugih nesreća u okviru razvojnih ciklusa za pojedine djelatnosti u kontekstu sljedećih aspekata:

- planiranje održivog razvoja društvene zajednice na svim nivoima Općinske strukture,
- najprikladnija politika Općinskog upravljanja prirodnim i drugim nesrećama,
- prikladno zakonodavstvo o zaštiti i spašavanju,
- planiranje u zaštiti i spašavanju (planovi zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća).

Provođenje mjera prevencije u zaštiti i spašavanju oslonjeno je na područja rada nosilaca planiranja i uređuje se područnim zakonodavstvom. Provođenje preventivnih mjera, u skladu sa zaključcima iz Procjene ugroženosti, naročito je važno:

- u oblasti zakonodavstva,
- u oblasti zaštite zdravlja ljudi (epidemije),
- u oblasti planiranja prostornog razvoja, građenja i urbanizma (zaštita od zemljotresa, rušenja, odrona, klizanja i slijeganja tla),
- u oblasti zaštite okoliša, šuma i voda, bilja i biljnih proizvoda (upravljanje otpadom, biljne bolesti i štetočine, požari, poplave, protivgradna zaštita, oluja i mraz),
- u oblasti energetike, rudarstva i industrije (rudarske nesreće, eksplozije plinova i opasnih materija),
- u oblasti protivpožarne zaštite i vatrogastva (šumski i drugi požari, eksplozije plinova i opasnih materija),
- u oblasti zaštite životinja i namirnica životinjskog porijekla (epizootije, zoonoze),
- u oblasti radijacione, hemijske i biološke zaštite (radijaciono i drugo onečišćenje zraka, vode, tla),
- u oblasti prometa i komunikacija u drumskom, željezničkom i zračnom prometu,
- zbog rizika usljed visokog snijega i velikih sniježnih nanosa,
- zbog rizika od mina i neeksplodiranih ubojnih sredstava.

3.1.1.1. Ublažavanje

Učinci prirodne i druge nesreće proizvode direktne i indirektne posljedice po ljude i materijalna dobra (dio ili cijelu Općinu ili šire), zaustavljanje jednih ne znači da druge neće nastaviti štetno djelovati.

Polazno stajalište za ovo prosuđivanje je da i pored toga što je moguće spriječiti neke učinke prirodne i druge nesreće, drugi učinci će očigledno nastaviti postojanje, ali se oni mogu izmijeniti ili smanjiti uz uvjet da se preduzme odgovarajuća akcija.

Razvojna orijentacija na ovom području uglavnom podrazumijeva stručne mjere usmjerene na smanjenje sila udara, rušilačkog djelovanja prirodne ili druge nesreće po ljude i materijalna dobra.

Područje ublažavanja faktički je nastavak ojačanja prevencije primjenom konkretnih mjera i aktivnosti, koje se principijeno dijele na:

3.1.1.1.1. Administrativno-stručne mjere:

- razvoj zakonskog okvira
- finansijski poticaji usmjereni na promoviranje strukturalnih mjera ili ublažavanja tehničku pomoć, razne olakšice itd.
- obuka i obrazovanje
- izgradnja i razvoj upravnih i stručnih institucija
- instaliranje sistema za Operativni centar civilne zaštite
- svjesnost javnosti

3.1.1.1.2. Građevinsko-tehničke mjere

Uobičajene građevinsko-tehničke stručne mjere ublažavanja direktno su u funkciji efikasne zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara i razvijaju se na osnovu:

- odgovarajućeg prostornog planiranja
- procjene fizičkih sila koje mogu nastati potencijalnim opasnostima od prirodnih nesreća
- planiranje i analiza mjera da bi se odoljelo takvim silama
- umješnost građenja sa odgovarajućom kontrolom i nadzorom

Tim preventivnim mjerama doprinosi se kvalitetu izgradnje objekata koji će biti otporni na sile izazvane prirodnim nesrećama što će omogućiti:

- izgradnju građevina koje će biti otporne na fizičke sile izazvane prirodnim nesrećama (zemljotres, poplava, snježni nanosi, jaki vjetrovi, klizišta itd.)
- ojačavanje postojećih građevina da bi se učinili još otpornijim na fizičke sile prirodnih nesreća.

3.1.2. *Pripravnost/spremnost za odgovor na vanredne situacije*

Područje razvoja pripravnost/spremnost društvene zajednice međusobno je uslovljeno postizanjem stanja boljeg od predhodnog ili zatečenog u odnosu na probleme upravljanja prirodnim i drugim nesrećama u svim fazama. Faze upravljanja u prirodnim i drugim nesrećama u principu trebaju biti poistovijećene razvojnim područjima zaštite i spašavanja kako bi se osigurala efikasnost sistema zaštite i spašavanja.

Zahtjevom za postizanjem pripravnosti/spremnosti kao razvojnim područjem zaštite i spašavanja omogućuje se nosiocima planiranja u općini, organizacijama civilnog društva, udruženjima građana i pojedincima brzo i efikasno djelovanje u odgovorima na izazove prirodnih i drugih nesreća.

Razvoj područja pripravnosti zasniva se na planskom pristupu kojim se povezuju svi aspekti zakonskih područja rada nosilaca planiranja naročito Općinskih organa uprave u postizanju pretpostavki za upravljanje u situacijama prirodnih i drugih nesreća.

Institucije pravnog sistema su zakonski, prema definiciji, odgovorne za očuvanje stabilnosti i vitalnosti Općinske vlasti i u uslovima prirodnih i drugih nesreća, uspostavljanjem Štabova civilne zaštite kao operativno-stručnih organa za dužnosti rukovođenja u prirodnim i drugim nesrećama i stvaranjem potrebnih pretpostavki za njihov rad, što podrazumijeva ljudske i materijalno-tehničke resurse, namjenski izgrađene i opremljene prostorne kapacitete.

Prirodne i druge nesreće, bez obzira na stepen razvijenosti sistema zaštite i spašavanja, skoro redovno iznenade nosioce planiranja u državi i društvu i uvijek su komplikovanije nego što se to predvidi u procjeni ugroženosti. Razvojno usmjerenje pripravnosti/spremnosti treba fokusirati na najosjetljivije komponente i to na:

- a) organizaciju i planiranje, koji sadrže jasnu i sveobuhvatnu politiku u zaštiti i spašavanju, odgovarajuće, kvalitetne i održive propise o prirodnim i drugim nesrećama i kvalitetne doktrinarne dokumente po mjerama zaštite i spašavanja, obučavanje i osposobljavanje, jasnu funkcionalnu organizacijsku strukturu snaga, strukturu upravljanja u situacijama prirodnih i drugih nesreća, pouzdane procjene za aktivnost i pripravnost u situacijama prirodnih i drugih nesreća, okvir za planiranje, posebno za hitni odgovor kao što je evakuacija stanovništva ili njihovo privremeno premiještanje u sigurna područja,
- b) resurse pod kojima podrazumijevamo objekte i sisteme za upozoravanje i operativno vođenje akcija zaštite i spašavanja, tačnu i ažurnu specifikaciju resursa koji će se koristiti, opremu, sredstva i rezerve, logističke stanice;
- c) koordinaciju kao proces u uvećavanju stepena pripravnosti i napora u vođenju akcija zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća kroz upozorenje, opasnost i predostrožnost u upravljanju u prirodnim i drugim nesrećama,
- d) spremnost i pripravnost operativnog centra civilne zaštite u situaciji prirodne ili druge nesreće,
- e) obuku i svjesnost javnosti o rizicima, opasnostima i nesrećama, psihološke i druge kompenzacijske mjere učinaka pritiska prirodne i druge nesreće.

Pripravnost i spremnost su u praktičnom smislu jedinstveno razvojno područje sistema zaštite i spašavanja, međusobno zavisni i povezani od čijeg kvaliteta zavise operacije razvojnog područja odgovora na prirodne i druge nesreće.

Spremnost je praktično stanje trenutnih kapaciteta i sposobnost nosilaca planiranja, institucija, organa upravljanja u zaštiti i spašavanju, organizacija civilnog društva, udruženja građana i pojedinaca da brzo i efikasno odgovore na sve izazove prirodne i druge nesreće.

Zbog toga je vrlo važno da se za ostvarivanje sadržaja mjera zaštite i spašavanja zavisno od procijenjene potrebe pripreme potrebni resursi (planovi, snage, sredstva, oprema, veze i komunikacije i sl.), koji neće biti spremni za izvršenje zadataka ukoliko se ljudstvo ne obuču i osposobi u vršenju svoje konkretne službe i umješno rukuje sredstvima i opremom, a štabovi civilne zaštite u rukovođenju akcijama zaštite i spašavanja.

U razvojnom pogledu posebnu pažnju treba posvetiti sljedećim elementima spremnosti, jer pripravnost nije samoj sebi svrha niti dovoljna bez spremnosti koja se postiže:

- a) obukom za usavršavanje,
- b) instaliranjem sistema ranog upozoravanja,
- c) izgradnjom specijalizovanih komunikacijskih sistema za podršku upravljanja procesom u prijenosu govora i podataka,
- d) uspostavom baze podataka značajnih za zaštitu i spašavanje, osiguranjem namjenskih rezervi u odnosu na potrebe faze smanjenja rizika koji predhodi prirodnoj ili drugoj nesreći,

Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području općine Kakanj za period 2019 – 2023 godina

- f) rezervom za ublažavanje posljedica, faze oporavka nakon prirodne ili druge nesreće,
- g) vježbom simulacije – provjere planova zaštite i spašavanja,
- h) prosljeđivanjem ažurnih tehničkih informacija vezanih za pojedine opasnosti itd.

Navedeni elementi su aktivnosti spremnosti, zbog toga što su oni praktično organizacija postojećih općih resursa ili informacija koje bi zadovoljile potrebe upravljanja u situacijama prirodnih i drugih nesreća (kontingentni planovi).

U normalnim uslovima ovi resursi zadovoljavaju druge redovne potrebe. Programi pripravnosti definiraju prilagođavanje ili prečišćavanje ovih funkcija kako bi ih napravili odgovarajućim za korištenje u situacijama prirodnih i drugih nesreća.

3.2. Faza oporavka nakon prirodne ili druge nesreće

3.2.1. Odgovor

Sušтина ukupnih priprema društvene zajednice za zaštitu i spašavanje jeste postizanje sposobnosti odgovora (reakcije, intervencije) na izazove prirodnih i drugih nesreća. Zapravo, to je centralno razvojno područje sistema zaštite i spašavanja koje je uslovljeno i određeno postizanjem kvaliteta razvoja područja prevencije sa ublažavanjem, posebno pripravnosti/spremnosti. Iz ovih razloga ovaj Program posebno obrađuje ovo područje.

Mjere odgovora (interventne mjere) su one mjere koje se preduzimaju neposredno prije (nakon uzbunjivanja) ili poslije udara prirodne ili druge nesreća. One su usmjerene ka spašavanju života i zaštiti imovine i sagledavanju trenutnih šteta nastalih na početku te nesreće.

Operacije odgovora (interventne mjere) izvode se u krajnje teškim uslovima nametnutim silom destrukcije, teško se realizuju, zahtijevaju velika požrtvovanja ljudstva, osigurane resurse, predhodno planiranje i programiranje, organizovanost, obučenosť i uvježbanosť snaga i operativno stručnih organa za upravljanje i rukovođenje procesom.

Efikasnim odgovorom na stanje prirodne i druge nesreće postiže se smanjenje broja nastradalih, olakšavaju teškoće i patnje, povrat osnovnih uslova potrebnih za život i funkcionisanje sistema društvene zajednice.

Na osnovu navedenog, glavni vidovi odgovora/interventnih mjera u situacijama prirodnih i drugih nesreća su:

- a) pokretanje interventnog sistema,
- b) analiza i procjena,
- c) spašavanje života, imovine u privatnom i javnom vlasništvu i okoliša,
- d) spašavanje ljudi zarobljenih u ruševinama, na vodi, pod vodom,
- e) trijaža, liječnička pomoć, hospitalizacija, medicinska evakuacija i briga za žrtve,
- f) evakuacija lica sa ugroženih na manje ugrožena područja,
- g) gašenje požara i zaustavljanje ispuštanja opasnih materija,
- h) organizacija smještaja za nastradale (hitne popravke kuća, smještaj u šatore, škole, hotele, sportske dvorane i sl.),
- i) organizacija ishrane žrtava prirodne ili druge nesreće i pripadnika spasilačkih jedinica i službi, distribucije artikala hrane, osnovnih životnih namirnica i odjeće, procjene rezervi i šteta na prehrambenom fondu,
- j) osposobljavanje ulaznih i izlaznih puteva, rasčišćavanje ključnih saobraćajnica, priprema heliodroma i sl. (omogućiti kružni put unutar pogođenog područja),
- k) uspostavljanje komunikacija i veza (radio i TV, telefonske, mobilne i informacijske veze);
- l) snabdijevanje pitkom vodom i strujom,
- m) organizacija neprestanih zdravstvenih i higijensko-epidemioloških operacija,
- n) informisanje javnosti i rad sa medijima (informacijsko upravljanje),
- o) organizacija pojačanih mjera zaštite imovinske i lične sigurnosti, javnog reda i mira na ugroženom području,
- p) građevinske operacije na uklanjanju i osiguranju nestabilnih elemenata oštećenih građevina koji predstavljaju opasnost po ljude i druge građevine,
- q) praćenje situacije kod stanovništva pogođenog prirodnom ili drugom nesrećom, pronalaženje nestalih lica i ponovno spajanje porodica,
- r) održavanje morala stanovništva itd.

Navedeni vidovi efikasnog odgovora u vođenju akcija zaštite i spašavanja zahtijevaju:

- a) sveobuhvatne informacije o pripravnosti/spremnosti (politička usmjerenja, nosioci planiranja, organizacija, resursi i obučenosť),
- b) pravovremeno i prikladno aktiviranje sistema odgovora (planovi, pripravnosť, aktiviranje i dr.),
- c) umješno koordiniranje operacija odgovora (vođenje akcija zaštite i spašavanja),
- d) alternativne komunikacije i veze,
- e) pregled stanja (mapiranje), analiza i procjena,
- f) kvalitetno i odgovorno upravljanje informacijama,
- g) plansku evakuaciju.

U operacijama odgovora (interventnim mjerama) redovno se u više sektora pojavljuju ozbiljni problemi na koje u periodu priprema za zaštitu i spašavanje u okviru područja prevencije, pripravnosti/spremnosti treba obratiti izrazitu pažnju i to:

- nepostojanje ili neprikladnosť kontingentnih planova ili konceptualnih resursa logističkih centara,
- funkcionalno neizgrađenu pripravnosť/spremnosť,
- upravne, organizacijske i tehničke nedostatke kod upozoravanja na opasnosť,
- stepen organizovanosti, usklađenosti, razvijenosti i sposobnosti aktiviranja pojedinih elemenata ili cjeline sistema odgovora,
- fizičke, psihološke, socijalno-sigurnosne, zatim ekonomske posljedice učinaka i pritiska udara prirodne ili druge nesreće,
- teškoće u evidenciji i procjenjivanju šteta i konceptualizaciji procjene o potrebama,
- netačne i/ili nekompletne informacije iz ankete o stanju stanovništva na pogođenom području,
- spajanje ljudi (u pogođenom području),
- slabo upravljanje informacijama,
- neodgovarajuće artikule koji se dostavljaju i računaju kao pomoć,
- slabu koordinaciju operacija odgovora (interventnih mjera),
- nedostajuću i nedovoljnu svjesnosť javnosť,
- prihvata pomoći.

3.2.2 Oporavak

Oporavak je postupak kojim se društvena zajednica pomaže u postizanju odgovarajućih nivoa funkcionisanja nakon udara prirodne ili druge nesreće na stanje prije nesreće ili u nekim slučajevima na stanje bolje od onog prije nesreće.

Sa stajališta razvoja ovog područja zaštite i spašavanja treba imati u vidu da se proces oporavka može otegnuti, vjerovatno na pet do 10 godina, pa čak i više, čemu se mora prilagoditi i planiranje i programiranje ukupne konsolidacije i stabilizacije.

Usmjerenosť razvojnog područja oporavka jeste postizanje stabilizacije stanja na području pogođenom prirodnom ili drugom nesrećom koja je u odnosu na direktnu operativnu funkciju sistema zaštite i spašavanja života, zdravlja ljudi i materijalnih dobara najvažnija.

Ostale faze oporavka: rehabilitacija i rekonstrukcija su takve aktivnosťi koje se mogu izvršavati u okviru redovne djelatnosťi, nakon faze saniranja stanja pa ih Program razvoja neće posebno obrađivati.

Oporavak, po pravilu, zavisi od uspješnosťi odgovora na prirodne i druge nesreće jednako kao što efikasna prevencija, ublažavanje i pripravnosť zavise od naučenih lekcija nakon odgovora i oporavka.

Posebnu pažnju u pogledu oporavka treba posvetiti analizi stanja nakon prirodne ili druge nesreće s ciljem:

- saniranja stanja,
- rehabilitacije lica pogođenih učinkom prirodne ili druge nesreće,
- prioritetne rekonstrukcije građevina.
- analizu šteta i procjenu potreba, prioritete i potrebno vrijeme reakcije u pružanju pomoći ugroženim licima i materijalnim dobrima,
- sanaciju ključnih službi (zdravstvene, komunalne, epidemiološko-higijenske, građevinske, transportne, elektrodistributivne i dr.),
- hitnu popravku kuća, stambenih i drugih objekata koje se mogu popraviti,
- privremeni smještaj ugroženog stanovništva, dostavu artikala ishrane i osnovnih životnih potrepšтина,
- operaciju rasčišćavanja.

4. PROVEDBA

Uvažavajući činjenicu da Politika razvoja proizilazi iz Procjene ugroženosti, te da su zaključci iz Procjene ugroženosti sastavni dio Programa razvoja, najvažniji dio Politike razvoja čini provedba zaključaka iz Procjene ugroženosti i utvrđene politike u ovoj oblasti.

4.1. Utvrđivanje Strategije razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara

Na osnovu zaključaka iz Procjene ugroženosti, zatim osnovnih principa iz Politike razvoja, izrađena je Strategija razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u općini Kakanj (u daljem tekstu: Strategija razvoja) kao drugi dokument Programa razvoja. Strategija razvoja u sebi sadrži usaglašene strateške pravce sa akcijskim planovima njihovog osiguranja uvažavajući utvrđene faze i područja razvoja naznačene u Politici razvoja.

4.2. Razvojni programi i projekti

Strategija razvoja uključuje konkretne provedbene korake, razvojne programe i projekte, aktivnosti i inicijative sa odgovarajućim opisima, nosioce realizacije, rokove, procjenu potrebnih resursa i očekivane učinke realizacije.

Politika razvoja i Strategija razvoja sjedinjuju se s praksom, postaju platforma razvoja i integrisanja u jedinstven, efikasan i funkcionalan sistem zaštite i spašavanja u periodu od 2019. do 2023.godine.

Općina Kakanj će poticati provedbu razvojnih programa i projekata kroz različite mjere i aktivnosti jer su isprepleteni i međusobno povezani trajni zahtjevi za zaštitom i spašavanjem socijalno sigurnosne situacije i ekonomskog razvoja.

To pruža najširu osnovicu za podizanje svjesnosti o potrebi unapređenja ove oblasti najširoom podrškom u strukturi društva, ali i odlučnijim i privrženijim pristupom Općine u osiguravanju dodatnih sredstava i raznih olakšica u provedbi ovih programa i projekata, naučno-istraživačkom radu u zaštiti i spašavanju i dr.

4.3. Nosioci provedbe Politike razvoja

Za ostvarivanje Politike razvoja, u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju, odgovorni su: Općinsko vijeće, Općinski načelnik i službe za upravu.

U skladu sa Programom razvoja, Općina utvrđuje Politiku razvoja i Strategiju razvoja koji sadrže strateški pravac razvoja sa akcijskim planovima, obuhvatajući i primjenjujući utvrđena strateška područja djelovanja od faze smanjenja rizika koji predhodi prirodnoj i drugoj nesreći do faze odgovora i oporavka nakon prirodne ili druge nesreće.

Sve te aktivnosti moraju imati oslonac na vlastitoj procjeni ugroženosti i utvrđen nivo odgovornosti provedbe.

Općinski načelnik, te službe za upravu, u skladu sa definisanim nadležnostima i obavezama, dužni su osigurati koordinaciju djelovanja i provedbu ciljeva postavljenih Politikom razvoja i Strategijom razvoja.

Ključna odgovornost navedenih nosilaca provedbe Politike razvoja ogleda se u osnovnoj zadaći osiguranja uslova razvoja sistema zaštite i spašavanja osiguranjem odgovarajuće organizacije, kadrova i materijalnih resursa. Naime, suštinski cilj razvoja sistema zaštite i spašavanja je osposobljenost i spremnost djelovanja na nivou Općine gdje prirodne i druge nesreće nastaju.

Općinska služba civilne zaštite, kao stručni organ, ima ključnu ulogu u koordinaciji provedbe Politike razvoja i Strategije razvoja, odnosno Programa razvoja na nivou Općine.

4.4. Finansiranje Programa razvoja

U Zakonu o zaštiti i spašavanju u poglavlju Finansiranje, a naročito u članovima od 179. do 184. tačno su predviđeni izvori sredstava kao i područja ulaganja sredstava iz posebnih naknada za zaštitu i spašavanje.

Na osnovu pomenutih članova Zakona o zaštiti i spašavanju, a posebno člana 184., sredstva potrebna za realizaciju programa i projekata iz odgovarajućih akcijskih planova osigurati će se iz:

- budžetskih sredstava svakog nosioca planiranja u okviru redovnog planiranja za potrebe redovne djelatnosti, kao dio preventivnih i strukturalnih mjera prije nastanka prirodne ili druge nesreće, kao i za otklanjanje posljedica prirodne ili druge nesreće,
- posebnih budžetskih sredstava koja izdvaja Općina u skladu sa Procjenom ugroženosti,
- sredstava pravnih lica, iz osiguranja, dobrovoljnih priloga, međunarodne pomoći i drugih izvora utvrđenih Zakonom o zaštiti i spašavanju i drugim zakonima,
- osnova posebne naknade na neto plaće 0,5 % iz sredstava koja pripadaju Općini, a na osnovu godišnjeg plana korištenja sredstava zaštite i spašavanja i zadataka utvrđenih u Programu razvoja, u principu naročito za osiguranje materijalnih resursa – opremanje, te osposobljavanje za odgovor na prirodnu i drugu nesreću.

Navedeni izvori sredstava i njihov planirani iznos utvrđeni su u posebnom dijelu Programa razvoja pod nazivom „Pregled očekivanih troškova sa izvorima finansiranja“.

Ukazujući na visok stepen opasnosti, dosadašnji nivo razvoja sistema zaštite i spašavanja, predviđajuća sredstva, neće biti dovoljna u ovom razvoju za osiguranje zadovoljavajućeg nivoa osposobljenosti i spremnosti za odgovor na prirodne i druge nesreće.

Iz tih razloga, zavisno od ekonomskog razvoja i dodatnih mogućnosti, izvršna i zakonodavna vlast nastojat će, u skladu sa Procjenom ugroženosti, osigurati dodatne izvore finansiranja s ciljem integrisanja u jedinstven sistem sposoban za efikasan odgovor na izazove prirodnih i drugih nesreća.

5. ZAKLJUČCI

- Politikom razvoja su na modernim osnovama izraženi ambiciozni ciljevi za izgradnju i razvoj svih pojedinačnih elemenata i sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara kao cjeline. Ostvarenje vizije takvog sistema zaštite i spašavanja, zadaća je najvećeg stepena složenosti koja zahtijeva, prije svega, opredjeljenje, koordiniran napor i podršku na svim nivoima organizovanja organa vlasti, političkih subjekata, ali i suštinsko prihvatanje navedenih principa i opredjeljenja od svih relevantnih učesnika ovog poduhvata.
- Provedba Politike razvoja i donošenje Strategije razvoja ukazuju da je sistem zaštite i spašavanja interdisciplinarni i da zahtijeva visoku stručnost i primjenu svih dosadašnjih, ali i novih naučno-istraživačkih projekata iz oblasti zaštite i spašavanja.
- Općinsko vijeće, općinski načelnik i svi drugi zainteresovani subjekti će zajednički raditi na promociji izgradnje sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara.

IV

STRATEŠKI PRAVCI RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I MATERIJALNIH DOBARA SA AKCIJSKIM PLANOVIMA NJIHOVE REALIZACIJE

I. UVOD

Strateški pravci razvoja zaštite i spašavanja i njihovi akcijski planovi realizacije su osnova za ostvarivanje vizije razvoja sistema zaštite i spašavanja u Općini Kakanj za period 2019 – 2023. godine.

Strateški pravci razvoja zasnovani su na viziji i ciljevima proklamovanim u Politici razvoja, s tim da su obrađeni kroz dvije faze sa četiri međusobno povezana područja razvoja, koja su detaljno data u Politici razvoja.

II. OPĆENITO O STRATEŠKIM PRAVCIMA

Ova Strategija, izrađena kroz utvrđene strateške pravce i akcijske planove, izraz je nastojanja da se rastuća svijest o potrebi razvoja zaštite i spašavanja u Općini pretvori u jasan, cjelovit i dugoročan koncept.

Strategija razvoja potencira uvjetovanost održivog razvoja usklađivanjem ciljeva zaštite i spašavanja sa dugoročnim Općinskim socijalno-sigurnosnim i ekonomskim interesima i obrnuto, ostvarenje privrednog i socijalno-sigurnosnog napretka, ali uz dugoročno očuvanje života i zdravlja ljudi, materijalnih dobara i okoliša.

Polazeći od koncepta održivog razvoja Strategija razvoja se zalaže za uvođenje zaštite i spašavanja u sve druge strateške planove Općine i posljedično, za integraciju područja razvoja zaštite i spašavanja (prevencija sa ublažavanjem, pripravnost/spremnost, odgovor i oporavak) u sve sektorske segmente

Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području općine Kakanj za period 2019 – 2023 godina

zakonskih nosilaca planiranja, a kasnije u cjelokupnu politiku, programe i sve razvojne planove i projekte, uvažavajući struku i naučna iskustva u svijetu i zemlji.

Značaj i interdisciplinarnost problematike zahtijeva velike promjene u sadašnjim institucionalnim odnosima, te angažman ljudskih i finansijskih resursa u onoj mjeri u kojoj ih može osigurati dugoročnim usmjeravanjem kroz strateške pravce i pažljivo planiranje.

Strategija razvoja usmjerava društvena nastojanja da se područja razvoja zaštite i spašavanja ostvare u skladu sa njihovom prirodom, ciljevima i logikom funkcionisanja, dok ih u okviru funkcionalnog sistema zaštite i spašavanja povezuju zajednički razlozi djelovanja – zaštita i spašavanje života i zdravlja ljudi, materijalnih dobara i okoliša te zajednički opći ciljevi.

Na kraju, Strategija razvoja nudi razumijevanje načina ostvarenja opredjeljenja definisanih u Politici razvoja u kojoj je za svaki strateški cilj jedinstveno utvrđeno sljedeće:

- osvrt na sadašnje stanje,
- razvojna vizija kroz četiri područja djelovanja (prevencija sa ublažavanjem, pripravnost/spremnost, odgovor i oporavak),
- osnovni strateški pravci za ostvarivanje vizije (provedba),
- akcijski plan kroz specifikaciju konkretnih akcija koje treba poduzeti prema strateškim pravcima.

III. AKCIJSKI PLANOVI

Akcijski plan se bazira na strateškim pravcima datim u područjima razvoja pa je zbog toga u ovom elementu dat kao posebno poglavlje. Akcijski plan svakog strateškog pravca razvoja sistema zaštite i spašavanja daje specifikaciju konkretnih akcija za razvoj elemenata sistema zaštite i spašavanja i njihovo integrisanje u jedinstven, efikasan i funkcionalan sistem u periodu 2019 – 2023 godine.

Samo akcijski plan zasnovan na dogovorenoj strategiji razvoja kroz područja može tu strategiju oživjeti i ponuditi odgovore na važna pitanja i to:

- kako to ostvariti,
- ko je nosilac,
- do kada uraditi i sa kojim očekivanim učincima,
- čime to ostvariti.

Akcijski plan nudi platformu po kojoj će se Strategija razvoja provesti u praksu.

Akcijski plan je okrenut razvoju, odnosno onim razvojnim aktivnostima koje direktno potiču sveobuhvatan razvoj elemenata sistema zaštite i spašavanja i njihovo integrisanje u funkcionalan i efikasan sistem.

Svaka od aktivnosti treba biti specificirana kroz skicu projektnog zadatka podrazumijevajući različit nivo složenosti:

- strateški programi postavljeni na kantonalnom i federalnom nivou u kojima učestvuje općina Kakanj koji su od suštinske važnosti za razvoj sistema zaštite i spašavanja,
- razvojni programi usmjereni na jačanje i razvoj određenog područja razvoja ili važnog segmenta određenog područja,
- razvojni projekti usmjereni na realizaciju konkretnih ciljeva ili produkata, ali od šireg značaja za razvoj sistema zaštite i spašavanja,
- pojedinačni projekti koji su usmjereni na provedbu konkretnih specifičnih rješenja ali u cilju prihvatanja stajališta da će se ta rješenja postići u nekoj etapi razvoja.

Aktivnosti koje će se ostvarivati situirane su po prioritetima i u određenom vremenskom okviru, oslonjene jedna na drugu, s tim da su sve podjednako važne u širem kontekstu.

U skicama projektnih zadataka određeni su nosioci i učesnici. Nije nužno da samo Općinske institucije, po pravilu, budu nosioci aktivnosti.

Akcijski plan nije ograničen na broj aktivnosti kojima će se provoditi i poticati navedeni strateški pravac. Njega treba promatrati kao plan koji sadrži aktivnosti kroz koje se razvija sistem zaštite i spašavanja u Općini u cijelosti i to od svih nosilaca planiranja – organa vlasti, nevladinih organizacija, strukovnih udruženja, privatnog sektora i građana.

IV. KONKRETNI STRATEŠKI PRAVCI SA AKCIJSKIM PLANOVIMA

1) „PROGRAM OSIGURANJA MINIMUMA SREDSTAVA ROBNIH I DRUGIH REZERV ZA POTREBE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI KAO DIO SPREMNOSTI I ODGOVORA NA NASTANAK PRIRODNE I DRUGE NESREĆE“

1. Uvod

Ratne i druge posljedice, sadašnje stanje ekonomskog razvoja, nivo nezaposlenosti i opće stanje siromaštva je osnov za utvrđivanje strateškog cilja osiguranja minimuma sredstava robnih i drugih rezervi za potrebe zaštite i spašavanja ljudi kao dio spremnosti i odgovora na nastanak prirodne i druge nesreće, jer iskustva ukazuju na potrebu osiguranja minimuma vlastitih resursa.

2. Postojeće stanje

Iskustveno, kroz provođenje akcija zaštite i spašavanja u posljednjih deset godina stanje u ovoj oblasti se može izraziti kao potpuno nezadovoljavajuće, jer u mnogim situacijama nadležni organi nisu bili u mogućnosti osigurati ni minimum rezervi potrebnih za zaštitu i spašavanje.

3. Područja razvoja

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uređenost u oblasti prevencije osigurana je:

1. Zakonom o Federalnim robnim rezervama („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 46/99) kojim su utvrđene obaveze i nadležnosti nižih organa vlasti u pogledu stvaranja rezervi;
2. Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10);
3. Zakonom o Crvenom križu Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 28/06);

Razvojni karakter prevencije u osiguranju robnih rezervi i drugih sredstava ogleda se: u primjeni stručnih mjera usmjerenih na osiguranje minimuma potrebnih rezervi lijekova i sanitetskog materijala potrebnih za medicinsku brigu, smještaj, organizaciju ishrane, osiguranje odjeće i obuće, pitke vode, struje i slično za potrebe pogođenog stanovništva.

Sadašnji način organizovanja ovih poslova kao dio prevencije odražava politiku upravljanja prema kojoj su sredstva robnih rezervi za potrebe zaštite i spašavanja, u principu decentralizovana i približena do nivoa Kantona dok na nivou Općine ne postoji prikladan način organizovanja.

Ublažavanje kao viziju novog stanja treba osigurati kroz:

1) administrativno-stručne mjere:

Osigurati finansijski poticaj kojim treba dovesti do odgovarajuće spremnosti i odgovora na prirodnu i drugu nesreću, što podrazumijeva da se redovno i u što kraćem vremenu osiguraju sredstva u budžetu za ovu namjenu, a dio finansijske podrške, ako se osiguraju sredstva u budžetu i iz sredstava utvrđenih u članu 180. i 184. Zakona o zaštiti i spašavanju.

2) građevinsko-tehničke mjere

Kao dio prevencije i ublažavanja građevinsko – tehničke mjere u ovoj oblasti osigurati će se izgradnjom ili rekonstrukcijom ili prilagođavanjem postojećih objekata za potrebe čuvanja robnih rezervi za zaštitu i spašavanje, s tim da ti objekti moraju biti otporni na procijenjene elemente ugrožavanja i da imaju odgovarajuće uslove.

b) Pripravnost/spremnost

Elementi koji će osigurati spremnost u ovoj oblasti su:

Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području općine Kakanj za period 2019 – 2023 godina

- osiguranje logističkog centra Općine uz preporuku pune racionalnosti koja podrazumijeva da taj centar može biti i u sastavu pravnih subjekata i drugih nosilaca planiranja,
- osigurati odgovarajuće rezerve koje se odnose na ishranu, zdravstveno osiguranje, smještaj unesrećenih i dr.,
- tačna i sređena evidencija o svim sredstavima i uspostava baze podataka o ovim sredstvima značajnim za zaštitu i spašavanje,
- osiguranje odgovarajućih rezervi namjenskih sredstava i opreme za potrebe smanjenja rizika,
- osiguranje namjenskih rezervi za zaštitu i spašavanje u fazi oporavka,
- visok nivo koordinacije kao dio spremnosti između svih nosilaca planiranja,
- provjera donesenih planova kroz vježbe simulacije.

c) *Odgovor*

Sušтина programa osiguranja robnih rezervi ogleda se u sposobnosti odgovora na prirodne i druge nesreće. Osiguranjem odgovarajućih rezervi hrane, pića, smještajnih kapaciteta, zdravstvenog osiguranja i drugih potreba, stvoriti uslove za efikasan odgovor u smanjenju broja nastradalih, olakšavanje teškoća i patnji unesrećenih i stvaranje osnovnih uslova potrebnih za život.

Na osnovu navedenog, glavni vidovi odgovora u ovoj oblasti su:

- osiguranje lijekova, sanitetskog i drugog materijala za potrebe zdravstvenog osiguranja ugroženih i njihova briga,
- organizacija smještaja za nastradale (smještaj u šatore) ukoliko nema drugog smještaja,
- osiguranje artikala za ishranu unesrećenih i pripadnika spasilačkih jedinica i službi,
- distribucija osnovnih životnih namirnica, odjeće i obuće,
- opskrba pitkom vodom i alternativnim izvorima energije,
- osiguranje veterinarskih lijekova, veterinarsko-medicinskih instrumenata, opreme, hrane za životinje i sredstva za dezinfekciju, dezinfekciju i deratizaciju;
- osiguranje neprekidne komunikacije i veza nosilaca planiranja ove oblasti sa svim nosiocima zaštite i spašavanja;
- osiguranje pune koordinacije između nosilaca planiranja u ovoj oblasti sa vladinim i nevladinim sektorom (Crveni križ i druga udruženja građana), te postupanje po odlukama nadležnog štaba civilne zaštite koji rukovodi akcijom zaštite i spašavanja.

d) *Oporavak*

Za ovu fazu u robnim rezervama potrebno je predvidjeti opremu i sredstva za realizaciju oporavka (osiguranje građevinskog i drugog materijala), uvažavajući specifičnosti posljedica od prirodnih i drugih nesreća i potrebe proizašle iz nje, s ciljem osiguranja finansijskih olakšica korisnika tih rezervi u skladu sa odgovarajućim odlukama nadležnih organa.

4. *Provedba*

Da bi se osigurao ovaj strateški pravac predviđena je izrada programa osiguranja robnih rezervi za potrebe zaštite i spašavanja koji treba dati odgovor i rješenja utvrđena u tački 3. ovog strateškog pravca, koji bi trebao onemogućiti naznačene probleme iz Politike razvoja, a za ovu oblast mogući problemi su:

- nepostojanje konceptualnih resursa i logističkog centra Općine,
- nepopunjenost resorne službe stručnim licem iz ove oblasti,
- slaba međusobna koordinacija nosilaca planiranja u ovoj oblasti, kao i koordinacija sa kantonalnom direkcijom za robne rezerve,
- razvijenost i sposobnost aktiviranja privrednih društava, odnosno preduzeća za koje se utvrdi da su dio subjekta zaduženog i odgovornog za osiguranje robnih rezervi,
- nedostajuća i nedovoljna svjesnost javnosti o rizicima, opasnostima i nesrećama i potrebi osiguranja minimuma vlastitih resursa za preživljavanje kod svakog stanovnika.

5. *Akcijski plan*

Akcijski plan za realizaciju ovog Programa sadrži sljedeće konkretne provedbene korake:

- a) razvoj zakonskog okvira,
- b) izradu projekta utvrđenog u tački 4. i njegovu provedbu,
- c) utvrđivanje minimuma robnih rezervi za zaštitu i spašavanje,
- d) nabavku planiranih sredstava,
- e) obnavljanje sredstava do njihovog eventualnog korištenja.

Nosioći Akcijskog plana su:

- a) Crveni križ Općine,
- b) Općinska služba civilne zaštite,
- c) Općinska služba za upravu nadležna za robne rezerve.

Planski rokovi:

- a) projekat iz tačke 4. ovog Programa završiti do kraja 2019. godine,
- b) sačiniti pregled potrebnih resursa i objekata za smještaj robnih rezervi do kraja 2019. godine,
- c) nabavka svih planiranih resursa robnih rezervi – do kraja 2021. godine.

Procjena potrebnih resursa i očekivani učinci realizacije ovog strateškog cilja bit će poznati nakon realizacije zadataka predviđenih u 2019. godini.

Finansijski obuhvat predpostavlja osiguranje sredstava iz budžeta Općine i viših nivoa vlasti i namjenskih sredstava iz člana 180. Zakona o zaštiti i spašavanju, čiju će visinu i dinamiku utvrditi projekt iz tačke 4., s tim da sva finansijska sredstva i realizacija projekta treba biti završena do kraja 2022. godine.

2) „ **PROGRAM ODRŽAVANJA KAPACITETA CIVILNE ZAŠTITE ZA DEMINIRANJE KAO SPREMNOST ZA PROVOĐENJE PROTIVMINSKIH AKCIJA**“

1. *Uvod*

Prema službenim podacima Centra za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: BH MAC) ukupna sumnjiva površina onečišćenosti minama procijenjena je na 2.089 km², što čini 4 % površine Bosne i Hercegovine. Pod sumnjom da su onečišćene minama identificirano je 1.366 lokalnih zajednica što direktno utiče na sigurnost i život oko 1,3 miliona ljudi, od čega je 11 % u kategoriji visoko onečišćenih a 51 % u kategoriji srednje onečišćenih.

Općina Kakanj, prema službenim podacima, ima površinu od 471 km² i nema sumnjivih površina onečišćena minama.

2. *Postojeće stanje*

Općina se od 1999. godine oslanja na Federalnu upravu civilne zaštite koja ima razvijene kapacitete za deminiranje koje trenutno čine timovi za deminiranje, timovi za uklanjanje NUS-a, Federalni timovi za uzorkovanje i mašinsku pripremu zemljišta za deminiranje, mašinski timovi za uklanjanje ruševina i za mašinsku pripremu zemljišta i za tehničko izviđanje, tim pasa za otkrivanje eksploziva i menadžment tim za upravljanje navedenim snagama za deminiranje. Za područje općine je određen koordinator za deminiranje. Policijska stanica Kakanj u saradnji sa Službom CZ u kontinuitetu prima dobrovoljno predata NUS-a, naoružanje i municiju.

3. *Područja razvoja*

a) *Prevenција i ublažavanje*

Normativna uređenost u oblasti deminiranja kao dio prevencije osigurana je:

1. Zakonom o deminiranju u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj: 5/02) i Standardom za deminiranje i uklanjanje NUS-a u Bosni i Hercegovini koji predstavljaju normativno-pravni okvir za planiranje i provođenje protivminskih akcija,
2. Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10),

3. Zakonom o amnestiji za nedopušteno držanje minsko-eksplozivnih sredstava i oružja u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 51/02 i 55/06).

Kada su u pitanju preventivne mjere iz lepeze protivminskih akcija one obuhvataju izviđanje, obilježavanje sumnjivog terena i upozoravanje lokalnog stanovništva na opasnost od mina.

Od navedenih preventivnih mjera Služba civilne zaštite provodi obilježavanje, kontrolu, obilazak prijavljenog i pronađenog NUS-a , te upozoravanje stanovništva na opasnost od postojanja NUS-a na sumnjivoj površini kao i obavještanje kantonalnih TUN timova o pronalasku NUS-a sa zahtjevima za njihovo uklanjanje.

Ublažavanje kao viziju novog stanja u oblasti deminiranja treba osigurati kroz provođenje administrativnih mjera i to:

- razvoj zakonske regulative – dopuna zakona i pratećih propisa,
- izrada nove strategije protivminskih akcija.

b) Pripravnost / spremnost

Općina Kakanj nema razvijene svoje kapacitete za protivminske akcije. Dosadašnja praksa je pokazala da timovi za deminiranje KUCZ u potpunosti mogu zadovoljiti potrebe općine Kakanj po ovom pitanju. Na području općine nema određen prostor za uništavanje NUS-a.

c) Odgovor

Specifičnost sadašnjih protivminskih akcija je da se provode kao da je stanje prirodne i druge nesreće proglašeno a kao takve se od završetka rata i provode.

U protivminske akcije koje se trenutno provode spadaju:

1. operacije humanitarnog deminiranja koje obuhvataju čišćenje mina i NUS-a, izviđanje, obilježavanje, osiguranje kvaliteta i izradu odgovarajućih karata; (ne radi se na području općine Kakanj),
2. edukacija stanovništva s ciljem upozoravanja na mine i redukciju rizika.

d) Oporavak

U oblasti deminiranja ne postoje posebni planovi zaštite i spašavanja, već se sačinjavaju godišnji programi rada u kojima se dimenzioniraju ciljevi i zadaci za taj period.

Ovo iz razloga što je sadašnje stanje u oblasti deminiranja zapravo mobilno stanje koje odgovara stanju neposredno nakon udara prirodne ili druge nesreće.

Prema tome, provođenje sveukupnih minskih akcija na području općine Kakanj može se posmatrati kroz sveukupnu protivminsku akciju na nivou Bosne i Hercegovine radi preduzimanja mjera na oporavku zemlje nakon udara prirodne ili druge nesreće (u ovom slučaju rata) i otklanjanju posljedica koje je ostavio za sobom.

4. Provedba

Specifičnost ovog strateškog cilja u Programu razvoja ogleda se u tome da se već provode mjere koje spadaju u odgovor i oporavak zastupljene kod drugih ciljeva i projekata.

- Nastaviti sa planskim prikupljanjem NUS-a u saradnji sa PU Kakanj i timom za deminiranje KUCZ, te uticati na svijest građana u cilju predaje zaostalog NUS- a koji se nalazi kod istih.
- Poduzeti opsežne mjere upozoravanja na mine i NUS, čime će se bitno smanjiti nivo rizika od mina i NUS-a po stanovništvo.

5. Akcijski plan

Akcijski plan za realizaciju Programa sadrži sljedeće konkretne korake:

- a) daljnja dogradnja zakonskog okvira
- b) unapređenje saradnje sa PU Kakanj i stanovništvom u cilju prikupljanja NUS-a.

Nosioci Akcijskog plana su:

- a) Općinski načelnik,
- b) Općinska služba civilne zaštite i Općinski štab civilne zaštite,
- c) Općinski koordinator za NUS.

Planski rokovi:

U zavisnosti od odluka i programa donesenih na višim nivoima odlučivanja.

3) „PROGRAM ZAŠTITE OD EPIDEMIJA“

1. Uvod

Epidemije su pojave određenih vrsta oboljenja u širim/masovnim razmjerama s tendencijom naglog širenja. Na području općine Kakanj sa aspekta ugroženosti zdravlja i života ljudi, u pogledu pojave, mjera suzbijanja i iskorijenjivanja zaraznih bolesti, predstavlja stalnu prijetnju. Nastanak epidemija povezuje se sa lošim higijenskim prilikama od stanovanja pa do neprimjerene ishrane, sa problemima kvalitetne vode za piće, opasnog otpada, odlagališta otpadnih voda, prijenosom zaraznih bolesti, te posljedica prirodne ili druge nesreće.

2. Postojeće stanje

Postojeći zakoni o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju stvaraju dobru osnovu za borbu na suzbijanju epidemija. Uvažavajući činjenicu da epidemije kod ljudi mogu nastati prijenosom bolesti sa životinja na čovjeka ili koristeći hranu životinjskog porijekla nadležni su i organi iz oblasti veterinarstva.

3. Područja razvoja

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uređenost u oblasti prevencije osigurana je:

1. Zakonom o zdravstvenoj zaštiti („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 46/10 i 75/13),
2. Zakon o zdravstvenom osiguranju („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 30/97, 07/02 i 70/08),
3. Zakonom o lijekovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 51/01 i 29/05),
4. Zakonom o veterinarstvu u Federaciji BiH („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 46/00).

Za prevenciju i ublažavanje nastanka zaraznih bolesti kod ljudi provode se mjere zdravstvene zaštite kroz provedbu zdravstvenog odgoja i obrazovanja, zaštitom od ekonomskih činilaca štetnih po zdravlje, uključujući sve mjere za očuvanje i poboljšanje uvjeta životnog okoliša, zatim provođenje mjera na otkrivanju i otklanjanju uzroka nastanka epidemija, mjera imunizacije, preventive i mjere na suzbijanju karantenskih zaraznih bolesti, snabdijevanje lijekovima i drugim medicinskim sredstvima za zdravstvenu zaštitu. Ublažavanje, kao viziju novog stanja, treba osigurati kroz administrativno-stručne i građevinsko-tehničke mjere kroz jačanje kapaciteta medicinskih službi i osiguranje izgradnje ili rekonstrukcije postojećih objekata za njihov rad.

b) Pripravnost/spremnost

Elementi za osiguranje spremnosti u ovoj oblasti su:

- osiguranje stručnih analiza kod nastanka epidemija od strane službi medicinske pomoći s osloncem na nadležne organe zadužene za zdravstvo na višim nivoima organiziranja,
- planski odrediti objekte - karantene za smještaj oboljelih od epidemije, te izvršiti njihovo prilagođavanje kako bi u situaciji epidemije mogli imati funkciju karantena,
- obavještavanje javnosti i stanovništva koristeći operativne centre civilne zaštite Općine i Kantona,
- materijalno opremanje službi za medicinsku pomoć kako bi se smanjili rizici kod nastanka epidemija,
- stalno ažuriranje planskih dokumenata,
- provjera donesenih planova kroz vježbe simulacije i
- edukacija stanovništva.

c) **Odgovor**

Sve aktivnosti koje se preduzimaju prije i tokom trajanja epidemija trebaju se obuhvatiti djelovanjem i naredbama nadležnog Štaba civilne zaštite koji rukovodi akcijama zaštite i spašavanja od epidemija.

Pored navedenih, glavni vidovi odgovora u ovoj oblasti su:

- prethodno osiguranje lijekova, krvi i krvne plazme, vakcina i sanitetskog i drugog materijala za potrebe zdravstvenog osiguranja,
- osiguranje smještaja u zdravstvenim ustanovama,
- osiguranje smještaja u već prilagođenim objektima pripremljenim za namjenu karantina,
- osiguranje koordinacije sa nevladinim sektorom,
- prethodno osiguranje neprekidne komunikacije i veza nosilaca planiranja u ovoj oblasti sa svim operativnim nosiocima zaštite i spašavanja.

d) **Oporavak**

Smanjenje broja zaraznih bolesti i njihovo radikalno suzbijanje su preduvjet bržeg i efikasnijeg oporavka s ciljem dovođenja u prethodno stanje prije epidemija.

4. **Provedba**

Da bi se osigurao ovaj strateški cilj u ovoj oblasti je potrebno konstantno vršiti prikupljanje, sistematizaciju i proučavanje provedenih međunarodnih i domaćih naučnih i stručnih istraživanja o vrstama i rasprostranjenosti epidemija sa predlaganjem i preduzimanjem odgovarajućih mjera u prevenciji i po pojavi.

Potrebno je razriješiti ili dati odgovore na postojeće ili moguće probleme:

- nedovoljni javno-zdravstveni laboratorijski kapaciteti,
- nedovoljni kapaciteti za detekciju, kontrolu i prevenciju epidemija bilo da je u pitanju prirodna ili namjerno izazvana epidemija (bio-terorizam),
- jasnije legislativno razgraničenje odgovornosti,
- isticanje opasnosti od širenja zaraznih bolesti posebno u kontekstu ilegalnog prometa ljudima, životinjama i robom,
- puna koordinacija i usaglašenost članova zaštite od epidemije sa kantonalnim planom kojim se treba osigurati jedinstveno provođenje mjera prema zaključcima iz Procjene ugroženosti općine.

5. **Akcijski plan**

Akcijski plan za realizaciju Programa zaštite od epidemija sadrži sljedeće konkretne provedbene korake:

- a) izrada odgovarajućih planova i programa zaštite od epidemija,
- b) opremanje službe za medicinsku pomoć sa minimumom sredstava i osiguranje odgovarajućih rezervi.

Nosioci Akcijskog plana su:

- a) J U. „Dom zdravlja“Kakanj,
- b) Općinski organ nadležan za zdravstvo i veterinarstvo,
- c) Općinska služba civilne zaštite.

- a) Ažuriranje postojećih planova zaštite – do kraja 2020.godine,
- b) Opremanje službe za medicinsku pomoć sa minimumom sredstava i osiguranje odgovarajućih rezervi završiti do kraja 2021.godine, s tim da će se godišnjim finansijskim planovima i zavisno od epidemiološke situacije osiguravati potreban iznos ovih sredstava.

Očekivani učinci realizacije ovog strateškog pravca su: poboljšanje ukupne epidemiološke situacije, smanjenje rizika od nastanka epidemija, a kada epidemija nastane smanjenje posljedica gubitaka u ljudskim životima.

Finansijska sredstva za realizaciju ovog cilja moraju biti osigurana u budžetima Kantona i Općine, a dio sredstava se može osigurati iz sredstava prema članu 180. i 184. Zakona o zaštiti i spašavanju.

Visina budžetskih sredstava će biti utvrđena u godišnjim budžetima, odnosno planovima realizacije finansijskih sredstava.

4) „PROGRAM ZAŠTITE OD EPIZOOTIJA“

1. Uvod

Stanje sa aspekta ugroženosti zdravlja i života ljudi, domaćih životinja, materijalnih šteta, onečišćenja okoliša i ograničenja proizvodnje predstavlja u pogledu pojave, mjera suzbijanja i iskorijenjavanja zaraznih bolesti životinja tretman stalne prirodne nesreće. Slika se upotpunjuje ako tome dodamo način uklanjanja nejestivih dijelova i konfiskata u klaonicama, zaraznog materijala u laboratorijama i rashodovanih lijekova po veterinarskim stanicama i apotekama. Trenutna situacija sa kretanjem zaraznih bolesti (bruceloza, bjesnilo, Q-groznica, ptičija gripa i druge) vrlo je složena. Sve ove bolesti predstavljaju globalnu prijetnju sa katastrofalnim posljedicama i može se desiti bilo kada.

2. Postojeće stanje

Iskustveno, kroz provođenje mjera zaštite od epizootija poražavajuće zvuči činjenica da je u posljednjih četiri godine eutanazirano 109 zaraženih životinja, a da se ove bolesti i dalje javljaju i broj ljudi liječenih od zoonoza se povećava. Neshvatljivo zvuči podatak da su gotovo sve lešine eutaniziranih i uginulih životinja zakopane u zemlju, a mjesta za ukopavanje vrlo teško se nalaze i odobravaju i gotovo nikako ne zaštićuju. Ohrabrujuće zvuči činjenica da je u posljednjih pet godina blizu 4.200 domaćih životinja podvrgnuto dijagnostičkom ispitivanju na zarazne bolesti koje se prenose i na ljude. Međutim, ne ohrabruje podatak da se uzorci od dijagnosticiranih životinja moraju slati u Sarajevo umjesto da se provjera rezultata vrši na jednom referentnom mjestu.

3. Područja razvoja

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uređenost u oblasti prevencije osigurana je:

1. Zakonom o veterinarstvu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj: 34/02);
2. Zakonom o veterinarstvu Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 46/00);
3. Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 29/05).
4. Zakon o zaštiti i dobrobiti životinja („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj: 25/09).

Za prevenciju i ublažavanje nastanka zaraznih bolesti provode se mjere zaštite zdravlja životinja radi osiguranja uzgoja i proizvodnje zdravih životinja, higijenski i zdravstveno ispravnih proizvoda životinjskog porijekla, zaštite ljudi od zoonoza, te osiguranja dobrobiti životinja i veterinarske zaštite okoliša. Mjere zaštite odnose se na: otkrivanje i sprečavanje pojava i nastanka zaraznih bolesti, suzbijanje zoonoza, osiguranje zoohigijenskih i drugih veterinarsko-zdravstvenih uvjeta uzgoja i korištenja životinja i očuvanje zdravlja i pravilna ishrana, snabdijevanje veterinarskim lijekovima i veterinarsko-medicinskim proizvodima pri neposrednom pružanju usluge s ciljem zaštite zdravlja životinja i veterinarsko-stočarskog obučavanja.

Ublažavanje kao viziju novog stanja treba osigurati kroz:

- 1) administrativno-stručne mjere:
 - osiguranje finansijskih sredstava u budžetu za preventivnu zaštitu životinja na osnovu odgovarajućeg Programa zaštite životinja,
 - nabavka nedostajuće opreme za veterinarsku službu i
- 2) građevinsko – tehničke mjere:

Kao dio prevencije za ublažavanje stanja treba u saradnji sa nadležnim kantonalnim ministarstvom odrediti lokaciju i urediti groblje za životinje prema važećim propisima.

b) Pripravnost/spremnost

Elementi za osiguranje spremnosti u ovoj oblasti su:

- osiguranje stručnih analiza kod pojave nastanka epizootija od organa nadležnog za veterinarstvo;
- pripremiti posebnu strategiju za borbu protiv epizootija,
- uspostaviti punu koordinaciju između svih institucija koje se bave poslovima veterinarstva radi sprečavanja i suzbijanja zaraznih bolesti,

- obavještanje javnosti i stanovništva putem operativnog centra civilne zaštite,
- materijalno opremanje Službe za zaštitu životinja i namirnica životinjskog porijekla općine Kakanj kako bi se smanjili rizici od nastanka epizootija,
- institucionalni razvoj i tehnička dostignuća, edukacija farmera, klaoničara i menadžmenta prerađivačkih kapaciteta, efikasniji rad veterinarskih stanica i energičniji postupci veterinarske inspekcije.

c) *Odgovor*

Sve aktivnosti koje se preduzimaju neposredno prije i tokom trajanja epizootija trebaju se obuhvatiti djelovanjem i naredbama Općinskog štaba civilne zaštite, koji rukovodi akcijama zaštite i spašavanja od epizootija u koordinaciji sa Štabom za zarazna oboljenja na višim nivoima vlasti.

Pored navedenog glavni vidovi odgovora u ovoj oblasti su:

- prethodno osiguranje veterinarskih lijekova, veterinarsko-medicinskih instrumenata, opreme, hrane za životinje i sredstva za dezinfekciju, dezinfekciju i deratizaciju,
- prethodno osiguranje neprekidne komunikacije i veza nosilaca planiranja ove oblasti sa svim nosiocima zaštite i spašavanja.

d) *Oporavak*

Smanjenje broja zaraznih bolesti i njihovo radikalno suzbijanje, zaštita okoliša i osiguranje uvjeta za proizvodnju hrane, bolja povezanost nauke sa primarnom i sekundarnom proizvodnjom hrane preduvjet su bržeg i efikasnijeg oporavka. Osnovni cilj u ovoj fazi je dovođenje u prethodno stanje, prije nastanka epizootija.

4. *Provedba*

Da bi se osigurao ovaj cilj neophodna je puna koordinacija i saradnja sa višim nivoima organizovanja ovih poslova kroz izradu istraživačkog projekta zaštite od epizootija pod nazivom „Prikupljanje, sistematizacija i proučavanje provedenih međunarodnih i domaćih naučnih i stručnih istraživanja o vrstama i rasprostranjenosti epizootija, sa prijedlogom mjera koje treba preduzeti u prevenciji i po pojavi“.

Ovaj projekat mora dati odgovor i utvrditi efikasan način rješavanja problema uz punu saradnju sa drugim nivoima vlasti, a odnose se na:

- osiguranje odgovarajućih planskih dokumenata usaglašenih na svim nivoima vlasti,
- punu koordinaciju i usaglašenost projekata zaštite od epizootija sa kantonalnim nivoom, kojim treba osigurati jedinstveno provođenje mjera prema zaključcima iz Procjene ugroženosti.

5. *Akcijski plan*

Akcijski plan za realizaciju programa zaštite od epizootija sadrži sljedeće konkretne provedbene korake:

- a) izrada Programa i drugih provedbenih akata ili propisa
- b) opremanje Službe za zaštitu životinja i namirnica životinjskog porijekla
- c) određivanje i uređenje lokacije za neškodljivo uklanjanje eutanaziranih i uginulih životinja

Nosioci akcijskog plana su:

- a) Općinska služba za upravu nadležna za veterinarstvo
- b) Općinska služba civilne zaštite
- c) Privredna društva iz oblasti veterinarstva.

- a) izrada i donošenje Programa – svake godine
- b) izrada projekta stočnog groblja – do kraja 2019. godine
- c) određivanje i uređenje stočnog groblja – do kraja 2020. godine
- d) opremanje Službe za zaštitu životinja općine Kakanj – do kraja 2020. godine. Finansijska sredstva za realizaciju ovog strateškog cilja iznose 80.000,00 KM i osigurat će se iz budžeta Općine i Kantona, kao i iz člana 180. i 184. Zakona o zaštiti i spašavanju.

Navedena planirana sredstva utrošila bi se za izradu projekta, uređenje stočnog groblja i opremanje Službe za zaštitu životinja.

5) „PROGRAM ZAŠTITE OD POPLAVA“

1. *Uvod*

Štetno djelovanje vo
da uvjetovano je neravnomjernošću i neravnotežom brojnih prirodnih elemenata (vodnog režima, klimatskih, geoloških, topografskih) i ljudskim djelovanjem.

U tom pogledu posebno je kritična dionica rijeke „Bosne od Termoelektrane Kakanj do granice općine Kakanj sa općinom Zenica“ te njene pritoke „Ribnica, Trstionica i Zgošća“ .

2. *Postojeće stanje sistema zaštite od poplava*

Zaštita od poplava se do sada uglavnom izvodila izgradnjom nasipa duž riječnog korita i regulacijom riječnog korita u svrhu povećanja propusne moći. Od posebnog značaja za općinu Kakanj trajno uređena dionica rijeke „Zgošće“, te djelimično uređenje korita rijeke „Bosne“ na ulazu u grad nizvodno 300 m. Na ostalim dionicama se izvode sporadični radovi na zaštiti poljoprivrednog zemljišta izgradnjom obalo-utvrda. Povremeno se izvode akcije čišćenja korita rijeke od otpada, palog drveća i nanosa materijala u cilju povećanja propusne moći. Uređeno korito rijeke „Zgošće“ održava općina Kakanj putem Zavoda za planiranje i izgradnju općine Kakanj , dok se regulacija korita rijeke Bosne vrši u saradnji sa javnim preduzećem „ Vodno područje slivova rijeke Save“.

Određene pojave su se vrlo negativno odrazile na objekte za zaštitu od poplava od kojih treba istaći:

- nesavjesno odlaganje materijala na obale rijeka čime se smanjuje propusna moć korita,
- nedostatak uređenja – regulacije korita rijeke „Bosne“ i njenih pritoka,
- neredovno održavanje uređenih dionica korita,
- nepostojanje usklađenih planova operativnih mjera za odbranu od poplava u vanrednim situacijama;
- odlaganje čvrstog otpada na obale rijeka i u samo korito,
- neredovno produbljivanje korita rijeka i potoka (vađenje naplavaka).

U sadašnjoj situaciji izrađen je problem dualizma u provođenju zaštite od poplava kao mjere zaštite i spašavanja u kojem poseban zadatak ima Općinski štab civilne zaštite, a Uredbom o planovima odbrane od poplava osnivaju se posebni organi koji upravljaju u situacijama poplava.

Operativa specijalizovana za radove na odbrani od poplava, naročito za hitne intervencije tokom trajanja velikih voda ima male kapacitete zbog čega mogu nastati velike štete, pa i gubici ljudskih života.

3. *Područja razvoja*

a) *Prevenција i ublažavanje*

Normativna uređenost u oblasti prevencije osigurana je:

1. Zakonom o vodama („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 70/06),
2. Zakonom o zaštiti voda („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 33/03, 25/04, 01/05 i 19/07),
3. Uredbom o vrstama i sadržaju planova zaštite od štetnog djelovanja voda („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 26/09),

Za prevenciju i ublažavanje poplava i negativnih posljedica koje one izazivaju primjenjuju se raznovrsne mjere koje se dijele na fizičke i institucionalne.

Fizičke mjere se dijele na ekstenzivne i intenzivne, a u institucionalne mjere spadaju razne vrste osiguranja kod osiguravajućih društava i regulativa za uređenje prostora.

Ublažavanje kao viziju novog stanja treba osigurati kroz:

1) administrativno stručne mjere:

- donošenje općinskog propisa o održavanju uređenih korita i izgrađenih nasipa;
- osigurati finansijski podsticaj koji treba dovesti do odgovarajuće spremnosti i odgovora na poplavu a odnosi se na:

a) definiranje poplavnih linija za protjecanje znakovnih vjerovatnosti pojave u dolinama vodotoka radi klasificiranja područja u pogledu ugroženosti poplavama prema stepenu ugroženosti (visok rizik, srednji rizik i mali rizik),

b) određivanje područja - površina na kojima će se primjenjivati propisane preventivne i druge tehničke mjere i institucionalne mjere u okviru primjene strategije pripreme područja za podnošenje poplava,

Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području općine Kakanj za period 2019 – 2023 godina

c) obnovu i dovođenje u punu funkcionalnost objekata za zaštitu od poplava te izgradnju novih objekata.

2) građevinske mjere.

Da bi se odredile granice potencijalno plavljenih površina pri nailasku velikih voda potrebno je da se izvrše odgovarajuće hidrološko-hidrauličke analize. Te analize su neophodne za uspješno i efikasno organiziranje rada na pripremi za uspješnu odbranu od poplava, za sve aktivnosti tokom trajanja velikih voda i za izradu prostornih i urbanističkih planova.

3. Pripravnost/spremnost

Elementi za osiguranje spremnosti u ovoj oblasti su:

- osiguranje stručnih analiza kod pojava velikih voda u kraćim periodima od strane centara za odbranu od poplava i davanje stručnih i tehničkih uputstava za operativne odluke u zaštiti i spašavanju sa osloncem na operativne centre civilne zaštite i kvalitetne prognostičke modele Službe za seizmologiju i hidrologiju Federacije Bosne i Hercegovine,
- pripremiti posebnu strategiju područja za podnošenje poplava koju čine setovi tehničkih i institucionalnih mjera, uz prihvatanje rizika plavljenja sa odgovarajućim mjerama za smanjenje i ublažavanje šteta,
- institucionalna mjera podrazumijeva praćenje i registraciju velikih voda, poplavnog vala, upozoravanje lokalnog stanovništva, te plansko evakuisanje ljudi i materijalnih dobara i u tom smislu provođenje ovih mjera podrazumijeva izradu studija i projekata za praćenje plavnog talasa koje treba ugraditi u odgovarajuće planove zaštite od poplava,
- sistem za uzbunjivanje od poplava treba da putem automatske kišomjerne stanice ili signalnog uređaja postavljenog na neki objekat na vodotoku upozori nadležne službe o nailasku plavnog talasa i da je povezan sa nadležnim operativnim centrom civilne zaštite,
- operativu specijalizovanu za radove na odbrani od poplava, posebno za hitne intervencije tokom trajanja velikih voda, treba opremiti sa minimalnim odgovarajućim sredstvima i opremom kako bi se smanjile štete koje mogu nastati od velikih voda i gubici u ljudskim životima,
- stalno ažuriranje planova odbrane od poplava i provjera donešenih planova kroz vježbe simulacije.

c) Odgovor

Sve aktivnosti koje se poduzimaju neposredno prije, tokom i poslije poplava trebaju se obuhvatiti djelovanjem i naredbama Općinskog štaba civilne zaštite u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju koji rukovodi akcijama zaštite i spašavanja od poplava, osim direktnog nadzora i pojačanog održavanja objekata za zaštitu od poplava što je u nadležnosti organa nadležnih za vode, a prema podijeljenoj nadležnosti između Federacije Bosne i Hercegovine, Kantona i Općine.

d) Oporavak

Oporavak obuhvata sanaciju, rekonstrukciju zaštitnih objekata i njihovo dovođenje u funkcionalno (prvobitno) stanje.

4. Provedba

Da bi se osigurao ovaj strateški cilj, odnosno strategija razvoja u ovoj oblasti potrebno je ostvariti punu koordinaciju i saradnju Općine sa nadležnim organima za upravljanje vodama.

Ova saradnja sa drugim nivoima vlasti odnosi se na:

- osiguranje odgovarajućih dokumenata usaglašenih na svim nivoima donošenja (prostorni plan, prostorna osnova, program mjera, jedinstveni informacioni sistem o prostornom uređenju, urbanistički plan itd) i
- punu koordinaciju i usaglašenost projekata zaštite od poplava na nivou Općine i Kantona, kojima se treba osigurati jedinstveno uređenje vodotoka i pritoka i jedinstveno provođenje mjera prema zaključcima iz procjene ugroženosti.

5. *Akcijski plan*

Akcijski plan za realizaciju programa zaštite od poplava sadrži sljedeće provedbene korake:

- a) donošenje odgovarajućeg Općinskog propisa o održavanju uređenih vodotoka,
- b) definisanje poplavnih linija prema kategorijama,
- c) izgradnja novih objekata za zaštitu od poplava – regulacija korita kroz naseljena mjesta,
- d) nabavka mobilnih sistema za zaštitu od poplava.

Nosioci Akcijskog plana su:

- a) općinska služba za upravu nadležna za poslove vodoprivrede,
- b) općinska služba za upravu nadležna za prostorno uređenje; u saradnji sa nadležnim Kantonalnim organima za poslove vodoprivrede i privrednim društvima iz područja vodoprivrede.

Planski rokovi:

- a) donošenje Općinskog propisa o održavanju uređenih vodotoka – do kraja 2019. godine,
- b) definisanje poplavnih linija prema kategorijama – do kraja 2019. godine,
- c) izgradnja novih objekata za zaštitu od poplava – dugoročno u skladu sa finansijskim mogućnostima,
- d) nabavka mobilnih sistema za zaštitu od poplava – do kraja 2020. godine.

Očekivani učinci ovog strateškog cilja će biti poznati nakon realizacije zadataka utvrđenih u 2019. i 2020. godini.

Finansijska sredstva za realizaciju ovog strateškog cilja potrebno je osigurati iz sredstava utvrđenih kao posebne vodne naknade koje se prikupljaju u skladu sa zakonom o vodama, budžeta Federacije BiH, Kantona i dijelom Općine ili grantova i namjenskih sredstava ostvarenih prema članu 180. Zakona o zaštiti i spašavanju.

6) „PROGRAM ZAŠTITE ŠUMA“

1. *Uvod*

Od ukupne površine općine pod šumom se nalazi 20.000 ha ili 52 % njene teritorije. Šume su na nekim dijelovima u ratnom i poratnom periodu u dobroj mjeri devastirane ali su ipak zadržale prirodnu strukturu koja pravilnim upravljanjem osigurava prirodno podmlađivanje, trajnost privređivanja, bioraznolikost i ostvarivanje značajnih općekorisnih funkcija šuma.

Ugroženost šuma na području Općine je rezultat različitih aktivnosti kao što su: šumski požari, biljne bolesti, neplanska i nezakonita sječa šuma, eksploatacija mineralnih resursa, klizišta kao i kontaminacija minama.

2. *Postojeće stanje*

Zbog dugog produktivnog perioda, privrednog značaja šumarstva, povećanih zahtjeva za korištenje općekorisnih funkcija šume bez izdvajanja zaštitnih šuma (zaštita izvorišta i vodotoka, zaštita od erozije, klizišta) i bez obzira na veliki značaj šuma za privredni razvoj, ekologiju i dr., poslije rata, šumama nije posvećena odgovarajuća pažnja od nadležnih organa kojima su šume i šumska zemljišta ustupljeni na upravljanje, kao i svih drugih institucija i organa.

Nisu poduzimane odgovarajuće aktivnosti i mjere na unapređenju organizacije upravljanja šumama, očuvanju prirodne strukture, zaštite okoliša, općekorisnih funkcija šuma, onemogućavanju bespravne-nezakonite sječe šuma i drugo. Pored predhodnih konstatacija postojećeg stanja zaštite šuma, Zakon o šumama je predvidio obavezu i odgovornost da šumarstvo redovno izvještava Općinski štab civilne zaštite o svim požarima u šumama i na šumskom zemljištu u cilju brže reakcije za zaštitu šuma od požara, ali ta obaveza nije zaživjela u praksi.

Šumsko-privredno društvo nije u potpunosti ni stručno ni materijalno opremljeno za kontrolu teritorija i gašenje početnih požara.

3. Područja razvoja

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uređenost u oblasti prevencije osigurana je:

1. Zakonom o šumama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 20/02, 29/03 i 37/04),
2. Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10),
3. Zakon o šumama ZE-DO kantona („Službene novine Zeničko –dobojskog kantona“, broj: 8/13 i 1/15),
4. Pravilnikom o sadržaju planova za zaštitu šuma od požara („Službene novine Federacije BiH“, broj: 21/04).

Za prevenciju i ublažavanje u zaštiti šuma i unapređenje razvoja šumarstva, popravljajući produkciju drveta u šumama i rast njihovih ekoloških vrijednosti, što podrazumijeva i bolje zdravstveno stanje šuma, poduzimat će se razne mjere kao što su:

- izrada planova za zaštitu šuma od požara prema stepenu opasnosti od šumskih požara,
- praćenje ugroženosti šuma od biljnih i drugih štetočina i smanjenje njihove prekomjerne populacije,
- izgradnja i održavanje transportne infrastrukture u skladu sa posebnim projektima,
- sanitarna sječa šuma,
- provođenje šumsko-uzgojnih mjera,
- zabrana bespravne sječe i pustošenja šuma,
- osiguranje šumskog reproduktivnog materijala (šumsko sjeme i šumski sadni materijal),
- obnova šuma nakon prirodnih i drugih nesreća (biljne štetočine, klizišta, šumski požari itd.),
- inspeksijski nadzor u oblasti šuma.

1) administrativno-stručne mjere:

- izrada inventure šuma koja će ukazati na mnoge nejasnoće u vezi sa površinama šuma i šumskog zemljišta a što će poslužiti za izradu dugoročnog programa razvoja šumarstva,
- uvođenje jedinstvenog informacionog sistema u šumarstvu,
- povećanje obima pošumljavanja goleti i rekonstrukcija degradiranih šuma,

2) građevinsko-tehničke mjere

Da bi se štete od šumskih požara smanjile na što je moguće manju mjeru potrebno je izvršiti analizu postojećeg stanja šumskih puteva i šumskih prosjeka. Uraditi odgovarajući projekat zaštite šuma i na osnovu njega pristupiti izgradnji novih prosjeka, puteva i planskom pošumljavanju.

b) Pripravnost/spremnost

Elementi za osiguranje spremnosti u ovoj oblasti:

- osiguranje stručnih analiza za izgradnju novih šumskih puteva i prosjeka zbog minimiziranja šteta od šumskih požara,
- osiguranje stručnih analiza i elaborata u cilju smanjenja šteta od biljnih štetočina,
- kontinuirano praćenje stanja šuma zbog pravovremene reakcije u slučaju pojave ugrožavanja šuma,
- sistem za uzbunjivanje od šumskih požara šumsko-privrednog društva podići na najveći nivo i uvezati sa Operativnim centrom civilne zaštite,
- materijalno-tehničko opremanje ovih šumsko-privrednih društava i odgovarajućih snaga civilne zaštite za gašenje šumskih požara,
- plansko održavanje postojećih šumskih puteva i šumskih prosjeka,
- stalno ažuriranje planova zaštite šuma i provjera donesenih planova kroz vježbe simulacije.

c) Odgovor

Sve aktivnosti koje se preduzimaju neposredno prije, tokom i poslije pojave prirodne i druge nesreće i koje ugrožavaju šume trebaju se obuhvatiti djelovanjem i naredbama Općinskog štaba civilne zaštite, osim direktnog nadzora i praćenja stanja šuma, a prema podijeljenoj nadležnosti između Federacije BiH i Kantona i zakonskih obaveza šumsko-privrednog društva.

d) Provedba

Da bi se osigurao ovaj strateški pravac predviđena je izrada programa i projekata za pošumljavanje, popunjavanje i njegu podignutih nasada s ciljem prevencije odronjavanja i klizanja tla i biološke regulacije vodnog režima (sprečavanje brzog otjecanja površinskih voda) i izgradnja novih prosjeka i održavanje postojećih.

Za ovu oblast je osnovna nadležnost u Kantonu i njegovom šumsko - privrednom preduzeću koje gazduje šumama na području općine Kakanj.

5. Akcijski plan

Akcijski plan za realizaciju programa zaštite šuma sadrži sljedeće konkretne provedbene korake: izrada projekata pošumljavanja, izgradnja novih i održavanje postojećih šumskih puteva, izgradnja novih i održavanje postojećih šumskih prosjeka, popunjavanje i izgradnja podignutih nasada radi prevencije od odronjavanja i klizanja tla i biološke regulacije vodnog režima (sprječavanje brzog otjecanja površinskih voda).

Nosioci Akcijskog plana su:

- a) nadležni Kantonalni organ za oblast šumarstva,
- b) kantonalno šumsko-privredno preuzeće,
- c) nadležna Općinska služba za upravu za šumarstvo.

Planski rokovi:

Očekivani učinci realizacije ovog strateškog cilja bit će poznati nakon realizacije zadataka predviđenih koraka.

Finansijska sredstva za realizaciju ovog strateškog cilja osigurat će se iz sredstava utvrđenih kao „šumske naknade“ koje se prikupljaju u skladu sa Zakonom o šumama. Visina sredstava za ove namjene određivat će se Godišnjim finansijskim planom realizacije Programa razvoja.

7) PROJEKT „ ZAŠTITA OD ZEMLJOTRESA, MJERE I POSTUPCI ZA SMANJENJE UGROŽAVANJA“

1. Uvod

Prostor općine Kakanj spada u seizmički aktivna područja. Maksimalno proklamovani stepen seizmičkog intenziteta iznosi između 6 i 7 stepeni merkalijeve skale. Dakle, područje cijele Općine može biti pogođeno zemljotresima koji mogu ugroziti i nanijeti velike štete na svim objektima starije gradnje koji su građeni uglavnom bez dovoljno željeznog vezivnog tkiva, te nisu isključene moguće posljedice po život i zdravlje ljudi.

2. Postojeće stanje

Nakon rata i Daytonskim mirovnim sporazumom, Bosna i Hercegovina je među različitim podjelama doživjela i podjelu u oblasti meteorologije, seizmologije, prostornog planiranja itd., što je dovelo do gotovo alarmantnog stanja u oblasti građenja i stanovanja.

U skladu sa Zakonom, nadležni za ove poslove su Federalni, Kantonalni i Općinski organi za prostorno uređenje, urbanizam i građenje i Federalni seizmološki i meteorološki zavod.

3. Područja razvoja

a) Prevencija/ublažavanje

Normativna uređenost u oblasti prevencije osigurana je u skladu sa:

1. Zakonima iz oblasti okoliša koji determinišu realiziranje ovog projekta;
2. Zakonom o planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 2/06, 72/07, 32/08, 04/10, 13/10 i 45/10),
3. Zakon o prostornom uređenju ZE-DO Kantona („Službene novine Zeničko“, broj: 2/04 i 2/08),
4. Zakon o građenju ZE-DO Kantona(„Službene novine ZDK“, broj: 1/05, 2/08, 15/09).

Prema Zakonu nadležno ministarstvo bi trebalo koordinirati primjenu propisa sa težištem na analizi objekata starije gradnje, dakle objekata koji su građeni starijom tehnologijom i već ruinirani, devastirani ratnim djelovanjem ili lošim održavanjem kako bi se naučnim istraživanjima prepoznala potencijalna opasnost od rušenja tih objekata usljed tektonskih i drugih djelovanja i time spriječila tragedija gubitaka ljudskih života.

Istraživanje bi se trebalo primijeniti ne samo na objektima za stanovanje građanim na neispitanim terenima i bez dobivenih odobrenja ili saglasnosti za građenje, nego i na drugim objektima od općeg značaja za zaštitu i spašavanje u kojima borave ljudi, ili koji će služiti za privremeni boravak i oporavak nastradalih.

Ublažavanje kao viziju novog stanja treba osigurati kroz:

1) administrativno-stručne mjere:

- sagledati aspekte donošenja urbanističkih i prostornih planova, te izgradnja objekata svih vrsta po tim planovima,
- donošenje novog prostornog plana Općine,
- donošenje prostorne osnove Općine,
- izvještaj o stanju prostora u Općini,
- program mjera prostornog uređenja u Općini,
- uspostava jedinstvenog informacionog sistema za cijeli prostor Općine – evidencija o područjima gdje je opasnost od prirodnih nesreća posebno izražena (seizmičke karakteristike terena, poremećaji u stabilnosti tla, utvrđivanje stepena otpornosti već izgrađenih objekata prema starosti objekta, primjena tehničkih standarda i drugo).

2) građevinsko tehničke mjere

Kao dio prevencije i ublažavanja eventualnih i mogućih zemljotresa kao prirodne nesreće, nužno je na nivou Općine u saradnji sa Kantom pokrenuti masovna istraživanja stabilnosti i otpornosti objekata za stanovanje i drugih objekata opće namjene (škole, dječiji vrtići, zdravstveni objekti, sportske dvorane, veliki prodajni centri, namjenska skloništa itd.) u skladu sa Procjenom ugroženosti, a sve s ciljem preventivnog djelovanja na zaštiti ljudskih života koji mogu biti, kako to svakodnevno vidimo u bližem i širem okruženju, višestruko ugroženi.

Ova istraživanja trebaju dovesti do spoznaje koji objekti nisu sposobni za daljnje korištenje sa aspekta zaštite i spašavanja, kao i objekte koji nisu pogodni za masovno korištenje ljudi, što obavezuje sve nosioce planiranja da takve objekte dodatno osposobe za namjenu ili izbace iz plana za korištenje bez rekonstrukcije ili potpuno zabrane njihovo korištenje.

b) Pripravnost/spremnost

Elementi koji će osigurati spremnost u ovoj oblasti su:

- budžetska sredstva za planirano istraživanje,
- na osnovu projektnih istraživanja utvrđivanje objekata za zbrinjavanje i alternativni boravak u fazi oporavka,
- visok nivo koordinacije u planiranju i istraživačkim projektima kao dio spremnosti svih nosilaca planiranja od Općine preko Kantona do Federacije,
- odgovarajuća opremljenost i spremnost Službi za spašavanje iz ruševina Općine,
- donošenje odgovarajućih planova i njihova provjera kroz vježbe simulacije.

c) Odgovor

Odgovor na zemljotres kao prirodnu nesreću posebno je izražen kroz istraživačke projekte utvrđivanja seizmičkih karakteristika terena, poremećaja stabilnosti tla i objekata opće namjene, te u primjeni rezultata istraživanja i strogoj primjeni planova i programa prostornog uređenja čime će se umanjiti moguće ljudske žrtve i materijalna razaranja.

Osposobljenost štabova civilne zaštite i drugih subjekata planiranja u ovoj oblasti u donošenju odgovarajućih odluka i provođenju odgovora zasniva se na potpunoj razrađenosti planova po mjerama zaštite i spašavanja od zemljotresa.

d) Oporavak

Za ovu fazu nužno je u budžetima Općine, Kantona, Federacije osigurati određena finansijska sredstva za evakuaciju i zbrinjavanje ljudi koji bi eventualno ostali bez krova nad glavom i imovine, izradu privremenih kampova za smještaj, te pripremiti i osigurati kvalitetne aranžirane povoljnog kreditiranja i slično.

Za brži oporavak je neophodno da svi vlasnici imovine osiguraju svoju imovinu na rizik od zemljotresa.

4. Provedba

Da bi se ovaj strateški pravac postigao na zadovoljavajući način predviđeni projekti istraživanja u oblasti prostornog uređenja i građenja trebaju dati odgovor i ponuditi praktična rješenja kroz planske dokumente utvrđene u tački 3. ove inicijative za projekte na mikrolokalitetima za zaštitu od zemljotresa i tačke 3.1.1. iz politike razvoja prije svega za:

- odgovarajuću koordinirajuću i konzistentnu politiku u oblasti prostornog planiranja i građenja na cjelokupnom prostoru općine,
- ujednačenost u dinamici građenja i naseljavanja, naročito u oblasti individualne stambene izgradnje;
- koordinaciju između nosilaca planiranja u ovoj oblasti, ali i odgovarajuću saradnju sa drugim organima vlasti i uz uvažavanje mišljenja struke,
- osiguranje neophodnih finansijskih sredstava za planirana istraživanja mikrolokacija u urbanim sredinama.

5. Akcijski plan

Akcijnski plan za realiziranje projekta sadrži sljedeće konkretne provedbene korake:

- a) iniciranje istraživanja i izrada projekta otpornosti specifičnih objekata na seizmičku opasnost na mikrolokalitetima,
 - b) osiguranje u budžetu, prema procjenama, potrebnih finansijskih sredstava za projekte iz tačke b) kao i posebnih sredstava za provođenje mjera zaštite i spašavanja nakon zemljotresa,
 - c) osiguranje finansijskih sredstava za djelovanje u fazi oporavka rebalansom budžeta i drugi način (smještaj ugroženih i pomoć u obnovi eventualno porušenih stambenih i drugih objekata).
- a) općinska služba za upravu u oblasti prostornog planiranja, urbanizma i građenja u saradnji sa nadležnim Kantonalnim ministarstvom,
 - a) godišnje osiguranje finansijskih sredstava za eventualni alternativni smještaj,
 - b) istraživački projekti na mikrolokalitetima – do kraja 2022.godine.

Procjena potrebnih resursa i očekivani učinci realizacije ovog strateškog cilja bit će poznati nakon donošenja projekata iz tačke 4.

Finansijski obuhvat pretpostavlja osiguranje sredstava iz budžeta Općine i višim nivoima vlasti, s tim da će se osigurati sredstva i iz člana 184. Zakona o zaštiti i spašavanju.

8) PROJEKT „ZAŠTITA OD ODRONA I KLIZANJA TLA, MJERE I POSTUPCI ZA SMANJENJE RIZIKA“

1. Uvod

Pojam „klizište“ u geologiji obuhvata mnoštvo različitih pokreta zemljane mase niz prirodne padine i vještačke kosine. Klizišta ugrožavaju sigurnost saobraćaja na putnim komunikacijama, degradiraju i uništavaju poljoprivredno i šumsko zemljište, oštećuju ili uništavaju građevine, privredne objekte i predstavljaju opasnost po živote ljudi.

Klizišta su tvorevine procesa klizanja i definiraju se kao kretanje zemljane mase niz prirodne padine i vještačke kosine pod direktnim uticajem gravitacije.

2. *Postojeće stanje*

Na području općine Kakanj do sada je registrovano ukupno 182 klizišta (broj konstantno oscilira zbog pojave novih i sanacije postojećih prema prioritetima), malih i srednjih klizišta (od 100 m² do 10.000 m²). Dominantan je broj umirenih u odnosu na aktivna klizišta.

Veća klizišta su do sada zabilježena na cijelom području Općine, a neka od opasnijih su u naseljima „Hausovići, Brnj, Laze, Čizmići, Radina, Mramor, Tičići, Poljani, Vukanovići, Tršće, Donji Kakanj, Varalići, Kraljeva Sutjeska, Papratnica“.

Klizišta se pojavljuju kao posljedica velikog broja uzroka. Analiza uzroka koji dovode do klizanja terena predstavlja vrlo složen i odgovoran inženjersko-geološki zadatak. Svako klizište zahtijeva odgovarajuća inženjersko-geološka, hidro-geološka i geomehanička istraživanja na osnovu kojih se utvrđuju uzroci koji dovode do klizanja tla.

Analiza nekih klizišta ukazuje na to da jedno klizište može biti pokrenuto usljed više uzroka.

3. *Područja razvoja*

a) *Prevenција i ublažavanje*

Normativna uređenost u oblasti prevencije osigurana je:

- svim zakonima iz oblasti okoliša koji determinišu realiziranje ovog projekta,
- primjenom prostornog plana koji je na snazi,
- donošenjem novog prostornog plana,
- Zakonom o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 2/06),
- Kantonalnim zakonom o prostornom uređenju,
- Kantonalnim zakonom o građenju.

Preventivne mjere, s ciljem eliminiranja negativnog uticaja ljudskog faktora na pojavu novih i aktiviranje postojećih klizišta, podrazumijevaju: aktivno djelovanje nadležnih Kantonalnih organa i Općinske službe za upravu nadležne za prostorno uređenje i građenje, nadzor nad poštivanjem građevinsko-tehničkih normi kod izgradnje građevinskih i infrastrukturnih objekata, sprečavanje bespravne izgradnje stambenih, poslovnih i drugih objekata kao i zakonsko sankcionisanje svih protivpravnih radnji koje doprinose aktiviranju klizišta.

Da bi se osigurale predhodno navedene preventivne mjere, a u skladu sa odredbama Zakona, organi uprave nadležni za poslove prostornog uređenja trebaju osigurati najviši stepen stručnosti i primjene zakona u:

- vođenju dokumentacije potrebne za praćenje stanja u prostoru,
- izradi, praćenju i provedbi planskih dokumenata (svaki od planskih dokumenata sadrži mjere zaštite od prirodnih i drugih nesreća),
- izradi izvještaja o stanju prostora i programu mjera prostornog uređenja,
- uspostavi jedinstvenog informacijskog sistema u okviru kojeg se vodi evidencija koja obuhvata područja gdje je opasnost od posljedica prirodnih i drugih nesreća (odronjavanje i klizanje tla) posebno izrađena.

Ublažavanje kao viziju novog stanja treba osigurati kroz:

1) administrativno-stručne mjere

- donošenje i provedba planskih dokumenata (prostorni plan, urbanistički plan i detaljni planski dokumenti),
- osigurati finansijski poticaj čime će se dovesti do odgovarajuće spremnosti i odgovora na odronjavanje i klizanje tla, što podrazumijeva da se redovno i u što kraćem vremenu osiguraju sredstva u budžetu za ovu namjenu.

2) građevinsko-tehničke mjere

U prethodnom postupku za građenje osigurati primjenu odgovarajućih zakona u oblasti građenja i osigurati kontinuirani nadzor.

b) Pripravnost/spremnost

Elementi za osiguranje spremnosti u ovoj oblasti su:

- stručna analiza uzroka koji dovode do klizišta,
- na nivou prostornog planiranja pripremiti posebnu strategiju područja za zaštitu od klizišta koju čine setovi tehničkih i institucionalnih mjera,
- provođenje institucionalnih mjera koje podrazumijevaju praćenje i registraciju klizišta, upozoravanje lokalnog stanovništva te plansko evakuisanje ljudstva i materijalnih dobara i u tom smislu provođenje ovih mjera podrazumijeva izradu studija i projekata za praćenje klizanja tla koje treba ugraditi u odgovarajuće planove zaštite i spašavanja.

c) Odgovor

Odgovor na odronjavanje i klizanje tla, kao prirodnu nesreću, posebno je izrađen kroz istraživačke projekte utvrđivanja poremećaja u stabilnosti tla i građevina, te primjenu tih rezultata istraživanja i strogoj primjeni planova i programa prostornog uređenja čime treba umanjiti moguće ljudske žrtve i materijalna razaranja.

Osposobljenost štabova civilne zaštite i drugih subjekata planiranja u ovoj oblasti u donošenju odgovarajućih odluka i provođenju odgovora zasniva se na potpunoj razrađenosti planova po mjerama zaštite i spašavanja od odronjavanja i klizanja tla.

d) Oporavak

Oporavak obuhvata sanaciju klizišta, rekonstrukciju građevina i njihovo dovođenje u funkcionalno (prvobitno) stanje ili izgradnju novih građevina.

4. Provedba

Da bi se osigurao ovaj strateški pravac, na nivou Kantona potrebno je izraditi istraživački projekta pod nazivom „Opasnost od odrona i klizanja tla na mikronivoima uz primjenu dosadašnjih naučnih istraživanja sa koordinacijom u provođenju utvrđenih jedinstvenih urbanističko-tehničkih mjera“.

Ovaj projekat mora dati odgovor i riješiti probleme uz punu saradnju sa Općinskom službom za upravu nadležnom za ove poslove koji se odnose na:

- osiguranje i primjenu odgovarajućih planskih dokumenata usaglašenih na svim nivoima donošenja (prostorni plan, prostorna osnova, program mjera, jedinstveni informacioni sistem o prostornom uređenju, urbanistički plan itd.) kojima se treba osigurati jedinstveno uređenje i zaštita prostora i jedinstveno provođenje mjera prema zaključcima iz Procjene ugroženosti:
- osnivanje multidisciplinarnog stručnog tima u okviru organa uprave nadležnog za poslove prostornog uređenja za registraciju, praćenje i klasifikaciju klizišta,
- uvezivanje katastra klizišta u jedinstveni informacijski prostorni sistem,
- izradu katastra rizika na klizanje tla koji definira zone terena gdje je najveća vjerovatnoća pojave novih klizišta,
- osiguranje stalnog stručnog nadzora i praćenje katastra klizišta.

5. Akcijski plan

Akcijski plan za realizaciju inicijative sadrži sljedeće konkretne provedbene korake:

- a) razvoj zakonskog okvira,
- b) izradu prostornih planova i njihovu provedbu,
- c) izradu programa mjera iz projekta iz tačke 4. ovog strateškog pravca i njihovu hitnu provedbu.

Nosioci Akcijskog plana su:

- a) Općinska služba za upravu nadležna za poslove prostornog uređenje u saradnji sa nadležnim Kantonalnim ministarstvom.

Planski rokovi:

a) program mjera iz projekta završiti do kraja 2019. godine.

Procjena potrebnih resursa i očekivani učinci realizacije ovog strateškog cilja bit će poznati nakon realizacije zadataka nakon utvrđenih rokova.

Finansijski obuhvat pretpostavlja osiguranje sredstava iz budžeta i namjenskih sredstava iz čl. 180., 183. i 184. Zakona o zaštiti i spašavanju.

9) PROJEKAT „ IZRADA KATASTRA IZVORIŠTA VODE ZA PIĆE“

1. Uvod

Voda za piće je voda koja ispunjava propisane standarde kvaliteta i koja se može koristiti za piće, proizvodnju i pripremu hrane.

Već danas, svijet se suočava sa ozbiljnim problemom osiguranja vode za piće, a prema procjenama futurista i naučnika UN-a, to će za narednih 30-tak godina biti najveći problem čovječanstva ukoliko se ne nađu odgovarajuća politička i tehnološka rješenja u osiguravanju dovoljnih količina pitke vode.

2. Postojeće stanje

Gradski vodovod Kakanj i veći dio prigradskih naselja, organizovano se snabdijeva vodom za piće putem vodovodnog sistema uz korištenje potencijala rijeke „Bukovice“ i dubinskih bunara u gradskom dijelu tzv. „Pitka voda“.

U većini ostalih naselja seoskog tipa su urađeni lokalni vodovodi sa zahvatima iz obližnjih izvorišta sa usitnjenom primarnom i sekundarnom mrežom. Ukupno stanje u oblasti odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda na području Općine nije na zadovoljavajućem nivou.

Voda se u većini lokalnih objekata vodosnabdijevanja ne kontrolira na zdravstvenu ispravnost (bunari, rezervoari, izvori), dok zone sanitarne zaštite uglavnom ne postoje ili nisu uređene.

3. Područja razvoja

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uređenost u oblasti prevencije osigurana je:

1. Zakonom o vodama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 70/06),
2. Zakonom o zaštiti voda („Službene novine Federacije BiH“, broj: 33/03, 25/04, 01/05, 19/07),
3. Pravilnikom o higijenskoj ispravnosti vode za piće („Službeni list SFRJ“, broj: 33/87 – preuzet opis),

U skladu sa odredbama Zakona, nadležni organi uprave za vodosnabdijevanje u saradnji sa organom za vodna područja trebaju osigurati najviši nivo spremnosti i primjene Zakona o uspostavi vodoprivrednog informacijskog sistema u okviru kojeg se vodi katastar:

- objekata za vodosnabdijevanje,
- rezervnih izvorišta za vodosnabdijevanje,
- planiranih prostora za izgradnju hidroakumulacija.

Ublažavanje kao viziju novog stanja treba osigurati kroz:

1) Administrativno - stručne mjere:

- razvoj zakonske regulative,
- snimiti stanje svih izvorišta voda i napraviti njihov katastar,
- zaštita izvora za piće od biološkog i hemijskog onečišćenja,
- poboljšanje nadzora nad zdravstvenom ispravnosti vode za piće u objektima vodosnabdijevanja;
- osigurati finansijski poticaj kojim treba dovesti do odgovarajuće spremnosti i odgovora na osiguranje pitke vode.

2) građevinsko-tehničke mjere

- osiguranje područja sanitarnih zona oko vodozahvata i njihova sanacija u skladu sa odgovarajućim propisima,
- u skladu sa katastrom izvorišta voda izgraditi vodo-spremnike, kao i druge mjere za njihovu zaštitu.

b) Pripravnost/spremnost

Elementi za osiguranje spremnosti u ovoj oblasti su:

- racionalno korištenje vodnih resursa,
- zaštita i korištenje izvorišta pitke vode, podzemnih i otvorenih vodnih tokova;
- planski pristup izradi prostora za akumulacije,
- dispozicija voda i sistema upravljanja vodama, što podrazumijeva izradu studija i projekata za praćenje izvorišta voda za piće,
- reguliranje područja sanitarnih zona oko vodozahvata većih vodovoda i sanacija ovih područja u skladu sa zakonskim propisima,
- opremanje službe za vodosnabdijevanje.

c) Odgovor

Osiguravanje odgovarajućih planova, snaga i sredstava radi dopremanja pitke vode za stanovništvo koristeći postojeći katastar pitke vode, postojeće vodovode i druge alternativne izvore.

d) Oporavak

Oporavak u ovoj oblasti podrazumijeva da se nakon udara prirodne i druge nesreće izvrši ažuriranje katastra izvorišta vode, sagleda njihovo stanje i preduzmu odgovarajuće mjere na zaštiti izvorišta.

4. Provedba

Da bi se osigurao ovaj strateški pravac potrebno je interdisciplinarno izraditi projekt „Izrada katastra izvorišta voda za piće“ na nivou Kantona sa potprojektom za Općinu.

5. Akcijski plan

Akcijski plan za realizaciju inicijative sadrži sljedeće provedbene korake:

- a) izrada projekta pod nazivom „Katastar izvorišta vode za piće,
 - b) opremanje Službe za vodosnabdijevanje.
-
- a) općinski organ uprave nadležan za vodoprivredu u saradnji sa nadležnim Kantonalnim organima za oblast vodoprivrede i ispitivanje ispravnosti voda, zdravstva i nadležnim preduzećem za vodno područje;
 - b) pravna i fizička lica koja upravljaju vodovodima;
 - c) Općinska služba civilne zaštite.
-
- a) katastar izvorišta voda sa projektom izraditi do kraja 2020.godine;
 - b) nabavka savremene opreme za potrebe Službe za vodosnabdijevanje najkasnije do kraja 2021.godine.
- Procjena očekivanih učinaka realizacije ovog projekta unaprijed je poznata i sasvim logična.

Finansijski obuhvat za realizaciju izrade projekta pod nazivom „Katastar izvorišta vode za piće“ pretpostavlja osiguranje sredstava iz budžeta svih nosilaca planiranja kao i namjenskih sredstava iz Zakona o zaštiti i spašavanju.

Konkretan finansijski obuhvat ovog projekta i opremanja utvrdit će se u godišnjim planovima organa planiranja.

10) PROJEKT „PROCJENA RESURSA OPĆINE ZA POTREBE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA“

1. Uvod

2. Postojeće stanje

Na području općine su organizirane Službe zaštite i spašavanja u okviru pravnih lica od značaja za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i to:

- Služba za medicinsku pomoć,
- Služba za vodosnabdijevanje, čistoću i asanaciju terena,
- Služba za zaštitu od požara,
- Služba za zaštitu i spašavanje životinja (veterinarska služba),
- Služba za logistiku.

U organizirane službe zaštite i spašavanja, od njihovog formiranja do danas je veoma malo ulagano s aspekta njihovog opremanja, obučavanja i uvježbavanja. Najznačajnija ulaganja su vršena u Službu za zaštitu od požara.

Na području općine Kakanj organizirane su jedinice civilne zaštite opće namjene za osam mjesnih područja. Nije izvršeno imenovanje u štabove civilne zaštite mjesnih područja obzirom na imenovanje povjerenika u mjesnim područjima/zajednicama koji su zamjenski varijabilni faktor struktura u odnosu na štabove mjesnih područja/zajednica.

3. Područja razvoja

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uređenost u oblasti prevencije osigurana je:

1. Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj: 29/03, 22/06 i 43/10),
2. Pravilnik o organiziranju službi zaštite i spašavanja i jedinica civilne zaštite, njihovim poslovima i načinu rada („Službene novine Federacije BiH“, broj: 77/06),
3. Pravilnikom o načinu rada i funkcioniranju štabova i povjerenika civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH“, broj: 77/06 i 5/07),
4. Zakonom o Crvenom križu Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 28/06),
5. Odlukom o organizovanju i funkcionisanju zaštite i spašavanja („Službene novine Općine Kakanj“ broj: 3/07).

1) administrativno-stručne mjere:

- izvršiti analizu svih resursa privrednih društava i nevladinih organizacija čiji bi resursi mogli biti oslonac Općinskog štaba civilne zaštite u donošenju odluka u zaštiti i spašavanju,
- dograditi Odluku o organizovanju i funkcionisanju zaštite i spašavanja,
- ažurirati Procjenu ugroženosti Općine.

2) građevinsko – tehničke mjere

Kao dio prevencije i ublažavanja, odabrane i proglašene službe zaštite i spašavanja trebaju ostvariti uvid i kroz građevinsko-tehničke mjere izvršiti vlastite pripreme za provođenje mjera zaštite i spašavanja.

b) Pripravnost/spremnost

Elementi koji će osigurati spremnost u ovoj oblasti su:

- opremanje, obučavanje i uvježbavanje službi zaštite i spašavanja,
- popuna jedinica opće namjene,
- popuna štabova civilne zaštite mjesnih područja,
- imenovanje i obuka povjerenika civilne zaštite u mjesnim zajednicama,
- izrada tačnih i ažurnih evidencija svih sredstava i opreme koju koriste ili će koristiti službe zaštite i spašavanja i uspostava jedinstvene baze podataka,

- stvaranje namjenske rezerve specifične opreme i sredstava za potrebe službi zaštite i spašavanja, osiguranje njihovog servisiranja i obnove,
- visok nivo koordinacije u opremanju struktura civilne zaštite i njihovoj upotrebi,
- osigurati provjeru planova zaštite i spašavanja kroz vježbe aktiviranja nadležnih za odgovor na prirodnu ili drugu nesreću,
- Opremanje i stavljanje u funkciju operativnog centra.

c) *Odgovor*

Smisao sagledavanja stanja svih resursa, osiguravanje jedinstvene baze podataka, popuna opremanje i obučavanje struktura civilne zaštite omogućit će da manje, dobro opremljene i spremne snage zaštite i spašavanja budu u što efikasnije i omogućće uspješan odgovor Općinskog štaba civilne zaštite u prirodnoj i drugoj nesreći.

Na osnovu navedenog, glavni vidovi odgovora u ovoj oblasti su:

- realno stanje resursa za zaštitu i spašavanje,
- popuna, opremanje i obučavanje struktura civilne zaštite,
- osiguranje i raspoređivanje odgovarajućih robnih rezervi za potrebe snaga civilne zaštite.

d) *Oporavak*

U dugoročnoj fazi oporavka nije predviđen angažman struktura civilne zaštite osim pojedinih nevladinih organizacija, jer odgovornost u fazi oporavka pripada redovnim državnim i drugim organima i privrednim subjektima.

4. *Provedba*

Ažurirati Procjenu ugroženosti općine Kakanj kao osnov za provjeru realnih potreba za zaštitu i spašavanje s aspekta stanja resursa za zaštitu i spašavanje. Procjena ugroženosti općine Kakanj treba osigurati:

- težišno djelovanje na pojedinim, procijenjenim opasnostima i u tom pravcu opredjeljenje za jačanje odgovarajućih struktura civilne zaštite,
- omogućiti osnivanje, popunu, opremanje i uvježbavanje snaga civilne zaštite.

5. *Akcijski plan*

Akcijski plan za realizaciju ovog strateškog pravca sadrži sljedeće konkretne provedbene korake:

- a) ažuriranje procjene ugroženosti Općine,
- b) donošenje odgovarajućih odluka i akata ili ažuriranje postojećih o osnivanju službi zaštite i spašavanja, štabova civilne zaštite u mjesnim područjima, povjerenika civilne zaštite i jedinica civilne zaštite.

Nosioci Akcijskog plana su:

- a) Općinska služba civilne zaštite.

Planski rokovi:

- a) ažuriranje Procjene ugroženosti – prema potrebi (najmanje jednom u dvije godine),
- b) organiziranje i izvođenje obuke Službi zaštite i spašavanja – jednom godišnje,
- c) štabova civilne zaštite mjesnih područja i povjerenika civilne zaštite u naseljima – prema popuna štabova civilne zaštite mjesnih područja i povjerenika civilne zaštite u naseljima – do kraja 2019. godine,
- d) obuka i uvježbavanje – prema godišnjim planovima,
- e) opremanje struktura civilne zaštite – prema godišnjim planovima,

Procjena očekivanih učinaka realizacije ovog projekta unaprijed je poznata i sasvim realna. Procjena potrebnih resursa i očekivani učinci realizacije ovog strateškog cilja mogu biti poznati nakon završetka zadaća predviđenih Programom razvoja.

Finansijski obuhvat za realizaciju ovog strateškog pravca se procjenjuje na oko 120.000,00 KM na petogodišnjem nivou a sredstva će se obezbijediti iz budžeta Općine i namjenskih sredstava iz člana 180. Zakona o zaštiti i spašavanju.

11) PROJEKAT „ USPOSTAVLJANJE OPERATIVNOG CENTRA CIVILNE ZAŠTITE“

1. Uvod

Jedna od osnovnih pretpostavki za uspješno suprotstavljanje u vođenju akcija zaštite i spašavanja, za ostvarivanje koordinacije među nosiocima i saradnje sa susjedima u zajedničkom vođenju akcija zaštite i spašavanja, jeste organiziran i uspostavljen sistem komunikacije i veza. U sistemu zaštite i spašavanja u okviru struktura civilne zaštite predviđeno je organiziranje i opremanje operativnih centara civilne zaštite Općine, Kantona, Federacije i BiH.

2. Postojeće stanje

Od 2003. godine, kada je na snagu stupio Zakon o zaštiti i spašavanju, Općina je obezbijedila prostoriju za rad Operativnog centra civilne zaštite, izvršena je nabavka potrebne tehničke opreme sa posebnim akcentom na radio uređaje. U narednom periodu slijede aktivnosti oko uređenja i rješavanja statusnog pitanja Operativnog centra civilne zaštite. U Službi CZ je zaposleno jedno lice kao Referent veze, a Planom zaštite i spašavanja sa općinskim službama obezbjeđen je dovoljan broj operativaca za rad u vanrednim prilikama.

Operativni centar u uslovima prirodne ili druge nesreće po potrebi radi neprekidno.

Na nivou Kantona je urađen projekat za Operativne centre sa potprojektima za Općine. Postojeće stanje u Operativnom centru civilne zaštite je zadovoljavajuće i pruža podršku strukturama civilne zaštite, a prije svega operativno-stručnom organu Općinskom štabu civilne zaštite u rukovođenju akcijama zaštite i spašavanja.

3. Područja razvoja

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uređenost u oblasti prevencije osigurana je:

1. Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10),
2. Pravilnikom o organizovanju i funkcionisanju operativnih centara civilne zaštite („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 8/07).

Ublažavanje kao viziju novog stanja treba osigurati kroz:

1) administrativno-stručne mjere:

- Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta organa uprave organizirati Operativni centar i popuniti sa potrebnim brojem radnika,
- osigurati finansijski poticaj kojim treba stvoriti uvjete za uspostavu i opremanje nedostajućim sredstvima operativnog centra civilne zaštite kroz sredstva iz budžeta i sredstava utvrđenih u Zakonu o zaštiti i spašavanju.

2) građevinsko-tehničke mjere:

- korištenje i preuzimanje relejnih čvorišta od privrednih društava i drugih subjekata koja su ili mogu biti u funkciji zaštite i spašavanja ili izgradnje novih.

b) Pripravnost/spremnost

Elementi koji će osigurati spremnost u ovoj oblasti su:

- osiguranje uslova da operativni centar civilne zaštite može vršiti prijem, obradu i prenošenje svih informacija vezanih za prirodne i druge nesreće i njihove posljedice i prenos naredbi, mjera i aktivnosti štabova civilne zaštite sa uvezivanjem i osiguranjem materijalno-tehničkih pretpostavki svih imaoaca veza zaduženih po članu 157. Zakona o zaštiti i spašavanju,
- optimalizacija postojećih komunikacijskih resursa i infrastrukture,
- tehničko-tehnološka usklađenost sa normama i standardima Evropske unije,

- smanjenje vremena odaziva svih nosilaca zaštite i spašavanja u hitnim situacijama u pogledu spašavanja ljudskih života i materijalnih dobara,
- donošenje i ažuriranje odgovarajućih planova veza i njihova provjera kroz vježbe simulacije.

c) **Odgovor**

Cilj jedinstvenog sistema komunikacijske i informacijske podrške operativnog centra civilne zaštite je u činjenici da će ovaj sistem znatno poboljšati ukupnu spremnost svih nosilaca i snaga u sistemu zaštite i spašavanja na cjelokupnom području općine Kakanj i šire.

Na osnovu navedenog, glavni vid odgovora u ovoj oblasti trebao bi biti:

- izgradnja sistema 112 u operativnim centrima civilne zaštite po modelu zemalja Evropske unije, kojim se omogućuje efikasna integracija različitih podsistema hitne pomoći u integralni, efikasan sistem oslonjen na sofisticiranu komunikacijsku, informatičku i logističku podršku.

d) **Oporavak**

U fazi oporavka operativni centar civilne zaštite treba ponijeti veliki teret u komunikacijskom i informacijskom povezivanju svih nosilaca planiranja pa faza oporavka, u principu, pripada redovnim državnim i drugim organima i privrednim subjektima.

Isto tako ovaj centar će imati značajnu ulogu u informiranju javnosti o svim pitanjima koje nameće oporavak nakon prirodne i druge nesreće.

4. **Provedba**

Za provedbu ovog strateškog cilja neophodna je nabavka odgovarajuće specifične opreme i sredstava i njihovo stavljanje u funkciju prema donešenom projektu "Uspostavljanje operativnih centara civilne zaštite ZDK i Općina" sa potprojektima i stvaranje uslova za uvezivanje u Sistem 112 uz koordinaciju sa višim nivoima vlasti, odnosno njegova planska realizacija i organizacija.

5. **Akcijski plan**

Akcijski plan za realizaciju ovog strateškog cilja programa sadrži konkretne provedbene korake:

- stvaranje uslova za uvezivanje u sistem 112,
- opremanje Operativnog centra civilne zaštite,
- popuna ljudstvom u operativnom centru civilne zaštite. (Planom zaštite i spašavanja predviđena popuna u slučaju vanrednih prilika.

Nosioci Akcijskog plana su:

- Općinska služba civilne zaštite u saradnji sa Kantonalnom upravom civilne zaštite
- Saradnja sa resornim organima za komunikacije i Državnom regulatornom agencijom za komunikacije (RAK).

Planski rokovi:

- nabavka i opremanje nedostajućim sredstvima do kraja 2020. godine.

Procjena očekivanih učinaka realizacije ovog projekta unaprijed je poznata i sasvim logična. Finansijski obuhvat za realizaciju usvojenog Projekta na petogodišnjem nivou je oko 100.000,00 KM uz osiguranje finansijskih sredstava iz budžeta općine i Kantona te sredstava iz člana 180. Zakona o zaštiti i spašavanju na svim nivoima.

Ukoliko se ta sredstva ne obezbijede na ovaj način onda će i dinamika i način realizacije ovog strateškog cilja biti drugačiji.

12) PROJEKAT „PROTIVPOŽARNA ZAŠTITA I VATROGASTVO U OPĆINI KAKANJ, DIO SISTEMA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA“

1. **Uvod**

Zaštita ljudi i materijalnih dobara ugroženih požarom jedna je od mjera zaštite i spašavanja koja se provodi u okviru civilne zaštite, a koja se organizira u privrednim društvima, objektima pravnih lica,

Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području općine Kakanj za period 2019 – 2023 godina

stambenim, javnim i drugim objektima. Pripreme koje se provode u okviru ove mjere obuhvataju: pravne, organizacijske, tehničke, obrazovne i propagandne mjere.

Jedna od osnovnih pretpostavki za uspješnu protivpožarnu akciju zaštite i spašavanja je ostvarivanje koordinacije među nosiocima zaštite od požara i vatrogastva na cjelokupnom prostoru općine Kakanj i šire.

2. Postojeće stanje

Stanje protivpožarne zaštite u općini Kakanj je zadovoljavajuće, a to je prirodna i druga nesreća u kojoj je stanovništvo nakon rata najviše ugroženo.

Vatrogastvo je poslije rata izašlo znatno osiromašeno u opremi i sredstvima koja su devastirana i amortizovana i bez dovoljno sredstava za obnovu tehnike, odgovarajućih motornih vozila i prostora. Osnovni oblici organiziranja vatrogastva su profesionalna vatrogasna jedinica općine i Vatrogasno društvo u okviru kojeg je razvijena dobrovoljna vatrogasna jedinica i vatrogasni podmladak. Opremanje nedostajućom opremom, sredstvima i tehnikom je vršeno iz sredstava budžeta, namjenskih sredstava zaštite i spašavanja i donacija.

3. Područja razvoja

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uređenost u ovoj oblasti osigurana je kroz:

1. Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 64/09),
2. Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10),
3. Zakonom o udruženjima i fondacijama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 45/02 i 85/07).

Ublažavanje kao viziju novog stanja treba osigurati kroz:

1) Administrativno-stručne mjere:

- donošenje odgovarajućih propisa iz oblasti zaštite od požara na nivou općine i usklađivanje sa propisima donešenim na višim nivoima,
- stvarati finansijski poticaj u motiviranju jačanja snaga iz ove oblasti kako bi pripadnici ovih struktura kao specijalizovane jedinice bili oslonac u provođenju ove mjere i drugih mjera zaštite i spašavanja.

2) građevinsko-tehničke mjere:

- kao dio prevencije i ublažavanja u zaštiti od požara pri gradnji poštiti primjenu svih preventivnih građevinskih, tehnoloških, tehničkih i organizacijskih, te obrazovnih mjera koje smanjuju rizik od požara i doprinose poboljšanju zaštite od požara,
- planirati finansijska sredstva za osiguranje prostora za smještaj i rad vatrogasnih snaga, za opremanje i njihovo obučavanje.

b) Pripravnost/spremnost

Elementi koji će osigurati spremnost u ovoj oblasti su:

- razvoj i jačanje vatrogasnih snaga koje će biti najvažniji resurs Općinskog štaba civilne zaštite koji može izvoditi intervencije spašavanja ljudi i materijalnih dobara u svim prirodnim i drugim nesrećama,
- razvoj dobrovoljnog vatrogastva po mjesnim područjima kroz formiranje ispostava Vatrogasnog društva Kakanj, a posebno u mjesnim područjima Kraljeva Sutjeska i Brnjic, kao i njihovo opremanje i obučavanje te stvaranje materijalnih i prostornih uslova za njihov rad koje će biti okosnica razvoja snaga drugog odgovora u svim prirodnim i drugim nesrećama,
- Sanacija objekta Vatrogasnog doma Kraljeva Sutjeska u kojem će se razvijati smještajni uslovi za rad vatrogasne jedinice i društava koji će činiti funkcionalnu cjelinu centra za rad snaga Civilne zaštite, te tekuće održavanje objekta i prostorija vatrogasnog doma Doboj,
- izrada provedbenih propisa na nivou Općine,
- integracija postojećih komunikacijskih resursa i infrastrukture sa operativnim centrom civilne zaštite.

- tehničko-tehnološka usklađenost vatrogasne opreme i tehnike sa normama i standardima Evropske unije,
- razvijanje hidrantske mreže na cijelom području Općine ili obezbjeđenje odgovarajućih rezervi vode,
- donošenje i ažuriranje odgovarajućih procjena i planova i njihova provjera kroz vježbe simulacije kako bi se smanjilo vrijeme odaziva na intervencije zaštite i spašavanja u hitnim situacijama u pogledu spašavanja ljudskih života i materijalnih dobara,
- plansko povezivanje snaga protivpožarne zaštite sa snagama protivpožarne zaštite susjednih općina, privrednih društava, naročito u oblasti gospodarenja šumama.

c) *Odgovor*

Smisao jedinstvenog sistema organiziranja protivpožarne zaštite, kao i informacijska povezanost sa operativnim centrom civilne zaštite je u činjenici da će ovaj sistem znatno poboljšati ukupnu spremnost svih subjekata i snaga u sistemu zaštite i spašavanja na cjelokupnom području općine Kakanj.

Na osnovu navedenog, glavni vid odgovora u ovoj oblasti trebao bi biti:

- postojanje organizirane i opremljene višenamjenske profesionalne vatrogasne jedinice kao snage prvog odgovora, prema modelu zemalja Evropske unije,
- postojanje i organizirane i opremljene dobrovoljne vatrogasne jedinice kao snage drugog odgovora,
- integracija u sistem zaštite i spašavanja svih snaga i resursa na području općine Kakanj u efikasan mješoviti sistem oslonjen na sofisticiranu komunikacijsku, informatičku i logističku potporu.

d) *Oporavak*

U početnoj fazi oporavka, organizirane i opremljene vatrogasne jedinice (profesionalne i dobrovoljne) bit će u funkciji i ponijet će veliki teret u gotovo svim akcijama spašavanja i pružanja zaštite, te povezivanje drugih subjekata i učesnika zaštite i spašavanja pa je time ova faza jednako važna kao i odgovor.

4. *Provedba*

Donošenje propisa na osnovu Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu Federacije i Kantona osnovna je pretpostavka za jačanje organizacijskih, tehničkih, prostornih i drugih uvjeta formiranih vatrogasnih snaga.

Za provedbu ovog strateškog cilja nužna je koordinacija na svim nivoima vlasti, a posebno na nivou Kantona u planiranju, organizaciji, a potom i nabavci odgovarajuće specifične opreme i sredstava, njihovo potpuno uključivanje u sistem zaštite i spašavanja.

5. *Akcijski plan*

Akcijski plan za realizaciju Programa razvoja sadrži sljedeće konkretne provedbene korake:

- a) donošenje i ažuriranje propisa na nivou Općine,
- b) donijeti poseban plan organizacije, opremanja i obučavanja vatrogasnih snaga.

Nosioci Akcijskog plana su:

- a) Općinska služba civilne zaštite
 - b) DVD Kakanj
- a) usklađivanje i ažuriranje Plana zaštite od požara općine Kakanj shodno nastaloj potrebi,
 - b) provođenje Odluke o organizovanju zaštite od požara i vatrogastvu općine Kakanj u toku godine
 - c) opremanje i obučavanje vatrogasnih snaga – od 2019.godine do kraja 2023. godine,
 - d) prema posebnim godišnjim programima i finansijskim planovima svakog od nosioca planiranja,
 - e) proširenje kapaciteta vatrogasnog doma i stvaranje uslova za smještaj i rad snaga zaštite i spašavanja – do kraja 2022.godine,
 - f) formiranje i stavljanje u funkciju vatrogasnih ispostava u mjestima Kraljeva Sutjeska do kraja 2020. godine i Brnjic do kraja 2021. godine,

Procjena očekivanih učinaka realizacije ovog strateškog cilja unaprijed je poznata i sasvim realna. Finansijski obuhvat utvrdit će svaki nosilac planiranja po donošenju svog plana, organizacije, opremanja i obučavanja vatrogasnih snaga i bit će sastavni dio godišnjeg finansijskog plana prema vlastitoj

procjeni mogućnosti, s tim da se u ovaj finansijski obuhvat uključuju budžetska sredstva i namjenska sredstva zaštite od požara i vatrogastva i namjenska sredstva iz član 180. i 184. Zakona o zaštiti i spašavanju.

13) PROJEKAT „*OBUČAVANJE I OSPOSOBLJAVANJE ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE*“

Jedan od glavnih elemenata ocjene o provođenju preventivnih mjera u zaštiti i spašavanju, spremnosti i odgovoru na prirodnu i drugu nesreću predstavlja nivo obučenosti svih struktura u sistemu zaštite i spašavanja.

Iz tih razloga pored normativno-pravne uređenosti i osnivanja snaga za provođenje akcija zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara u slučaju prirodnih i drugih nesreća i njihovog opremanja odgovarajućim sredstvima i opremom, obučavanje i osposobljavanje za obavljanje funkcionalnih zadataka predstavlja prvi i osnovni cilj i zadatak Općinske službe civilne zaštite i drugih subjekata u sistemu zaštite i spašavanja (organi uprave, pravna lica).

Jedan od glavnih strateških pravaca Programa razvoja 2019 – 2023. godina je obuka i osposobljavanje za potrebe zaštite i spašavanja prema „Planu i programu obučavanja u zaštiti i spašavanju“ na osnovu kojih će se donositi godišnji Planovi obučavanja snaga civilne zaštite.

Relizacija ovog strateškog cilja izvršit će se kroz sljedeće konkretne provedbene korake:

- a) izvršiti opremanje Općinske službe civilne zaštite nastavnim sredstvima, potrebnom stručnom literaturom;
- b) pojedinačnim godišnjim planovima obuke i osposobljavanja utvrditi prioritete i rokove za izvođenje obuka i uvježbavanja;
- c) Tokom 2020. i 2021. godine planirati i izvesti veliku zajedničku vježbu kojom bi se provjerio, ocijenio i verifikovao odgovarajući stepen razvoja zaštite i spašavanja, njena ukupna spremnost, odnosno organiziranost, obučenost i na osnovu iskustava sa vježbi i provedbe ovog Programa razvoja i pripremili osnov za donošenje novog programa razvoja.

Finansijska sredstva za provedbu ovog strateškog cilja utvrdit će se godišnjim planom potrošnje sredstava iz člana 180. Zakona o zaštiti i spašavanju, koji se donosi na osnovu Odluke Vlade Federacije BiH o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih na osnovu posebne naknade i prema naznačenoj dinamici.

14) PROJEKT „*ODNOSI SA JAVNOŠĆU U ZAŠTITI I SPAŠAVANJU*“

1. Uvod

Praksa odnosa sa javnošću je umjetnost i znanje kojim se kroz uzajamno razumijevanje zasnovano na istinitom i potpunom obavještanju postiže harmonija sa okolinom.

Javni servisi informiranja i drugi elektronski i pisani mediji su oni činioci koji bitno mogu pomoći u izgradnji sistema zaštite i spašavanja i svjesnosti o potrebi potpore cijele zajednice Programu razvoja i obavezi države da to efikasno uradi.

U skladu sa principima proisteklim iz Zakona o zaštiti i spašavanju, građanima moraju biti dostupne informacije o opasnostima, zaštiti i mogućnostima njihovog učestvovanja u odlučivanju, o načinu ostvarivanja zaštite od prirodnih i drugih nesreća a informacija o tome jesu li ili nisu sigurni ne može im biti uskraćena.

2. Postojeće stanje

Mediji, medijski sistem i javnost u otvorenim demokratskim društvima stalno su u procesu promjene, oni su time važni činioci za opisivanje i analizu socijalnih i drugih promjena.

Proizvodnja, širenja i recepcija informacija u modernom društvu dobivaju na ekonomskom, kulturnom i političkom značaju.

Danas medijski sistem postaje centralna infrastruktura modernog društva, što je slučaj i kod nas. Naime, javni mediji se kvalitativno i kvantitativno sve više šire, ubrzao se protok informacija putem medija,

razvili su se novi tipovi medija i sve dublje prodiru u cjelokupno društvo i zadobijaju sveopću društvenu pažnju, a na kraju mediji su razvili i institucije.

Kako mediji sve više postaju preduvjet za informativnu i komunikacijsku praksu drugih aktera, važnost odnosa sa javnošću nadležnog organa civilne zaštite i javnosti nameće se kao prvorazredna profesionalna zadaća i izazov.

U Općinskom štabu civilne zaštite je imenovan član štaba za odnose sa javnošću čime je kvalitativno načinjen veliki iskorak u oblasti odnosa sa javnošću.

3. Područja razvoja.

a) prevencija i ublažavanje

Normativna uređenost u oblasti prevencije osigurana je:

1. Zakonom o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj: 28/00, 45/06 i 102/09),
2. Zakonom o slobodi pristupa informacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 32/01),
3. Uputstvom za provođenje Zakona o slobodi pristupa informacija u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 57/01);
4. Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10);
5. Pravilnikom o organizovanju i funkcionisanju operativnih centara civilne zaštite („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 8/07).

Na osnovu odredbi gore navedenih Zakona i propisa organi vlasti moraju omogućiti medijima pristup svim informacijama, osim onih koje imaju najviši rang tajnosti i koje su kao takve precizno klasifikovane.

Ublažavanje kao viziju novog stanja treba osigurati kroz donošenje odgovarajućeg akta o odnosima sa javnošću kod Općinskog štaba civilne zaštite.

b) Pripravnost/spremnost

Elementi za osiguranje spremnosti u oblasti odnosa sa javnošću o rizicima od prirodnih i drugih nesreća su:

- donošenje plana odnosa sa javnošću u prirodnoj ili drugoj nesreći koji treba sadržavati:
 - pregled mogućih prirodnih i drugih nesreća prema Procjeni ugroženosti,
 - djelovanje prema javnosti zavisno od nesreće,
 - plan kadrova,
 - vlastiti komunikacijski kapaciteti,
 - pregled medija putem kojih će se davati informacije,
- pravovremeno obavještavanje javnosti o mogućnostima nastajanja prirodne i druge nesreće sa mjerama koje se mogu poduzeti u prevenciji,
- obuka,
- provjera donesenih planova kroz vježbe i simulacije.

c) Odgovor

Smisao pravilnog odnosa sa javnošću kao odgovor na nastalu prirodnu i drugu nesreću ogleda se u:

- osiguravanju rada operativnog centra civilne zaštite u svim uvjetima,
- stavljanje u funkciju svih ureda za odnose sa javnošću,
- stavljanje u funkciju zaštite i spašavanja svih radio i TV stanica i drugih medija u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju,
- organiziranje konferencija za novinare u skladu sa planom odnosa sa javnošću u prirodnoj i drugoj nesreći,
- davanje saopćenja za javnost u skladu sa planom odnosa sa javnošću u prirodnoj i drugoj nesreći.

d) Oporavak

Nakon prestanka djelovanja prirodne i druge nesreće u početnoj fazi provedbe oporavka odnosi sa javnošću razvijaju se kako je to predviđeno u fazi odgovora. U drugoj fazi oporavka, koja može biti dugotrajna, odnose sa javnošću preuzima nadležni državni službenik za odnose sa javnošću pri državnom organu vlasti koji je odgovoran za ukupan oporavak zajednice.

4. Provedba

Donošenje odgovarajućeg plana odnosa sa javnošću Općinskog štaba civilne zaštite koji rukovodi akcijama zaštite i spašavanja, uz pretpostavku pune provedbe projekta „Uspostavljanje operativnog centra civilne zaštite“.

5. Akcijski plan

Akcijski plan za realiziranje programa sadrži sljedeće konkretne provedbene korake:

- donijeti odgovarajući propis/plan o odnosima sa javnošću kod Općinskog štaba civilne zaštite do kraja 2018. godine.
- a) Općinska služba civilne zaštite,
- b) Općinski štab civilne zaštite,
- c) Kabinet Općinskog načelnika.

Procjena očekivanih učinaka realizacije ovog strateškog cilja osigurat će lakše provođenje mjera zaštite i spašavanja, smanjenje posljedica prirodne i druge nesreće na ljude i materijalna dobra i omogućit će jedinstven odnos sa javnošću poštivanjem sljedećih pravila:

- trenutno reagiranje na interesovanje medija,
- objavljivanje samo poznatih činjenica i po svaku cijenu izbjegavanje proizvoljnih procjena žrtava ili uzroka nesreće,
- davanje samo potpunih informacija u saopćenjima za javnost ili konferencijama za medije,
- odgovarajući odnos prema žrtvama, odnosno porodicama žrtava ili povrijeđenih i oboljelih.

Finansijski obuhvat za ove aktivnosti je zanemarljiv, jer će se koristiti sredstva i oprema finansirana kroz druge ciljeve i projekte. Preostala minimalna sredstva će se planirati u budžetu.

V. ZAKLJUČCI

1. Nosioци i učesnici u izradi programa, projekata ili inicijativa iz akcijskih planova dužni su razraditi provedbene korake iz akcijskih planova u svojim redovnim godišnjim programima i planovima, uz konstataciju da planirani priliv iz budžeta i posebne naknade osigurava realizaciju svih strateških pravaca,

2. Općinska služba civilne zaštite i nosioци izrade programa, projekata ili inicijativa dužni su krajem tekuće godine vršiti godišnju reviziju i usaglašavanje strateških pravaca i konkretnih provedbenih koraka iz akcijskih planova sa pregledom troškova,

3. Nosioци planiranja u saradnji sa Općinskom službom civilne zaštite dužni su strateške pravce koje nisu obradili u ovom programu razvoja kroz konkretne programe, projekte i inicijative naknadno donijeti čime će oni postati sastavni dio provedbenog programa i njegovih godišnjih finansijskih planova,

4. Svi nosioци planiranja dužni su obavijestiti Općinskog Načelnika ukoliko dođe do promjene u realizaciji strateških pravaca razvoja zbog finansijskih ili drugih razloga koji zahtijevaju izmjenu akcijskih planova u sredstvima i rokovima,

5. Strateški pravci utvrđeni u ovom dokumentu nisu obuhvatili programe i projekte koji zahtijevaju dugoročniju realizaciju i veća finansijska sredstva nego što su utvrđena u dokumentu ovog programa razvoja „Pregled očekivanih troškova sa izvorima finansiranja“. Ovi strateški pravci bit će predmet razmatranja narednog programa razvoja, zajedno sa drugim započetim projektima iz programa razvoja,

6. O implementaciji programa razvoja, Općinski načelnik će jednom godišnje izvještavati Općinsko vijeće.

**VI. POSEBNI DOKUMENTI O SADAŠNJEM STANJU RAZVOJA SISTEMA
ZAŠTITE I SPAŠAVANJA I NAČINU REALIZACIJE ZADATAKA IZ PROGRAMA
RAZVOJA U POJEDINIM OBLASTIMA**

I. ZAKLJUČCI IZ PROCJENE UGROŽENOSTI OPĆINE KAKANJ

I. Uvod

Procjenu ugroženosti zasnovanu na članu 31. stav 2. tačka 2. Zakona o zaštiti i spašavanju, izradila je Općinska služba civilne zaštite u saradnji sa Općinskim organima uprave, preduzećima i ustanovama. Zaključci iz Procjene ugroženosti kao jedan od elemenata Programa razvoja daju se u cijelosti, s tim da je izvršeno ažuriranje samo onih zaključaka koji se odnose na izmjene i dopune Zakona o zaštiti i spašavanju i dijelovima u kojima su nastale određene promjene koje bitno utiču na promjenu ranije procijenjenog stanja (2007.godine). Na osnovu člana 29. Zakona o zaštiti i spašavanju, Općinsko vijeće je razmotrilo predloženu Procjenu i Zaključkom broj: 01-219/05 od 25.05.2005.godine Procjenu prihvatilo i usvojilo.

II. Opći zaključci

Područje općine Kakanj je najosjetljivije na eventualne pojave prirodnih nesreća: zemljotresa, klizanja i slijeganja zemljišta, poplave, snijega i sniježnih nanosa, leda, olujnih vjetrova, suša, epidemija i epizootija ali se ne isključuju ni mogućnosti nastajanja tehničko-tehnoloških nesreća: velikih požara kao i ostalih nesreća koje može prouzrokovati čovjek svojim aktivnostima kao što su: velike nesreće u drumskom i željezničkom prometu. To obavezuje na dodatno i konkretno procjenjivanje osjetljivosti i podložnosti na sve opasnosti i rizike kritičnih tačaka i objekata prema savremenim standardima o sigurnosti i poduzimanju konkretnih mjera poboljšanja spremnosti i odgovora na nesreće.

R.br.	Vrste opasnosti – prirodne i druge nesreće	Ugroženo područje
1.	Poplave	U posljednjih deset godina intenzivno pogađa područja uz rijeku Bosnu, te naseljena mjesta uz rijeke „Trstionicu, Ribnicu i Zgošću“.
2.	Klizanje i slijeganje tla	Ova se pojava javlja kao posljedica velikog broja uzroka , zabilježena je na svim dijelovima općine, a intenzivno se javlja u naseljima „Brnjic, Laze, Radina , Krševac, Varalići , Hausovići, Brnj, Donji Kakanj, Poljani, Čizmići, Tršće, Vukanovići, Tičići“
3.	Visok snijeg i sniježni nanosi	Pojava koja se događa u zimskom periodu i koja može pogoditi naseljena mjesta koja gravitiraju višim nadmorskim visinama
4.	Led	Prirodna nesreća koja nastaje iznenada i kratko traje, a njen negativan učinak je najizraženiji na voćarskim i ratarskim kulturama . Zabilježena je njegova pojava na cijelom područje Općine
5.	Zemljotres	Ovoj opasnosti i riziku podložni su svi stambeni konglomerati na cijelom području Općine
6.	Olujni vjetar	Pojava koja je zabilježena sporadično na cijelom području Općine
7.	Suša	Suša kao prirodna nesreća koja nanosi velike štete na ratarskim i voćarskim kulturama i pogađa cijelo područje Općine te nedostatak vode za piće u većem broju naselja.
8.	Epidemije i epizootije	Nisu zabilježene pojave velikih epidemija i epizootija, ukoliko bi se dogodile zahvatile bi cijelo područje Općine sa velikim negativnim učincima

9.	Požar	To je pojava-opasnost koja se javlja tokom cijele godine i koja nema samo jedan uzročnik, a u obliku požara otvorenog i zatvorenog prostora javlja se na cijelom području općine
10.	Velike nesreće u cestovnom i željezničkom saobraćaju	Ugroženo je područje duž željezničke pruge i auto ceste
11.	Tehničko-tehnološke nesreće	Mogu se javiti u većim privrednim društvima sa pretećim velikim štetama po ljude i MTS

1. Na nivou Općine Kakanj postoje određeni kapaciteti koji još nisu funkcionalno integrisani u sistem zaštite i spašavanja za planski odgovor na pojedine prirodne i druge nesreće, a odnose se na postojeće službe hitne pomoći, profesionalne vatrogasne jedinice i dobrovoljna vatrogasna društva, policijske snage, upravni i operativno – stručni organ civilne zaštite, organi uprave, kapaciteti javnih i privatnih preduzeća. Saradnja sa svim nosiocima planiranja u organima općinske uprave, drugim institucijama i ustanovama je imperativ jednako u ostvarivanju strateške prevencije, u izradi i usklađivanju planova zaštite i spašavanja, kao i u stvaranju povjerenja građana u institucije pravnog sistema. Ove složene zadaće moguće je ostvariti samo ukoliko se osigura kvalitetan servis u obavljanju ovih poslova i zadaća u okviru svih organa uprave općine Kakanj.

2. Procjene rizika i opasnosti od prirodnih i drugih nesreća obaveze je Općinskih organa vlasti koji zavisno od konkretnih pokazatelja, trebaju biti vrlo detaljne i precizne i u funkciji postizanja svjesnosti o značaju priprema za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara kod organa vlasti i svjesnosti o ličnoj i uzajamnoj zaštiti i spašavanju kod građana. Improvizacije u primjeni Zakona o zaštiti i spašavanju treba hitno nadići i pristupiti uspostavi struktura civilne zaštite kako je Zakonom predviđeno. Imajući u vidu ukupne prirodne, geografske, urbanističke, privredne, socijalne, migracijske i odlike složenih društvenih procesa u uvjetima postojeće državne organizacije, tranzicije i reforme potrebno je još detaljnije i stručno kvalitetnije procijeniti rizike od prirodnih i drugih nesreća. Ishodišta tih serioznijih analiza rizika trebaju biti preduvjet u planiranju i uspostavljanju prioriteta postizanja spremnosti u slučaju prirodnih i drugih nesreća.

3. Informacijsko - komunikacijsku podršku upravljanju akcijama zaštite i spašavanja pruža operativni centar civilne zaštite koji je u procesu organizacijsko-tehničke izgradnje. Navedeni pokazatelji u procjeni upućuju na potrebu ustanovljavanja kvalitativnih i kvantitativnih pokazatelja u okviru jedinstvene baze podataka, ne samo radi razumijevanja prirodnih i drugih procesa, već radi stvaranja podrške upravljanju procesom akcija zaštite i spašavanja ljudi, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša. Te podatke trebaju osigurati resorni organi državne uprave, druge relevantne institucije i civilna zaštita. Operativni centar civilne zaštite treba voditi bazu podataka o pojavama prirodnih i drugih nesreća, opasnostima i rizicima čime će se omogućiti usmjeravanje djelovanja cijelog sistema i korištenje resursa na stanje izazvano prirodnom i drugom nesrećom.

4. Spremnost odgovora na prirodne i druge nesreće pokazatelj je uspješne prevencije i planski provedenih priprema na ublažavanju i otklanjanju posljedica, a obuka i osposobljavanje uvjet bez kojega se ne može govoriti o spremnosti. Sistemski odgovor u vezi sa problematikom obučavanja i osposobljavanja zasniva se na stvaranju programsko-planskih i stručnih dokumenata za izvođenje nastavnog procesa obuke, ostvarenje procedura njihove verifikacije, osiguranje tehničkih, pedagoških i metodičko-didatičkih uvjeta za izvođenje nastavnih sadržaja, praktične i teorijske obuke za potrebe operativno-stručnih organa, službi, jedinica, povjerenika i specijalnosti civilne zaštite.

5. Privredna dobra (industrijski kapaciteti, naftne i plinske instalacije, poljoprivredna dobra, šumski resursi, saobraćajnice i objekti na njima, te drugi infrastrukturni objekti) trebaju sa aspekta zaštite i spašavanja biti direktno obuhvaćeni vrednovanjem parametara mogućih prirodnih i drugih nesreća i rizika, stvaranjem baze podataka u nadležnim organima. Potrebno je u odnosu na procijenjene rizike obezbijediti što preciznije metode i tehnike mogućeg odgovora.

6. Priroda prijetnje zemljotresa na području općine Kakanj, uz postojeću intenzivnu gradnju i dogradnju stambenih i poslovnih objekata, često bez odgovarajuće građevinsko-tehničke dokumentacije, zahtijeva reviziju i kontrolu primijenjenih standarda gradnje i preduzimanje odgovarajućih mjera na postizanju spremnosti (otpornosti na rušenje). Procjenu otpornosti postojećih velikih stambenih i drugih javnih objekata (škole, Dom zdravlja, dvorane, željezničke stanice i sl.) na seizmičke zemljotrese moguće je odrediti samo aproksimativno, jer su objekti građeni u različitim vremenskim periodima, na različite načine i sa različitim stepenom otpornosti.

7. Šume, vode i drugi ekosistemi, su značajni za ekonomsko stanje a ujedno su resursi koji su učestalo skloni gubicima od prirodnih i drugih nesreća. Ukoliko gubici nisu odmah vidljivi i ne predstavljaju direktnu opasnost za stanovništvo redovno izostaje efikasan odgovor na prirodne i druge nesreće i oporavak od njih. Primjer tome su gubici šumskih dobara od požara kao i gubici u poljoprivredi izazvani plavljenjem ili podizanjem nivoa podzemnih voda. Posljedice poplava mogu biti višestruke i dugoročnije od šteta u okolišu, erozija tla, naročito oporavku poljoprivrednih proizvođača koji usljed šteta ostaju bez mogućnosti finansijskog oporavka zbog slabih mogućnosti naplate šteta osiguranjem imovine i slabim državnim subvencijama.

8. Privredna situacija u općini Kakanj pa i šire uvjetuje mogućnosti, dinamiku i nivo izgradnje elemenata sistema zaštite i spašavanja i postizanje spremnosti da se odgovori na izazove prirodne i druge nesreće. Ekonomska ograničenja direktno utiču na prihodovnu osnovicu izvora sredstava koja je slaba u odnosu na potrebe uspostave organizacije i funkcija elemenata sistema zaštite i spašavanja. Zbog toga je važno racionalno odrediti tekuće i razvojne prioritete funkcioniranja i izgradnje sistema na osnovu procjene ugroženosti za sve oblasti prevencije, planova i programa, strukture operativnih snaga, opremanja sredstvima i opremom, stvaranje zaliha u robnim rezervama. Radi racionalnog i korektnog planiranja finansijskih sredstava potrebno je ekonometrijskom analizom za svaku vrstu nesreće odrediti tzv. Povratni period kao ekonomski opravdanu osnovu za izračunavanje šteta i svih drugih posljedica. To je važno i sa stajališta načina osiguranja finansijskih i materijalnih resursa.

Za potrebe zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća opravdano je na godišnjem nivou budžeta Općine izdvojiti minimum 1 % od godišnjeg budžeta a nedostajuća sredstva obezbijediti solidarno sa drugim nivoima vlasti.

9. Nevladine organizacije imaju posebnu ulogu u podizanju svijesnosti o značaju zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i opasnosti, upotpunjavanju i ostvarivanju sadržaja svih mjera zaštite i spašavanja. Zbog raznolikosti sadržaja djelovanja (pružanje pomoći u pronalaženju, spašavanju i zbrinjavanju ugroženog i nastradalog stanovništva, osiguranju raznovrsne humanitarne pomoći u slučaju masovnih prirodnih i drugih nesreća, gašenju požara i dr.) potrebno je afirmisati društveni značaj nevladinog humanitarnog sektora i organizacija civilnog društva. Nevladine organizacije od posebnog značaja za sistem zaštite i spašavanja općine Kakanj, pored Crvenog križa, su: Vatrogasno društvo, Lovačko društvo, radio-amateri, Planinarsko društvo, eko-zeleni itd.)

10. U okviru mjera zaštite i spašavanja potrebno je izraditi svrsishodna i prihvatljiva rješenja po svim mjerama zaštite i spašavanja, radi uspostavljanja prepoznatljive organizacije-dijela sistema koji zahtijeva sadržaj konkretnih mjera u nadležnosti jednog i više nosioca planiranja u institucijama Općinske vlasti.

III. Zaključci po pojedinim opasnostima

1. Zemljotres

Zaključci:

1) Da bi se posljedice po ljude i materijalna dobra od pojave zemljotresa umanjile potrebno je poduzimati preventivne mjere koje će se provoditi kroz prostorne i urbanističke planove. Pored toga, potrebno je primjenjivati odgovarajuće zakone i provedbene propise o načinu gradnje stambenih, poslovnih, industrijskih, infrastrukturnih objekata (puteva, vodovodne i kanalizacione mreže i sl.).

2) Uzimajući u obzir konkretne seizmičke uvjete područja lokacije na kojima se građevine grade primjenom osnovnih principa zemljotresnog inženjstva u projektovanju u velikoj mjeri se može direktno utjecati na smanjenje posljedica od zemljotresa. Na osnovu postojećeg stanja može se zaključiti da postojeća struktura stambenog fonda i koncentracija građevina na određenim područjima ne pruža mogućnost primjene efikasne zaštite od zemljotresa, osim građevina građenih savremenim otpornim konstruktivnim sistemima.

3) U slučaju nastanka zemljotresa većih razmjera potrebno je preduzeti odgovarajuće aktivnosti koje se odnose na spašavanje ugroženih i nastradalih ljudi i materijalnih dobara, a posebno organizirati potragu zatrpanih u ruševinama i njihovo zbrinjavanje.

S obzirom da će u akcijama potrage i spašavanja zatrpanih ljudi biti potrebno angažirati sve raspoložive snage i sredstva Općine za zaštitu i spašavanje i druge snage i sredstva (pse tragače, specijalne instrumente za otkrivanje zatrpanih, specijalne mašine za uklanjanje ruševina i sl) potrebno je kroz planove zaštite i spašavanja planirati traženje pomoći od susjednih općina i Kantona, Federacije i Države pa i međunarodne zajednice.

2. Klizanje i slijeganje tla

Zaključci:

1) Nužno je kontinuirano praćenje i dokumentovanje nezakonite i neplanske gradnje stambenih i drugih objekata, posebno u zahvatu saobraćajnica (cestovnih i željezničkih), te dosljedna primjena propisa koji reguliraju uvjete gradnje.

2) Važne aktivnosti u ovoj oblasti su nadgledanje i proučavanje rizika od odrona, slijeganja i klizanja tla, zatim obavještanje javnosti kako bi se mogle preduzeti efikasne i organizirane mjere u slučaju odrona, klizanja i slijeganja tla. Mora postojati tehnički osposobljena Služba zaštite i spašavanja za pomoć.

3. Visok snijeg

Zaključci:

1) Za zadatke spašavanja nastradalih u sniježnim nanosima potrebno je osnovati, ojačati ljudstvom, osposobiti i tehnički opremiti Gorsku službu spašavanja i DVD Kakanj.

2) U slučaju kada snage i sredstva civilnih struktura nisu dovoljne u izvršavanju zadataka zaštite i spašavanja te pružanja podrške u akcijama zaštite i spašavanja, tražiti pomoć od Kantona, Federacije i Države.

4. Poplava

Zaključci:

1) Osigurati sredstva i izvršavanje redovnog održavanja izgrađenih objekata za zaštitu od poplava i jasno utvrditi stepen zaštite kojeg oni osiguravaju.

2) Administrativnim mjerama osigurati poštivanje propisanog upravljanja i korištenja objekata i prostora u cijelosti, a koji imaju uticaj na nastanak poplava. Pritom posebno voditi računa o stanju u širem slivnom području (kontrolisana sječa šume i pošumljavanje, način korištenja zemljišta i način obrade, uspostavljanje odgovarajućih uvjeta vezano za vodni režim kod izgradnje bilo kojih objekata, dosljedna primjena svih mjera, radova, postupaka kod izgradnje objekata i sl.).

3) Kod izgradnje novih ili rekonstrukcije ranije izvedenih objekata za zaštitu od poplava treba nastojati poboljšati stepen zaštite i spašavanja.

4) U područjima koja ostaju izvan zaštite (prostori predviđeni da prihvate velike vode plavljenjem – inundacioni dio riječnog korita, retenzija), kao i u prostorima koji još nisu obuhvaćeni zaštitom od poplava izvršiti kategorizaciju i propisati namjensko korištenje. Namjenu utvrđivati prema visini štete koja bi u vremenu korištenja prostora mogla nastati pojavom poplave-prirodne i druge nesreće.

5) Stalnim i rigoroznim kontrolama provjeravati stanje, upravljanje i korištenje vode i vodoprivrednih objekata.

6) Osigurati uvjete za preduzimanje preventivnih i operativnih mjera kroz donošenje planova odbrane od poplave u skladu sa odgovarajućim propisima kojima se uređuje ova oblast.

5. *Suša*

Zaključci:

- 1) Zahvatanjem dodatnih količina vode iz raspoloživih ili pripremljenih novih izvorišta poboljšati snabdjevenost stanovništva kroz već obuhvaćene javne vodovode i njihovim proširivanjem na veći broj naselja u kojima je smanjenje dotoka u rezervoare.
- 2) Planirati i osigurati transport vode cisternama za potrebe najugroženijih potrošača za šta je potrebno izvršiti sistemsku nabavku i čuvanje dovoljnog broja savremenih cisterni za prevoz vode.

6. *Olujni vjetar i grad/tuča*

Zaključci:

- 1) Organizirati i uključiti općinu Kakanj u hidrometeorološki informacijski sistem Bosne i Hercegovine radi rane najave i prognoze atmosferskih nepogoda i klimatskih ekstrema u cilju zaštite od prirodnih nesreća i zaštite u slučaju tehnoloških katastrofa i industrijskih nesreća.

7. *Masovne pojave ljudskih, životinjskih i biljnih bolesti*

7.1. *Epidemije – Zarazne bolesti ljudi*

Zaključci:

- 1) U slučaju većih epidemija kao i u slučaju prirodnih i drugih nesreća (poplave, zemljotresi, požari) koje mogu dovesti do epidemije, ovlašteni Općinski organ mora mobilizirati zdravstvene djelatnike ali i druge građane uz osiguranje potrebnih rezervi krvi, krvne plazme te ostalih potrebnih lijekova i sanitetskog materijala.
- 2) Zdravstvena služba na području općine Kakanj i šire dobro je organizovana i osposobljena zbog čega su evidentno izostale veće epidemije zaraznih bolesti. Međutim, i pored toga, potrebno je materijalno ojačati zdravstvenu organizaciju jačanjem postojećih laboratorija odgovarajućom opremom i tehničkim sredstvima za laboratorijska ispitivanja uzročnika zaraznih bolesti.

7.2. *Epizootije – zarazne bolesti životinja*

Mjere zaštite su: preventivne i neposredne s ciljem sprečavanja i umanjenja uticaja na životinje i namirnice životinjskog porijekla.

Zaključci:

- 1) S ciljem provođenja mjera na ranom otkrivanju i sprečavanju pojava, zaraznih, parazitskih i drugih oboljenja i osiguranja pravovremenog angažiranja snaga i sredstava za zaštitu zdravlja životinja, a time i zdravlja ljudi, nužno je putem Veterinarske stanice osigurati kontinuirano praćenje stanja zdravlja ljudi i životinja na području općine Kakanj.
- 2) Veterinarska stanica je dobro organizovana sa dovoljnim brojem veterinarskih stručnjaka. Međutim, njenu laboratoriju treba ojačati sa najnužnijim sredstvima za virusološke, mikrobiološke, serološke, parazitološke i pato-histološke pretrage. Da bi se osigurala kvalitetna i potpunija zaštita zdravlja životinja suzbijanje zoonoza, osiguranje zdravstveno-ispravnih i neškodljivih proizvoda životinjskog porijekla, unapređenje reprodukcije i proizvodnje životinja potrebno je opremiti Službu za zaštitu životinja (veterinarska služba).

Tehničko-tehnološke nesreće

1. Požari

- 2) Imajući u vidu činjenicu da se za uspješnu intervenciju u velikim požarima, eksplozijama plinova, akcidenata sa opasnim tvarima kad prerastu u prirodnu nesreću mora osigurati u izuzetno kratkom roku veliki broj osposobljenih ljudi, specifičnu opremu i sredstva koji bi po unaprijed utvrđenom planu trebali intervenisati, može se konstatovati da na području općine Kakanj nema dovoljno organiziranih snaga, opreme i sredstava za uspješne intervencije u ovoj vrsti nesreće.
- 3) Nužno je redovno usaglašavanje planova zaštite i spašavanja od požara preduzeća koje gazduje šumama sa Općinskim planom zaštite od požara.
- 4) Nužno je poduzeti i sljedeće mjere:
 - provođenje preventivnih mjera u svim sredinama, objektima i prostorima gdje postoji mogućnost nastanka požara;
 - organizovano osmatranje šuma, redovno praćenje i pravovremeno javljanje o nastanku požara u cilju što hitnijeg lokaliziranja i gašenja;
 - u skladu sa procjenom ugroženosti u Općini i privrednim društvima organizovati i obučiti snage za uspješne intervencije od požara i ostalih prirodnih ili drugih nesreća (profesionalna vatrogasna jedinica, dobrovoljne vatrogasne jedinice);
 - postojeća MTS i opremu u vatrogasnim jedinicama koja je zastarjela potrebno je obnoviti nabavkom nove opreme.

2. Ekspanzije i eksplozije plinova i opasnih materija

Zaključci:

- 1) Potrebno je barem jednom godišnje vršiti servisni pregled prostora za skladištenje plina,
- 2) Osigurati potrebne uslove za sigurno rukovanje opasnim materijama u proizvodnji i prometu, skladištenju, odnosno deponovanju opasnih materija,
- 3) Osigurati opremanje svih objekata u kojima se skladište opasne materije sa tehničkim sredstvima za automatsku dojavu požara, detektorima eksploziva, stabilnim instalacijama za gašenje požara, sredstvima lične i kolektivne zaštite.

3. Kulturno-historijska dobra

Zaključci:

- 1) Planiranje sredstava za zaštitu kulturno-historijskih dobara a kroz plan zaštite i spašavanja i obavezno planiranje snaga i sredstava za njihovo eventualno spašavanje.

4. Ostale nesreće

Zaključci:

- 1) U skladu sa materijalnim mogućnostima izvršiti tehničke prepravke putne mreže, a prilikom izgradnje novih saobraćajnica pridržavati se tehničkih normativa,
- 2) Pooštriti primjenu propisa koji reguliraju tehničku ispravnost motornih vozila i priključnih sredstava,
- 3) Ubrzati izradu opremljenih putnih prelaza preko željezničke pruge,
- 4) Osiguranje humanizacije radnih uvjeta i zaštita ljudi na radu i radnom prostoru.

5. Snage civilne zaštite i materijalno-tehnička sredstva predviđena za angažiranje na zadacima zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća

Zaključci:

- 1) Dostignutim stepenom organiziranosti, funkcionalnosti i popunjenosti izvršiocima ne možemo biti zadovoljni,
- 2) Materijalno-tehnička sredstva za angažiranje na zadacima zaštite i spašavanja su nedovoljna.

6. Stanje organiziranosti, popunjenosti i opremljenosti informacijskog i komunikacijskog sistema u funkciji podrške upravljanju akcijama zaštite i spašavanja

Zaključci:

- 1) Nedostatke navedene u prijedlozima za organiziranje snaga za zaštitu i spašavanje i potrebna MTS i oprema za njihovo opremanje treba otkloniti potpunom provedbom Zakona o zaštiti i spašavanju, naročito u dijelu koji se odnosi na osnivanje, popunu i funkcioniranje operativnih centara civilne zaštite,
- 2) Provedbu ovog Zakona dužan je osigurati Općinski načelnik,
- 3) Nakon osnivanja operativnog centra civilne zaštite potrebno je donijeti odgovarajuće odluke, izvršiti popunu ljudstvom i MTS-om i opremom za nesmetan i funkcionalan rad ovog centra,
- 4) Opremanje komunikacijskom i informacijskom opremom i sredstvima, obučavanje i osposobljavanje i uspostavljanje organizacije veza i komunikacija vršiti na jedinstvenim osnovama i u okviru namjenskih projekata i programa razvoja kako bi se svi elementi ovog informacijsko-komunikacijskog sistema mogli integrisati u namjenski funkcionalan sistem 112.

7. Potrebna finansijska sredstva

Zaključci:

- 1) Radi stvaranja pretpostavki za planiranje razvoja zaštite i spašavanja na realnim projekcijama prihoda na osnovu člana 180. Zakona o zaštiti i spašavanju, transparentnog izvršenja budžeta po svim stavkama, Vlada Federacije BiH je donijela Odluku o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih na osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća,
- 2) Sredstva ostvarena na osnovu člana 180. Zakona o zaštiti i spašavanju nisu i ne mogu biti jedina sredstva za sveukupne namjenske potrebe zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara. Potrebno je voditi računa i o drugim izvorima sredstava prema članu 179. Zakona o zaštiti i spašavanju, koja kao objedinjena voditi na posebnom namjenskom računu Općine,
- 3) Planiranjem finansijskih sredstava u budžetu Općine višestruko je isplativije, opravdanije i moralnije ulagati u prevenciju (sprečavanje nastajanja posljedica) nego ulagati u otklanjanje posljedica koje se usljed izostale prevencije multipliciraju,
- 4) Prevencija u zaštiti i spašavanju na nivou Općine treba biti finansijski podržana u okviru redovnog planiranja budžeta za potrebe osnovne djelatnosti, usaglašeno sa prioritetima godišnjeg plana provođenja mjera iz Programa razvoja. Pored budžetskih sredstava za zaštitu i spašavanje u okviru redovnog planiranja budžeta izuzetno će se koristiti i dio sredstava izdvojenih na osnovu 0,5 % za potrebe preventivnih mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara,
- 5) Program razvoja za sve nosioce planiranja, naročito za upravne i stručne organe Općinske civilne zaštite, čini osnovu za obaveznu izradu godišnjih planova u provedbi razvojnih mjera za postizanje spremnosti sistema zaštite i spašavanja za odgovor na izazove prirodne i druge nesreće.

6) Za potrebe zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća potrebno je na nivou godišnjeg budžeta općine izdvojiti minimalno 1 % sredstava,

7) Kako je stanje opremljenosti snaga civilne zaštite za izvršenje namjenskih zadataka veoma loše potrebno je izvršiti njihovo opremanje za šta je potrebno izdvojiti iznos od minimalno 600.000,00 KM.

2. PODACI O STANJU ORGANIZIRANOSTI CIVILNE ZAŠTITE I DOSTIGNUTI STEPEN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POJEDINIH PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA

I. Uvod

Politika razvoja i Strategija razvoja definiraju da su ranjivost prema prirodnim ili drugim nesrećama sa sve kompleksnijom infrastrukturom obilježje općine Kakanj. Pored toga, poznato je da je civilne zaštita bila u sastavu odbrambenog sistema i zbog toga često poistovjećivana sa spašavanjem žrtava rata zbog čega, nažalost i dalje nije prepoznata kao nužnost u svojoj nadasve humanoj misiji brige i zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara.

II. Stanje organiziranosti civilne zaštite

Prirodne i druge nesreće utvrđene u Procjeni ugroženosti ukazuju na mogućnost izazivanja posljedica većih razmjera na cijelom području općine Kakanj. Imajući to u vidu, općina Kakanj je opredijeljena za izgradnju jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja.

Zakon o zaštiti i spašavanju (član 40 .) uređuje strukturu civilne zaštite kao osnovnog, organiziranog, stručno-operativnog segmenta u sistemu zaštite i spašavanja za provedbu mjera zaštite i spašavanja kroz:

- a) uprave civilne zaštite Federacije BiH i kantona, te Službe civilne zaštite na nivou Općina,
- b) štabove civilne zaštite,
- c) službe zaštite i spašavanja,
- d) jedinice civilne zaštite:
 - opće namjene,
 - specijalizovane namjene,
- e) povjerenike civilne zaštite,
- f) komisije za procjenu štete.

Pored predhodno navedenih struktura civilne zaštite Zakonom o zaštiti i spašavanju u sistemu zaštite i spašavanja utvrđene su obaveze i potrebe organiziranja, pripremanja i provođenja mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara za sve organe vlasti, te pravna i druga lica.

a) Općinska služba civilne zaštite

Općinska služba civilne zaštite je organizirana u skladu sa članom 31. Zakona o zaštiti i spašavanju za vršenje upravnih, stručnih i drugih poslova zaštite i spašavanja iz nadležnosti Općine i ima status Općinske službe za upravu. Kadrovskim jačanjem Službe moraju se stvoriti uvjeti za njen rad u punom zakonom propisanom kapacitetu.

Operativni centar civilne zaštite je sastavni dio organa Civilne zaštite. Cijeneći njegov izuzetan značaj i ulogu u odgovoru na prirodne i druge nesreće, na ovom mjestu naglašava se Zakonska obaveza njegovog organiziranja i što hitnije postupanje na osposobljavanju ovog centra.

Operativni centar civilne zaštite je potrebno što prije stručno i kadrovski osposobiti i obučiti, kao i opremiti kvalitetnom i sofisticiranom opremom i sredstvima za rad u uvjetima prirodne ili druge nesreće.

b) Štabovi civilne zaštite

Važan element sistema zaštite i spašavanja su štabovi civilne zaštite Općine, Mjesnih zajednica / Mjesnih područja, privrednih društava i drugih pravnih lica.

Prema Zakonu o zaštiti i spašavanju u rukovođenju akcijama zaštite i spašavanja štabovi civilne zaštite obavljaju sljedeće poslove:

- 1) odlučuje o upotrebi snaga i sredstava Civilne zaštite na zaštiti i spašavanju ugroženih i stradalih ljudi i materijalnih dobara i te snage raspoređuje na ugrožena područja,
- 2) nalažu provedbu odgovarajućih mjera zaštite i spašavanja i određuju snage i sredstva koje će provoditi te mjere,
- 3) usmjeravaju, koordiniraju i rukovode akcijama zaštite i spašavanja svih nosilaca angažiranih na zaštiti i spašavanju na svom području,
- 4) rješavaju sva pitanja koja se tokom provedbe aktivnosti na zaštiti i spašavanju pojave u vezi sa angažovanjem snaga i sredstava civilne zaštite i provedbom mjera zaštite i spašavanja i samozaštite građana.

Općinski štab civilne zaštite je osnovan na osnovu Odluke o organizovanju i funkcionisanju zaštite i spašavanja („Službene novine Općine Kakanj“, broj: 3/07) kao stručno-operativni i jedino ovlašteno organ za rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja, kadrovski je i stručno osposobljen za izvršavanje Zakonom utvrđenih zadataka. Materijalno-tehnička opremljenost Općinskog štaba civilne zaštite je zadovoljavajuća.

Štabovi civilne zaštite u Mjesnim područjima nisu osnovani, ali su imenovani povjerenici civilne zaštite u mjesnim područjima. Na ovom nivou, unatoč zakonskoj obavezi, nisu popunjeni odgovarajućim kadrom niti materijalno – tehničkim sredstvima što otežava djelovanje struktura civilne zaštite i spašavanja na području Općine. U programskom periodu neophodno je kontinuirano razvijati i jačati sistem zaštite i spašavanja kroz dalje opremanje, obučavanje i omasovljavanje struktura sistema zaštite i spašavanja i podizanje nivoa svijesti o ličnoj i uzajamnoj zaštiti građana.

Štabovi CZ u pravnim licima organizovani su u preduzećima „ Termoelektrana Kakanj i Rudnik mrkog uglja Kakanj“.

c) Službe zaštite i spašavanja

Dosadašnji stepen razvoja ukazuje da nismo u mogućnosti a nije ni racionalno razvijati masovno jedinice civilne zaštite različitih struktura, namjena i broja, pa se zakonodavac opredijelio da za potrebe sistema zaštite i spašavanja treba uključiti sve resurse i snage u organima uprave, privrednim društvima i pravnim licima.

U skladu sa članom 123. stav 2. i 3. Zakona o zaštiti i spašavanju, Općinski načelnik na prijedlog Općinske službe civilne zaštite određuje pravna lica i udruženja od kojih će se organizirati službe zaštite i spašavanja. Prema Odluci Općinskog načelnika organizirane su službe zaštite i spašavanja i to:

- Služba za medicinsku pomoć – organizirana pri J.U. „Dom zdravlja“ Kakanj,
- Služba za vodosnabdijevanje, čistoću i asanaciju terena - organizirana pri J.P. „Vodokom“ d.o.o Kakanj,
- Služba za zaštitu od požara – organizirana pri DVD Kakanj – Udruženje „Vatrogasno društvo Kakanj“, Kakanj,
- Služba za zaštitu i spašavanje životinja, namirnica životinjskog porijekla – organizirana pri „Veterinarska stanica“ d.o.o. Kakanj, koja je u transformaciji,
- Služba za logistiku – organizirana pri TD „NOVA TRGOVINA-S“ d.o.o Kakanj.

Pored snaga i sredstava organiziranih službi zaštite i spašavanja, ukoliko to procijeni nadležni štab civilne zaštite, mogu se angažirati na poslovima zaštite i spašavanja i sva sredstva i oprema od pravnih lica sa područja općine.

d) Jedinice civilne zaštite

U skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju, jedinice civilne zaštite osnivaju se, opremaju i osposobljavaju kao operativne snage Civilne zaštite radi neposrednog angažiranja na izvršavanju zadataka zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, te otklanjanja posljedica nastalih djelovanjem tih nesreća.

Jedinice opće i specijalizovane namjene su osnovane u skladu sa važećim zakonom o zaštiti i spašavanju što treba sagledati u narednom periodu uz uvažavanje materijalno finansijskih sredstava koja će se moći izdvojiti.

Jedinice opće namjene su formirane za sljedeća mjesna područja: MP „Kakanj I, Kakanj II, Tršće, Dobož, Brnjic, Čatići, Bilješevo i Kraljeva Sutjeska“.

e) Povjerenici civilne zaštite

Povjerenici civilne zaštite na području općine Kakanj su imenovani u sljedećim mjesnim područjima: MP „Kakanj I, Kakanj II, Tršće, Dobož, Brnjic, Čatići, Bilješevo i Kraljeva Sutjeska“.

Povjerenici u naseljima vrše poslove koji se odnose na organiziranje i poduzimanje neposrednih mjera na učešću građana u provođenju samozaštite, kao i mjera zaštite i spašavanja koje su od značaja za samozaštitu i učestvuju u svim aktivnostima Civilne zaštite koje se provode u akcijama zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara na određenom području, odnosno u objektima za koje su zaduženi.

U narednom periodu težišni zadatak je određivanje Povjerenika CZ u stambenim zgradama, javnim školskim ustanovama i pojedinim pravnim licima kao i širenje mreže povjerenika u MZ-a. Povjerenici civilne zaštite se u pravilu formiraju tamo gdje nije organizovan Štab CZ.

f) Komisija za utvrđivanje i procjenu šteta od prirodnih i drugih nesreća

U skladu sa odredbama Uredbe o jedinstvenoj metodologiji za procjenu šteta od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 75/04, 38/06, 52/09, 56/09 i 36/14), na svim nivoima vlasti, pa time i na nivou općine Kakanj osnovana je Komisija za procjenu šteta od prirodnih i drugih nesreća Općine Kakanj.

Pored konkretnih zadataka utvrđenih u Uredbi, komisija se formira i radi zakonitog, racionalnog i ekonomičnog, odnosno transparentnog korištenja budžetskih sredstava u saniranju i ublažavanju posljedica nastalih djelovanjem prirodne ili druge nesreće.

g) Izvori finansiranja

Izvori finansiranja zaštite i spašavanja utvrđeni su u članu 179. Zakona o zaštiti i spašavanju i osiguravaju se u budžetu Općine Kakanj, koja su uglavnom nedovoljna za finansiranje svih potreba zaštite i spašavanja.

U budžetu se uglavnom obezbjeđuju sredstva za finansiranje rada Službe civilne zaštite i njenog programa rada, dok je nedovoljno sredstava koja se planiraju za potrebe opremanja, obučavanja i uvježbavanja štabova, povjerenika, službi zaštite i spašavanja i jedinica civilne zaštite.

h) Civilno društvo i nevladine organizacije

Nevladine i organizacije civilnog društva imaju posebnu ulogu u podizanju svjesnosti o značaju zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i opasnosti, upotpunjavanju i u ostvarivanju sadržaja svih mjera zaštite i spašavanja.

Na području općine Kakanj postoji i djeluje više nevladinih organizacija i udruženja građana čija djelatnost ima izuzetan značaj u sistemu zaštite i spašavanja.

Posebno izdvajamo značaj:

- Crveni križ Općine Kakanj - humanitarna organizacija od opšteg interesa za društvenu zajednicu,
- Merhamet Općine Kakanj - humanitarna i nevladina organizacija koja u svojoj misiji ima zaštitu i spašavanje, odnosno pomaganje ljudima,
- Caritas Općine Kakanj - humanitarna i nevladina organizacija koja u svojoj misiji ima zaštitu i spašavanje, odnosno pomaganje ljudima,
- Radioamateri pri Radio klubu Kakanj su udruženje građana koje se uključuje u osiguranje sistema veza za sve strukture koje učestvuju u prevenciji i sprečavanju nesreća, naročito sa katastrofalnim posljedicama i predstavljaju značajnu alternativu za uspostavu i održavanje veza kada redovne veze ne mogu uspostaviti funkciju,
- Dobrovoljno vatrogasno društvo djeluje pri Udruženju „Vatrogasno društvo Kakanj“ Kakanj i posjeduje značajan kapacitet koji treba uvezati i održati u sistemu zaštite i spašavanja i snaga je drugog odgovora koja se pridodaje PVJ Kakanj kao nosiocu zaštite od požara i vatrogastvu,
- Udruženja od značaja za zaštitu i spašavanje su i: planinari, lovci, ribolovci i druge društvene organizacije.

* * *

Raznovrsni sadržaji djelovanja nevladinih organizacija u pružanju pomoći prilikom pronalaska, spašavanja i zbrinjavanja ugroženog i nastradalog stanovništva, osiguranju raznovrsne humanitarne pomoći

Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području općine Kakanj za period 2019 – 2023 godina

u slučaju prirodnih i drugih nesreća, u provođenju mjera zaštite i spašavanja ukazuju na potrebu njihovog uvezivanja u sistem zaštite i spašavanja i potrebu afirmiranja njihovog društvenog značaja i pružanje potpore za njihov rad.

III. Dostignuti stepen zaštite i spašavanja od pojedinih prirodnih i drugih nesreća

a) Procjena ugroženosti/mapiranje rizika

Općinsko vijeće je na prijedlog Općinskog načelnika, donijelo Procjenu ugroženosti općine Kakanj od prirodnih i drugih nesreća 2005. godine. Procjena ugroženosti se redovno ažurira. Procjenom ugroženosti nije obuhvaćena procjena rizika od požara, što je naknadno urađeno u skladu sa novom Metodologijom za izradu procjene ugroženosti od požara. Na osnovu urađene Procjene ugroženosti urađen je i Program razvoja zaštite i spašavanja općine Kakanj za period 2019 - 2023. godina.

b) Mehanizmi za praćenje rizika i pravljenje mape rizika

Sadašnja organiziranost i međusobna koordinacija subjekata u sistemu zaštite i spašavanja nije osigurala mehanizme za praćenje rizika i pravljenje mape rizika.

Zakonom o zaštiti i spašavanju i drugim zakonskim propisima, za praćenje rizika i mapiranje rizika zaduženi su resorni organi uprave, institucije i pravna lica koji su dužni o svim situacijama redovno obavještavati Službu civilne zaštite o preduzetim mjerama i aktivnostima na sprečavanju, odnosno ublažavanju posljedica nastalih djelovanjem prirodnih i drugih nesreća.

c) Osvrt na naučene lekcije

Na osnovu dosadašnjih iskustava i analiza prirodnih i drugih nesreća koje su ugrozile područje općine Kakanj, odnosno dobijena saznanja kroz učešće na seminarima, stečena su značajna iskustva koja je nužno, kao naučene lekcije, ugraditi u sva planska dokumenta.

Tokom svake akcije u fazi odgovora i oporavka, naročito nakon nesreće, analiziraju se posljedice u kojima se posvećuje naročita pažnja ugroženosti siromašnijih slojeva stanovništva koji nisu u mogućnosti sami izvršiti sanaciju svojih objekata i slično. U takvim situacijama, Općina Kakanj će kroz svoj budžet ili budžetske rezerve, ali i iz posebne naknade za zaštitu i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća, osigurati minimalna sredstva za zbrinjavanje najugroženijih kategorija stanovnika.

* * * * *

Oslikano stanje organiziranosti Civilne zaštite i dostignuti stepen zaštite i spašavanja od pojedinih prirodnih i drugih nesreća u općini Kakanj ukazuje na dovoljno prostora za unapređenje i poboljšanje organizovanosti civilne zaštite. Trenutni kapaciteti omogućuju odgovor na svaku vrstu prirodne nesreće, a više se može postići uz političku volju na nivou Općine svih subjekata uz adekvatnu finansijsku podršku i dodatnom kadrovskom popunjenošću.

Više se nije postiglo iz razloga što nije bilo dovoljno političke volje na nivou Općine da se ova oblast oslobodi svih vrsta pritisa i uticaja i prepusti struci.

Nedostatak je i kadrovske prirode zato što u potpunosti nije izvršena kadrovska popuna stručnjacima kako u Službi civilne zaštite tako i u organima civilne zaštite.

3. PLANSKE PREVENTIVNE MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

I. Uvod

Ukazujući na potrebu utvrđivanja planskih preventivnih mjera zaštite i spašavanja polazimo od činjenice da preventivne mjere za zaštitu i spašavanje moraju imati prednost nad svim drugim oblicima organizirane i planirane zaštite od prirodnih i drugih nesreća, kao i činjenice da građani općine Kakanj moraju biti pravovremeno i pravilno informirani o svim opasnostima i rizicima i o mogućnostima zaštite, kao i o nužnosti njihovog učestvovanja u odlučivanju o načinu ostvarivanja zaštite od prirodnih i drugih nesreća.

Podaci o opasnostima i rizicima, planovima, mjerama i aktivnostima na zaštiti i spašavanju su javni, pa nosioci planiranja moraju upoznati stanovništvo sa opasnostima i rizicima, načinom zaštite i sa

planovima zaštite i spašavanja kao i sa pravilima ponašanja u slučaju prirodne i druge nesreće kao i dio prevencije za smanjenje rizika.

II. Opće naznake prevencije

Prema naznakama u Politici razvoja, prevencija obuhvata planiranje mjera koje su kao redovne planske aktivnosti usmjerene na umanjene mogućnosti nastanka prirodne i druge nesreće i njenih posljedica, a ako se nesreća ipak desi, determinira se kao skup mjera koje će umanjiti štetne učinke po ljude i materijalna dobra.

Vrlo važan segment mjera prevencije je faza smanjenja rizika koji prethodi prirodnoj ili drugoj nesreći, odnosno vrijeme prije nastanka prirodne ili druge nesreće. U vremenu prije nastanka prirodne ili druge nesreće podrazumijeva se provođenje određenih mjera zaštite i spašavanja kojima se može uticati na sprečavanje nastanka prirodne ili druge nesreće, odnosno kojima se može uticati na smanjenje djelovanja prirodne ili druge nesreće za što su posebno odgovorni organi vlasti i pravna lica.

Potrebno je podvući obavezu svih nosilaca planiranja da u planirane preventivne mjere zaštite i spašavanja ugrade strateške pravce sa akcijskim planovima u kojima su sadržani konkretni programi, projekti i inicijative za provođenje tih mjera, s utvrđenim nosiocima, saradnicima, rokovima i izvorima finansiranja. To znači da se moraju izabrati ostvarivi ciljevi za predviđeno vrijeme realizacije Programa razvoja, odnosno moraju u potpunosti biti realni.

III. Prevencija kroz mjere i aktivnosti

Na osnovu Zaključaka iz Procjene ugroženosti i Politike razvoja priroritetno se nameću određene preventivne mjere i aktivnosti zaštite i spašavanja od ključnih opasnosti, koje definiramo kao programske prioritete kroz strateške pravce sa akcijskim planovima u ovom i budućem programu razvoja.

1) Zemljotres

Procjenom ugroženosti već su utvrđene moguće posljedice po ljude i materijalna dobra u slučaju zemljotresa na teritoriji općine Kakanj. Na osnovu Procjene ugroženosti može se zaključiti da postojeća struktura stambenog fonda i koncentracija građevina na određenim područjima, bespravna gradnja i klizišta, ne pružaju mogućnost primjene efikasne zaštite od zemljotresa, osim građevina građenih savremenim otpornim konstruktivnim sistemima u većim gradovima.

a) mjere:

- Da bi se posljedice po ljude i materijalna dobra od pojave zemljotresa umanjile potrebno je poduzimati preventivne mjere koje će se provoditi kroz izradu novih i izmjenu postojećih prostornih i urbanističkih planova,
- Striktno primjenjivati odgovarajuće zakone i odredbene propise o načinu gradnje stambenih, poslovnih, industrijskih i infrastrukturnih objekata,
- Prilikom novih projektiranja moraju se uzimati u obzir konkretni seizmički uslovi našeg područja, lokacije na kojima se grade objekti i primjena osnovnih principa zemljotresnog inženjstva, što će direktno uticati na smanjenje posljedica od zemljotresa.

b) aktivnosti:

- S ciljem preventivne zaštite ljudi i materijalnih dobara od ove prirodne nesreće potrebno je izraditi karte (seizmičkog rizika, maksimalnih intenziteta), seizmičkih, seizmo-tektonskih i drugih, potrebnih za prostorno planiranje i seizmičko projektiranje i građenje,
- Započeti proces naučnog pristupa sagledavanju ugroženosti na mikrolokalitetima, posebno urbanim sredinama sa starim objektima ili objekata koji su građeni starom tehnologijom, a istovremeno ugroženi bespravnom gradnjom ili klizištima.

2) Klizanje i slijeganje tla

Procjenom ugroženosti posebno je evidentirana opasnost klizanja i slijeganja tla jer je na području općine Kakanj registrovan veliki broj klizišta, čiji je broj posebno povećan u posljednjih pet godina. Mnoga klizišta uzrokovana su ili aktivirana usljed izrađene nezakonite i neplanske gradnje posebno individualne stambene izgradnje.

Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području općine Kakanj za period 2019 – 2023 godina

a) mjere i aktivnosti:

- Obavezno je kontinuirano praćenje i dokumentovanje nezakonite i neplanske gradnje stambenih i drugih objekata, posebno u zahvatu područja ugroženih klizanjem i slijeganjem tla i saobraćajnica,
- Naučni i stručni pristup sagledavanja ugroženosti na mikrolokalitetima, posebno urbanim sredinama i lokaliteta ugroženih bespravnom gradnjom i klizištima izradom odgovarajućih karata, sanacijom klizišta po prioritetima,
- Pooštriti mjere nadzora i sankcionisanja nezakonite i neplanske gradnje stambenih i drugih objekata u okviru dosljedne provedbe propisa koji reguliraju uvjete nisko i visoko gradnje.

3. Visoki snijeg i sniježni nanosi

Procjenom ugroženosti od visokog snijega i sniježnih nanosa nametnula se potreba poduzimanja organiziranih i efikasnih mjera zaštite i spašavanja u uslovima nastanka snježnih nepravilnosti kao što su zametnost i neprohodnost putnih pravaca, zatim izoliranost ruralnih sredina, nedostatak energenata u urbanim sredinama, paralizovanje gradskog saobraćaja i snabdijevanje stanovništva životnim namirnicama u takvim uslovima.

a) mjere i aktivnosti:

- Za ovakve aktivnosti, odnosno spašavanje nastradalih u sniježnim nanosima i lavinama, potrebno je osposobiti i tehnički opremiti odgovarajuća udruženja građana (Gorska služba spašavanja, Planinarska društva i drugi),
- Plansko osiguravanje robnih rezervi za ovakve namjene.

4) Poplave i spašavanje na vodi i pod vodom

Područje općine Kakanj je ugroženo od poplava manjeg i većeg intenziteta, većih ili manjih vodotoka i što je posebno izraženo ciklično pojavljivanje u kratkim vremenskim razmacima. Uz ovu pojavu uglavnom se uvijek izražava potreba evakuacije stanovništva i provođenje mjere spašavanje na vodi i pod vodom. To zahtijeva ostvarivanje neprekidne saradnje i uvezivanja redovnih djelatnosti svih nadležnih nosilaca zaštite i spašavanja u ovoj oblasti.

a) mjere:

- Osigurati sredstva (finansijska i materijalna) i provođenje redovnog održavanja izgrađenih objekata za zaštitu od poplava, te jasno utvrditi stepen zaštite koji oni osiguravaju,
- Administrativnim mjerama osigurati poštivanje propisanog upravljanja i korištenja objekata i prostora u cjelini, a koji imaju uticaj na nastanak poplava, a pritom posebno voditi računa o stanju u širem slivnom području rijeke Bosne.

b) aktivnosti:

- Istraživačkim aktivnostima izraditi projekte zaštite od poplava na vodotocima radi uređenja glavnih tokova pritoka velikih rijeka s ciljem jedinstvene zaštite od poplava,
- Stalnim i rigoroznim kontrolama provjeravati stanje i korištenje vode i vodoprivrednih objekata.

5. Suša

Procjenom ugroženosti od suše koje nisu česte naročito sa katastrofalnim posljedicama ali koje u manjem ili većem intenzitetu nanose štete u materijalnim dobrima, nametnula se potreba prevencije od nastanka i šteta od suše velikih razmjera. Pored toga, suša može ugroziti i ljude , smanjenjem dotoka vode u vodovodnim sistemima ili mehaničkim prekidom u snabdijevanju vodom, a posebno u pogoduje izazivanju požara većih ili manjih razmjera.

a) mjere i aktivnosti:

- Prioritetno uspostaviti jedinstven katastar postojećih i novih izvorišta i objekata za vodosnabdijevanje na području općine Kakanj.

- Dodatno osposobiti i ojačati laboratorije za ispitivanje higijenske ispravnosti vode,
- Zahvatanjem dodatnih količina voda iz raspoloživih ili pripremljenih novih izvorišta poboljšati snabdjevenost stanovništva kroz već obuhvaćene javne vodovode ili njihovo proširivanje na veći broj naselja u kojima je došlo do smanjenja dotoka vode u rezervoare,
- Planirati i osigurati cisterne i druga sredstva za transport vode radi snabdijevanja najugroženijih kategorija stanovništva.

6. Masovne pojave ljudskih i životinjskih bolesti

6.1. Epidemije

Prema Procjeni ugroženosti, epidemije zaraznih bolesti predstavljaju nagle pojave više slučajeva nekog zaraznog oboljenja ljudi koje je rezultat uvjeta za njeno nastajanje. Prema epidemiološkim procjenama, za vrijeme trajanja prirodnih ili drugih nesreća, epidemije zaraznih bolesti ljudi javljaju se deset puta češće nego u normalnim okolnostima.

a) mjere i aktivnosti:

Pored općih mjera utvrđenih u Procjeni ugroženosti, u slučaju većih epidemija kao i u slučaju prirodnih i drugih nesreća koje mogu dovesti do epidemije, potrebno je poduzeti i dodatne preventivne mjere ublažavanja opasnosti po ljude i to:

- rano otkrivanje izvora zaraze i puteva prenošenja zaraze,
- laboratorijsko ispitivanje uzroka,
- prijavljivanje zaraznih bolesti,
- izolacija oboljelih,
- prevoz i liječenje oboljelih lica,
- zdravstveni odgoj,
- dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija,
- imunizacija, seroprofilaksa i kemoprofilaksa,
- karantena, zdravstveni nadzor.

6.2. Epizootije

Epizootije predstavljaju bolesti životinja koje, s obzirom na učestalost u Bosni i Hercegovini, direktno ugrožavaju živote ljudi te pojava novih oboljenja koja zahtijevaju posebnu pažnju i planiranje preventivnih mjera u ovom programskom periodu.

a) mjere i aktivnosti:

Pored općih mjera utvrđenih u Procjeni ugroženosti, kao dio preventivnih mjera zaštite u ovoj oblasti potrebno je naročito:

- rano otkrivanje i sprečavanje pojava širenja zaraznih oboljenja životinja,
- opremanje veterinarske laboratorije u Veterinarskoj stanici radi ispitivanja uzročnika zaraznih bolesti i drugom opremom,
- dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija,
- pravovremeno osiguranje zaštitnih cjepiva za životinje,
- mjere ograničenja i zabrane prevoza životinja i namirnica životinjskog porijekla.

7. Požari

Veliki požari na području općine Kakanj do sada su se uglavnom pojavljivali kao posljedice tehničko-tehnološke ili prirodne nesreće (suše), veći šumski požari i drugi požari nastali prirodnim djelovanjem i ljudskom nepažnjom. Gašenje požara, spašavanje ljudi ugroženih požarom uz provođenje prevencije glavni je zadatak snaga protivpožarne zaštite (profesionalna i dobrovoljna vatrogasna jedinica i javna preduzeća koja gazduju šumama). Procjenom ugroženosti konstatovano je otežano provođenje preventivnih mjera zaštite od požara i eksplozija, gašenja požara, spašavanje ljudi i materijalnih dobara ugroženih požarom i eksplozijom, te ostvarivanje svih drugih pitanja od značaja za funkcioniranje i razvoj u ovoj oblasti.

Da bi se ovakvo stanje prevazišlo potrebno je provesti sljedeće mjere i aktivnosti kao dio prevencije u ovoj oblasti:

a) *mjere i aktivnosti:*

- Odmah pristupiti izmjenama i dopunama svih Općinskih propisa koji regulišu ovu oblast radi usaglašavanja sa Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu, te donošenje novih propisa iz nadležnosti Općine,
- U skladu sa Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu FBiH i Procjenom ugroženosti koju je izradila Općina, opremiti, obučiti, organizirati i popuniti snage za uspješne intervencije gašenja požara (profesionalne i dobrovoljne vatrogasne jedinice),
- Preduzeće koje gazduje šumama na području općine Kakanj je dužno izvršiti organizirano osmatranje šuma, redovno praćenje i pravovremeno javljanje o nastanku požara u cilju što hitnijeg otklanjanja, odnosno gašenja požara.

8. Grad (led, tuča)

Grad (led,tuča) kao prirodna pojava sa čestim karakteristikama prirodne nesreće se javlja u vrijeme bujanja vegetacije i čini značajne materijalne štete na poljoprivrednim i voćarskim kulturama, zahvatajući uglavnom pojaseve širine oko 500 metara i dužine 2-5 kilometara na cijelom području općine Kakanj.

Da bi se smanjile posljedice ovakve pojave potrebno je preduzeti sljedeće mjere i aktivnosti:

- stvarati naviku kod poljoprivrednih proizvođača da osiguravaju svoja dobra,
- zaštita dobara sa protugradnim mrežama,
- organizirati i osposobiti protugradni sistem za područje općine.

* * * *

Planiranje i provođenje mjera prevencije važno je sa aspekta ekonomskog stanja na području općine Kakanj i potrebe da postojeći resursi (organizacija, kadrovi i materijalna sredstva) budu u funkciji. Općina nema sredstava niti mogućnosti da bez punog angažovanja organa vlasti, pravnih lica iz člana 32. Zakona o zaštiti i spašavanju i drugih pravnih lica, te vladinih i nevladinih organizacija i udruženja ima pravi odgovor na izazove prirodnih i drugih nesreća.

Važnost planiranja i provođenja preventivnih mjera kao početni korak treba biti u nadilaženju improvizacija u primjeni Zakona o zaštiti i spašavanju. Treba hitno nadići i pristupiti implementaciji obaveza utvrđenih u narednom elementu „ osnovni ciljevi, zadaci i načini ostvarivanja zaštite i spašavanja sa smjernicama za organiziranje snaga i sredstava zaštite i spašavanja“.

4. OSNOVNI CILJEVI, ZADACI I NAČINI OSTVARIVANJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA SA SMJERNICAMA ZA ORGANIZIRANJE SNAGA I SREDSTAVA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

I. Uvod

S obzirom na procijenjeno stanje ugroženosti područja općine Kakanj od prirodnih i drugih nesreća, pri čemu su definisane ključne opasnosti i rizici kao stalna prijetnja životu i zdravlju ljudi i materijalnim dobrima nameće se potreba hitnog pristupanja realizaciji postavljenih ciljeva i zadataka.

Političko i strateško definisanje ciljeva i zadataka ima presudnu ulogu u stvaranju povoljnog okruženja i ozračja zadovoljstva uslovima i stepenom zaštite i spašavanja od svih determiniranih opasnosti i rizika za područje općine Kakanj.

II. Osnovni ciljevi

Uvažavajući sva dosadašnja iskustva Procjene ugroženosti općine Kakanj, koju je donijelo Općinsko vijeće, događaje i trendove koji imaju uticaj na organizaciju i funkcionisanje sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara, a uvažavajući ciljeve utvrđene u Politici razvoja, utvrđuju se osnovni ciljevi zaštite i spašavanja u općini Kakanj i to:

- 1) uspostavljanje sistema zaštite i spašavanja koji će biti u mogućnosti odgovoriti na sve potencionalne opasnosti na način da cjelovito, dugoročno i u najvećoj mjeri zadovolje potrebe općine Kakanj i njenih građana, na smanjenju uticaja prirodnih i drugih nesreća na život i zdravlje ljudi, materijalna dobra i okoliš, a ako se dogode nesreće da bude što manje posljedica i efikasnije otklanjanje posljedica tih nesreća,

Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području općine Kakanj za period 2019 – 2023 godina

- 2) povećanje saradnje među nosiocima planiranja, stručno usmjeravanje aktivnosti i resursa, usklađivanje i koordinaciju u provođenju akcija zaštite i spašavanja u općini Kakanj primjenom svih raspoloživih mehanizama ozakonjene upravne nadležnosti,
- 3) organiziranje i izgradnja djelotvornog i prilagodljivog sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara usmjerenog na ostvarivanje vizije i ciljeva po svakom elementu, naročito na povećanju nivoa prevencije u okviru koncepta održivog razvoja prilagođenog interesima i potrebama zaštite i spašavanja,
- 4) definisanje i izgradnju odgovarajućih struktura za zaštitu i spašavanje (službe zaštite i spašavanja, štabovi i povjerenici civilne zaštite u mjesnim zajednicama i naseljima) čija će okosnica biti pravna lica koja se u okviru redovne djelatnosti bave nekim od poslova zaštite i spašavanja i imaju visok nivo spremnosti.

III. Konkretna zadaća

I. Općinska služba civilne zaštite

U općini Kakanj, iako je osnovana Općinska služba civilne zaštite u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju, ista nije popunjena nedostajućim stručnim kadrovima u potpunosti. Naime u Službi CZ je upražnjeno mjesto stručnog saradnika za vatrogastvo koje je u narednom periodu potrebno popuniti u cilju kvalitetnijeg rada i djelovanja iz ove oblasti. Popunjavanje Općinske službe civilne zaštite nedostajućim stručnim kadrom u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju završiti najkasnije do kraja 2019.godine.

2. Operativni centar civilne zaštite

Služba civilne zaštite Općine Kakanj je oformila Operativni centar civilne zaštite koji je stručno i kadrovski popunjen, osposobljen i obučen za rad, kako u mirnodopskom vremenu tako i u uslovima prirodne ili druge nesreće. Operativni centar je opremljen određenim MTS-om (prostorije, radio uređaji, računari, telefoni i dr.). U Operativnom centru zaposlen je jedan uposlenik, a radno vrijeme je od 07 do 15:30 h. U uslovima prirodne ili druge nesreće centar se popunjava do punog broja (pet uposlenika drugih službi Općine Kakanj) i radi neprekidno 24 sata, kako bi pravovremeno opslužio informacijama Općinski štab CZ.

U narednom periodu planirati nabavku nedostajuće opreme, koja je potrebna za efikasan rad Operativnog centra.

3. Štabovi i povjerenici civilne zaštite

Općinski štab civilne zaštite je organiziran i popunjen stručnim kadrovima u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju i osposobljen je za izvršavanje svoje misije rukovođenja akcijama zaštite i spašavanja i donošenje kvalitetnih odluka u tom pravcu. U narednom periodu potrebno je izvršiti obuku Štaba civilne zaštite koja je u nadležnosti Kantonalne uprave civilne zaštite ZDK. Štabovi i povjerenici civilne zaštite u pravnim licima i drugim institucijama nisu organizirani niti popunjeni u dovoljnoj mjeri. U narednom periodu je potrebno izvršiti njihovo popunjavanje i stručno osposobljavanje za vršenje zadataka iz njihove nadležnosti. Organiziranje, popuna i obučavanje struktura zaštite i spašavanja civilne zaštite u mjesnim područjima, naseljima, pravnim licima i drugim institucijama mora se završiti najkasnije do kraja 2020.godine.

4. Službe zaštite i spašavanja

Prema odredbama Zakona o zaštiti i spašavanju, a u skladu sa članom 32. Zakona o zaštiti i spašavanju, u privrednim društvima i drugim pravnim licima koja obavljaju djelatnost od značaja za zaštitu i spašavanje osnivaju se Službe zaštite i spašavanja, odnosno ako nije moguće u tim privrednim društvima i drugim pravnim licima organizirati službu zaštite i spašavanja u skladu sa procjenom ugroženosti, organiziraju se samostalne službe zaštite i spašavanja koje djeluju na području općine Kakanj.

U vezi s tim su i osnovane odgovarajuće službe zaštite i spašavanja. U narednom periodu treba raditi na stručnom osposobljavanju, odnosno obuci rukovodilaca ovih Službi, te u skladu sa mogućnostima budžeta, pomagati u njihovom dodatnom opremanju.

Općinska služba civilne zaštite će osigurati izvršenje obuke rukovodilaca Službi a Općinski načelnik u budžetu obezbijediti neophodna sredstva za njihovo opremanje u budžetu Općine u narednom periodu kontinuirano 2019 - 2023. godina.

5. Jedinice civilne zaštite

Posebno je važno napomenuti da se Procjenom ugroženosti i Programom razvoja akcenat daje na osnivanje službi zaštite i spašavanja, a da se u slučaju nemogućnosti njihovog osnivanja formiraju specijalizovane jedinice civilne zaštite. Jedinice opće namjene su planirane na nivou mjesnih zajednica, odnosno naselja. Jedinice CZ opće namjene su formirane za sljedeća mjesna područja: MP „Kakanj I, Kakanj II, Tršće, Doboj, Brnjic, Čatići, Bilješevo i Kraljeva Sutjeska“, koja geografski obuhvataju sve mjesne zajednice na području općine Kakanj.

Formiranje i popunu jedinica civilne zaštite opće namjene izvršiti najkasnije do kraja 2020.godine i to je kontinuirani proces.

6. Komisija za procjenu šteta

Praksa je pokazala da na terenu vlada velika nejasnoća u vezi sa metodama i postupcima u radu na procjenjivanju i evidentiranju nastalih šteta i provedbi postupka oko traženja i odobravanja finansijske ili materijalne pomoći. Iz tih razloga, da bi komisija za procjenu štete vršila što efikasnije svoj rad, potrebno je putem medija izvršiti edukaciju građana o postupcima i načinima prijavljivanja šteta nastalih kao posljedica djelovanja prirodnih i drugih nesreća.

Da bi komisija za procjenu šteta od prirodnih i drugih nesreća mogla kvalitetno ispunjavati svoje obaveze, utvrđene i u mjerama prevencije, potrebno je kontinuirano svake godine vršiti organiziranje i provođenje njihove obuke u provođenju Uredbe.

7. Opremanje

Uvažavajući ekonomski razvoj općine Kakanj, intencije i zadaci iz programa razvoja upućuju na potrebu uključivanja u sistem zaštite i spašavanja resursa koji se nalaze u privrednim društvima i drugim pravnim licima.

Ostale strukture civilne zaštite (štabovi, povjerenici, jedinice, te komisija za procjenu šteta) opremaju se i finansiraju iz budžeta Općine ili drugim Zakonom predviđenih izvora.

U narednom periodu svi nosioci planiranja zaštite i spašavanja dužni su pravovremeno planirati odgovarajuća finansijska sredstva za nabavku i opremanje te obučavanje svih struktura civilne zaštite u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju.

8. Saradnja sa nevladinim organizacijama i udruženjima

Zbog raznolikosti sadržaja djelovanja (pri pružanju pomoći u pronalaženju, spašavanju i zbrinjavanju ugroženog i nastradalog stanovništva, osiguranju raznovrsne humanitarne pomoći u slučaju masovnih prirodnih i drugih nesreća, gašenju požara, uspostavi pokidanih veza i dr.) potrebno je afirmisati društveni značaj nevladinog humanitarnog sektora i organizacija civilnog društva.

Uključivanjem nevladinih organizacija i udruženja u sistem zaštite i spašavanja, kao službe zaštite i spašavanja ili subjekti utvrđeni u planovima po mjerama zaštite i spašavanja, osiguravala bi se i njihova finansijska podrška kroz provođenje programa razvoja i planova zaštite i spašavanja.

IV. Načini ostvarivanja zaštite i spašavanja

Zaštita i spašavanje ostvaruje se prije svega dosljednim provođenjem Zakona o zaštiti i spašavanju i provedbenih propisa koji proizilaze iz Zakona, te interesornih zakonskih i provedbenih propisa kojima je regulisana ova oblast.

Da bi se ovo ostvarilo potrebno je u što kraćem roku:

- 1) izvršiti interresorno usklađivanje svih provedbenih propisa u dijelu koji se odnosi na zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara,
- 2) ažurirati postojeću Procjenu ugroženosti i postojeće planove zaštite i spašavanja,
- 3) osigurati punu transparentnost i odgovornost u trošenju finansijskih sredstava namijenjenih za zaštitu i spašavanje.

V. Smjernice za organiziranje snaga i sredstava civilne zaštite, odnosno snaga zaštite i spašavanja

a) Opće smjernice

Na osnovu Zakona o zaštiti i spašavanju smjernice o organiziranju strukture civilne zaštite sadržane su u propisima kako slijedi:

- Odlukom o organizovanju i funkcionisanju zaštite i spašavanja općine Kakanj utvrđene su nadležnosti organa vlasti u obavljanju poslova iz člana 29,
- Federalna uprava civilne zaštite je propisala način rada i upravljanja štabova i organa iz člana 111,
- Federalna uprava civilne zaštite propisala je poslove i zadatke i način rada povjerenika civilne zaštite iz člana 118.stav 1,
- Federalna uprava civilne zaštite je svojim propisom bliže utvrdila uvjete za organiziranje, poslove i zadatke i način rada službi zaštite i spašavanja iz člana 122. i 124,
- Federalna uprava civilne zaštite je svojim propisom bliže utvrdila uvjete za organiziranje, poslove i zadatke i način rada jedinica civilne zaštite iz člana 127,
- Propisom federalnog ministarstva finansija utvrđen je način prikupljanja, evidentiranja i namjenskog trošenja posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća na osnovu člana 180.

Procjena ugroženosti ukazuje na potrebu da se obavezno planira i organiziranje:

- Štabova civilne zaštite u mjesnim područjima,
- Imenovanje povjerenika u naseljima, dijelovima naselja i većim zgradama;
- Formiranje službi zaštite i spašavanja,
- Formiranje jedinica opće namjene jačine odjeljenja u naseljima,
- Formiranje jedinice opće namjene,

Organizacija i uspostavljanje struktura civilne zaštite koje u proteklom petogodišnjem planskom periodu nije urađeno treba biti izvršeno do kraja 2022. godine.

b) dodatne smjernice

U cilju ublažavanja prirodnih i drugih nesreća i osposobljavanja u sistemu zaštite od prirodnih i drugih nesreća potrebno je pažnju usmjeriti na:

- osmatranje i praćenje, prognoziranje i predviđanje mogućih opasnosti i prirodnih i drugih nesreća;
- planiranje zajedničkih mjera prevencije,
- informacijsko-komunikacijski sistem kao podršku u rukovođenju u prirodnim i drugim nesrećama;
- povećanje lične zaštite građana.

c) Programi i planovi za smanjenje rizika

U Planovima zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara predviđeno je da se kroz provođenje ovih planova moraju smanjiti veliki rizici koji mogu pruzrokovati prirodne i druge nesreće većih (katastrofalnih) razmjera, a odnose se na velike zemljotrese, poplave, slijeganje tla, klizšta, požare i sl.

Programom razvoja utvrdit će se preventivne i operativne mjere koje treba provoditi prije nastanka, u toku i nakon prirodne nesreće, što će biti osnov za izradu i ažuriranje planova zaštite i spašavanja.

5. OSNOVE ZA OBUČAVANJE I OSPOSABLJAVANJE U ZAŠTITI I SPAŠAVANJU

I. Uvod

Ovim dokumentom uređuju se: ciljevi i namjena, planiranje, organiziranje, izvođenje i provjeravanje stepena obučenosti i osposobljenosti za zaštitu i spašavanje, kao i materijalno-tehničko i finansijsko osiguravanje procesa izvođenja obuke.

Obuka i osposobljavanje za zaštitu i spašavanje obuhvata prezentiranje osnovnih i posebnih znanja o prirodnim i drugim nesrećama, obuka i osposobljavanje kadrova iz organa uprave nadležnih za prevenciju i saniranje posljedica prirodnih i drugih nesreća, pripadnika i jedinica civilne zaštite, pripadnika službi zaštite i spašavanja, stanovništva, nevladinih organizacija i privrednih društava čija djelatnost može koristiti u zaštiti i spašavanju.

Trenutno stanje u oblasti planiranja i izvođenja obuke prema Planu i programu obučavanja je u zastoju, odnosno vrši se djelimično za pojedine strukture i to: Služba za zaštitu od požara i PVJ Kakanj.

II. Cilj i namjena

Osnovni cilj obučavanja i osposobljavanja je prenošenje znanja i osposobljavanje za kvalitetno izvršavanje zadataka zaštite i spašavanja u slučaju prirodnih i drugih nesreća, a posebno mjera prevencije u zaštiti i spašavanju i provođenju mjera zaštite i spašavanja.

III. Programiranje i planiranje

Na osnovu donešenog Plana i programa obučavanja vrši se godišnje planiranje i izvođenje obuke.

Na osnovu njih organizirana je:

- obuka za članove profesionalne vatrogasne jedinice,
- obuka za službu za zaštitu od požara,

Obučavanje ostalih Službi zaštite i spašavanja, štabova, povjerenika i jedinica nije planirano niti vršeno zbog činjenice da one još nisu u cijelosti osnovane što u narednom periodu treba biti prioritet.

Programi osposobljavanja

Prema Planu i programu osposobljavanja, osposobljavanjem za zaštitu i spašavanje u općini Kakanj obuhvaćeni su:

1. rukovodioc službi za upravu, državne službenike i namještenike, koji po važećim propisima imaju zadatke na prevenciji i saniranju posljedica od prirodnih i drugih nesreća,
2. članove Općinskog štaba civilne zaštite i štabova civilne zaštite mjesnih područja,
3. lica koja profesionalno rade na poslovima civilne zaštite,
4. komandire jedinica opće namjene,
5. rukovodioc službi zaštite i spašavanja,
6. pripadnike jedinica opće namjene,
7. povjerenike civilne zaštite i njihove zamjenike,
8. pripadnike nevladinih organizacija i udruženja koja po prirodi svog djelovanja imaju značaj za zaštitu i spašavanje,
9. stanovništvo (građane),
10. učenike osnovnih i srednjih škola i studente.

Navedeni programi razlikuju se prema namjeni svake od struktura za zaštitu i spašavanje za koju se planiraju i realizuju i to:

- pripadnici jedinica civilne zaštite moraju proći kroz uvodno, osnovno i dopunsko osposobljavanje najmanje jednom u roku od pet godina,
- pripadnici službi zaštite i spašavanja uvodno i dopunsko osposobljavanje, jer im osnovna znanja osigurava njihova osnovna djelatnost,
- komandanti i komandiri jedinica civilne zaštite i rukovodioci službi zaštite i spašavanja za obavljanje komandnih odnosno rukovodnih dužnosti,
- rukovodioci službi za upravu, državni službenici i namještenici za izvršavanje preventivnih mjera i upravljanja akcijama zaštite i spašavanja iz svoje nadležnosti,

Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području općine Kakanj za period 2019 – 2023 godina

- štabovi civilne zaštite za rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja,
- nevladine organizacije i udruženja (crveni križ, radioamateri, planinari i dr.) obučavati tako da uz svoju osnovnu djelatnost osiguraju i potrebnu osposobljenost u zadacima zaštite i spašavanja,
- planirati obuku stanovništva za provođenje mjera samopomoći i prve pomoći u zaštiti i spašavanju u saradnji sa sredstvima masovnog komuniciranja, prije svega lokalnih radio i TV stanica (saopćenja, tematske rasprave, kvizovi znanja, spotovi i sl.).

Sadržaj programa osposobljavanja

Program za svaku strukturu zaštite i spašavanja mora polaziti od konkretnih zadataka i namjene u slučaju angažiranja u zaštiti i spašavanju i mora sadržavati:

- uvodni dio sa težištem na normativnom uređenju određenih pitanja,
- opservacija, predstavljanje i rješavanje konkretnih zadataka u zaštiti i spašavanju iz domena svake strukture ponaosob, u skladu sa planom upotrebe i naučenim lekcijama, s težištem na praktičnoj simulaciji i
- analizu svake tematske oblasti iz koje trebaju proizaći smjernice i zaključci za dalji rad.

2.1. Provjeravanje uspješnosti obuke (evaluacija)

Provjeravanje uspješnosti obuke je složen proces koji podrazumijeva procjenu cjelokupnog andragošskog ciklusa i u našim uslovima podrazumijeva sljedeće:

- uvodna testiranja svih polaznika prije početka nekog od oblika obučavanja i osposobljavanja, sa ciljem sagledavanja nivoa znanja sa kojeg treba otpočeti obuku,
- testiranje i praktičnu provjeru usvajanja znanja u toku obuke i prikupljanje mišljenja i sugestija polaznika obuke,
- završna testiranja i praktično rješavanje konkretnih zadataka i
- vježbe.

Osposobljenost se utvrđuje provjerom znanja koje priprema predavač kroz odgovarajuće testove i druge oblike praktične provjere u izvršavanju konkretnih zadataka. Mišljenje polaznika obuke i drugih lica uključenih u ovaj proces obuke, dobijaju se na osnovu anketnih pitanja. Sposobnost praktičnog rješavanja problema utvrđuju se vježbama i analizama u toku demonstracija u izvršavanju određenih konkretnih zadataka u zaštiti i spašavanju. Nosioci i organizatori vježbi obavezni su pripremiti cjelovitu analizu sa prijedlozima i sugestijama za buduće vježbe iz određenih oblasti zaštite i spašavanja.

Zbog složenosti i težine kvalitetne provjere znanja polaznika obuke, potrebno je timsko sastavljanje testova i elaborata za vježbe, uz uključivanje najjeminentnijih stručnjaka iz određenih oblasti zaštite i spašavanja i naučnih radnika sa fakulteta i drugih naučno-obrazovnih ustanova.

3.1. Stimulativne mjere

Radi dodatnog interesovanja i razvijanja takmičarskog duha u izvršavanju zadataka zaštite i spašavanja, a na osnovu Uredbe Vlade Federacije BiH o vrsti, kriterijima i postupku za dodjelu priznanja i nagrada civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH“, broj: 23/04) potrebno je nakon svake značajnije obuke ili vježbe izabrati najistaknutije pojedince ili grupe kojima se na prigodan način uručuju odgovarajuća priznanja i nagrade.

4. Planiranje

Na osnovu Plana obuke koji donosi Federalna uprava civilne zaštite, sačinjavat će se godišnji operativni plan izvođenja obuke i osposobljavanja po mjerama zaštite i spašavanja, uvažavajući elemente navedene u Programu razvoja utvrđene kao obaveza provođenja u Politici razvoja, Strateškim pravcima sa akcijskim planovima i zaključcima iz Procjene ugroženosti.

5. Nastavna sredstva

Prilikom priprema za izvođenje obuke i osposobljavanja planira se nabavka potrebnih očiglednih nastavnih sredstava. Služba civilne zaštite će, prema vlastitoj procjeni, pripremati i štampati potrebne količine priručnika, skripti, publikacija i sl. prema određenim mjerama zaštite i spašavanja i iznaći najpovoljnije mogućnosti u ovom planskom periodu za realizaciju kvalitetne obuke po svim mjerama zaštite i spašavanja.

Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području općine Kakanj za period 2019 – 2023 godina

IV. Organiziranje i izvođenje obuke

1. Organizacija

Obuku i osposobljavanje za zaštitu i spašavanje organizira Federalna uprava civilne zaštite, Kantonalna uprava civilne zaštite ZDK i Općinska služba civilne zaštite, udruženja i druge nevladine organizacije, privredna društva i druge organizacije a svako iz svoje nadležnosti.

Uvodno i osnovno obučavanje i osposobljavanje za zaštitu i spašavanje prema nadležnosti organiziraju Federalna i Kantonalna uprava civilne zaštite ZDK i Služba civilne zaštite prema vlastitim operativnim planovima i programima.

Dopunsko i specijalističko obučavanje i osposobljavanje, posebno kadrova koji rukovode akcijama zaštite i spašavanja, trebao bi da vrši Federalni centar za obuku.

Za osposobljavanje pripadnika jedinica civilne zaštite opće namjene odgovorna je Služba civilne zaštite općine.

2. Izvođenje

Programi obuke i osposobljavanja izvode se u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju i drugim propisima iz djelokruga resornih službi za upravu Općine koje su nadležne za određene poslove zaštite i spašavanja.

V. Oblici osposobljavanja

Oblici osposobljavanja za zaštitu i spašavanje bit će: *uvodno, osnovno, dopunsko osposobljavanje i vježbe (samostalne, komandno-štabne, pokazne i zajedničke).*

1. *Uvodno osposobljavanje* je obavezno za sve organizirane strukture zaštite i spašavanja i obuhvata opća znanja iz oblasti zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća sa težištem na organiziranje i djelovanje svih struktura zaštite i spašavanja, prava i obaveze pripadnika civilne zaštite i njihovih zadataka na svim nivoima organiziranja.

2. *Kroz osnovno obučavanje i osposobljavanje* stiču se stručno-teorijska i praktična znanja koja osiguravaju stručno izvršavanje zadataka svakog pojedinca, djelovanje štabova civilne zaštite, povjerenika, jedinica, službi ili drugog operativnog sastava, pravilnu i racionalnu upotrebu tehničkih i drugih sredstava za zaštitu i spašavanje. Osnovno osposobljavanje se planira i provodi sa svim strukturama zaštite i spašavanja prema planovima upotrebe najmanje jednom u pet godina u trajanju od osam do dvanaest sati.

3. *Dopunsko obučavanje i osposobljavanje* ima zadatak dopunjavanja, obnavljanja i modernizacije već postojećih znanja stečenih kroz uvodno i osnovno obučavanje i osposobljavanje, uz poštivanje principa kontinuiteta. Za pripadnike iste jedinice, službe ili drugog operativnog sastava, dopunsko osposobljavanje se izvodi u određenim vremenskim intervalima. Razlozi za dopunsko osposobljavanje su: procjena na osnovu konkretnih djelovanja jedinica ili pojedinaca u zaštiti i spašavanju, nabavka nove opreme i drugih tehničkih sredstava, naučene lekcije (vlastite i tuđe) u zaštiti i spašavanju, te novi zadaci i obaveze jedinice, službe ili drugog operativnog sastava.

4. *Vježbe* su jedan od oblika dopunskog osposobljavanja i namijenjene su kako za osposobljavanje tako i za provjere stepena obučenosti i osposobljenosti u organiziranju i izvršavanju konkretnih zadataka u zaštiti i spašavanju. Uvježbavanjem se pripadnici osposobljavaju za komunikacije i saradnju sa različitim skupinama stručnjaka po mjerama zaštite i spašavanja, što nije slučaj sa ostalim oblicima osposobljavanja.

Predavači – instruktori zaštite i spašavanja

Za predavače-instruktore zaštite i spašavanja angažovati certifikovane instruktore civilne zaštite, istaknute stručnjake iz određenih oblasti koji pored stručnog znanja iz oblasti zaštite i spašavanja posjeduju osnovna znanja iz andragogije i andragoške didaktike.

Pored toga, za predavače angažovati i vanjske saradnike sa fakulteta, a posebno one koji su angažovani na izradi naučno-istraživačkih projekata iz zaštite i spašavanja.

VI. *Finansiranje*

Finansijska sredstva za obučavanje i osposobljavanje struktura civilne zaštite, čiji je osnivač Općina, osiguravaju se iz budžeta općine Kakanj i u skladu sa članom 184. Zakona o zaštiti i spašavanju.

6. SMJERNICE ZA ISTRAŽIVAČKU I RAZVOJNU DJELATNOST OD ZNAČAJ ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE

I. *Uvod*

Ubrzani razvoj naučnih istraživanja i dostignuća, tehnoloških unapređenja i komunikoloških globalizacijskih procesa, s jedne strane i kontinuiranog porasta opasnosti po živote ljudi, materijalna i kulturna dobra s druge strane, nameću potrebu planiranja, provođenja i primjene naučnih i stručnih istraživanja u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, a posebno radi preduzimanja preventivnih mjera zaštite i spašavanja.

II. *Osnove donošenja smjernica*

Sistem zaštite i spašavanja je interdisciplinaran i zahtijeva vrlo stručan i naučan pristup, korištenje dosadašnjih naučno-istraživačkih projekata u zemlji i van nje u sistemu zaštite i spašavanja, kao i primjenu dosadašnjih iskustava u borbi protiv prirodnih i drugih nesreća u zemlji i svijetu.

Osnove za donošenje ovih smjernica sadržane su u:

1. Zakonu o zaštiti i spašavanju,
2. Procjeni ugroženosti:
 - a) opći zaključci iz Procjene ugroženosti,
 - b) posebni zaključci po obrađenim opasnostima;
3. Politici razvoja:
 - a) vizija i ciljevi Politike razvoja,
 - b) osnovni ciljevi i opredjeljenja Politike razvoja;
4. Strategiji razvoja.

III. *Pristup rezultatima istraživanja*

a) *Pristup rezultatima istraživanja*

Opredjeljenje za potrebe planiranja, provođenja i primjene naučnih i stručnih istraživanja u zaštiti i spašavanju nameće sveobuhvatan pristup rezultatima istraživanja i podrazumijeva:

- naučnu analizu svjetskih dostignuća i iskustava u pogledu dogradnje sistema zaštite i spašavanja, a posebno prevencije,
- planiranje i provođenje vlastitih istraživanja u zaštiti i spašavanju,
- primjenu vlastitih iskustava i saznanja u zaštiti i spašavanju,
- naučni, stručni, inspekcijski i drugi nadzor nad građevinskim objektima u toku i poslije njihove gradnje, čije rušenje i druga vrsta njihove dis-funkcionalnosti može dovesti do značajnog ugrožavanja ljudi i materijalnih dobara,
- naučne i ekološke standarde prihvaćene od regionalnih i drugih međunarodnih institucija koje nas politički, pravno i na druge načine obavezuju,
- obučavanje za zaštitu i spašavanje, koje je zasnovano na naučnim i drugim istraživanjima i dostignućima.

b) Obaveza nosioca planiranja

Obaveza je svih državnih organa, pravnih lica i nevladinih organizacija i udruženja da istraživanja za svoje potrebe, djelatnosti i gradnju za opće dobro prilagode tako da uvažavaju naučne nalaze koji upućuju na zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od svih oblika ugrožavanja.

Tehnološki i materijalni napredak po svaku cijenu, posebno onaj koji do krajnjih granica ne računa na živote i zdravlje ljudi, poguban je.

Svi nosioci naučnih i drugih istraživanja imaju zadaću uvažiti kriterije i potrebe zaštite i spašavanja. Općinski resorni organi mogu, u skladu sa potrebama i mogućnostima, naručiti određena istraživanja kojima će osnovni cilj biti: povećanje stepena prevencije u zaštiti i spašavanju od pojedinih oblika ugrožavanja ljudi i materijalnih dobara, povećan stepen spremnosti na izazove i odgovor na prirodnu i drugu nesreću, kao i naznake osnovnih smjernica za postupke u provođenju mjera obnove nakon prestanka djelovanja prirodne i druge nesreće.

c) Metodologija

Pored zakonskih i drugih normi po kojima će se istraživanja za potrebe zaštite i spašavanja provoditi, ta istraživanja moraju, od osnovne ideje do konačnih rezultata, uvažiti općevažuću rigoroznu proceduru. Ukratko, jedinstvena metodologija podrazumijeva:

- izradu idejne skice istraživanja,
- projekt sa svim elementima za potrebe naučnog istraživanja;
- ciljeve,
- prostor, objekat i pojavu koja se istražuje,
- hipoteze, varijable i indikatore,
- naučne metode i postupke,
- kadrovske istraživačke potencijale i njihove reference,
- vremensko određenje istraživanja,
- prezentaciju i naučnu verifikaciju rezultata istraživanja i mogućnosti njihovog provođenja.

Projekte i naučna istraživanja jednodimenzionalnog i multidisciplinarnog karaktera za potrebe zaštite i spašavanja, moći će izvoditi verifikovane naučne institucije samostalno ili više njih, što će zavisiti od obostranog sporazuma o tim istraživanjima u skladu sa zakonskim propisima o transparentnosti i normama preuzimanja pravnih i naučnih obaveza.

IV. Projekti istraživačke i razvojne djelatnosti

Izabrani projekti istraživanja predstavljaju prioritet za vremenski period do kraja 2021. godine, u skladu sa Programom razvoja. Nazivi projekata mogu doživjeti prilagođavanje naučnoj i drugoj formulaciji, ali one u suštini moraju pokrivati utvrđene oblasti koje su od šireg značaja za razvoj zaštite i spašavanja.

Vremenski okviri istraživanja sa potrebnim finansijskim sredstvima sadržani su u Strategiji razvoja sa akcijskim planovima nosilaca planiranja, godišnjim finansijskim planovima, kao i opredjeljenjima datim u dokumentu Programa razvoja pod nazivom „Osnovni ciljevi, zadaci, način ostvarivanja zaštite i spašavanja sa smjernicama za organizovanje snaga i sredstava zaštite i spašavanja“.

a) Projekti prema općim zaključcima Procjene ugroženosti

1) Stručna procjena resursa u vlasništvu pravnih lica, udruženja, vladinih i nevladinih organizacija, posebno proglašanih službi zaštite i spašavanja u općini Kakanj koji mogu biti korišteni u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara,

2) Stručna primjena istraživanja u zaštiti šuma od požara, potreba pošumljavanja, izgradnje redovnog održavanja protupožarnih prosjeka i druge mjere,

3) Operacionalizacija naučnih saznanja za hitnu potrebu uspostavljanja operativnog centra civilne zaštite, te osposobljavanje redovnih i alternativnih komunikacija putem operativnih centara,

4) Iniciranje kod Federalnih organa istraživanja o ugroženosti od zemljotresa na mikrolokalitetima, prije svega u urbanim sredinama. Sagledati aspekt donošenja urbanističkih i prostornih planova, te izgradnje po tim planovima, stepena otpornosti već izgrađenih objekata (prema starosti objekata, primjene tehničkih standarda i dr.) sa prijedlozima mjera osiguranja od rušenja.

Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području općine Kakanj za period 2019 – 2023 godina

- 5) Istraživački projekt zaštite od poplava sa zadacima adekvatnog uređenja vodotoka u vlasništvu Federacije BiH i iniciranje Federalnih organa za realizaciju tih projekata. Potrebna puna koordinacija u planiranju i provođenju mjera,
- 6) Operacionalizacija procedura u postupku angažiranja vojnih i civilnih resursa u zaštiti i spašavanju.
- 7) Izrada i operacionalizacija programa osiguranja minimuma robnih i drugih rezervi za potrebe zaštite i spašavanja ljudi kao dio spremnosti i odgovora na nastanak prirodne i druge nesreće,
- 8) Istraživanje i procjena mogućnosti nevladinih organizacija, udruženja i fondacija koje mogu doprinijeti zaštiti i spašavanju u različitim prirodnim i drugim nesrećama.

b) Projekti po posebnim zaključcima iz Procjene ugroženosti

- 1) Inicirati istraživanje „Opasnosti od odrona i klizanja tla na mikronivoima uz primjenu dosadašnjih naučnih istraživanja, s koordinacijom u provođenju jedinstvenih urbanističko-tehničkih mjera,
- 2) Prikupljanje, sistematizacija i proučavanje provedenih međunarodnih i domaćih naučnih i stručnih istraživanja o vrstama i rasprostranjenosti epizootija, sa prijedlogom mjera koje treba poduzeti u prevenciji i po pojavi,
- 3) Uspostavljanje i osiguranje katastra izvorišta vode za piće po naseljima za potrebe zaštite i spašavanja.

* * * *

Predložak navedenih projektnih tema mora dobiti i svoju materijalnu podlogu i pojedinačnu verifikaciju nosioca, kroz akcijske planove provedbe Strategije razvoja sa planiranim finansijskim sredstvima.

Uvažavajući i potrebe za dodatnim istraživanjima i iz drugih oblasti života i rada ili iz drugih sagledanih potreba, ove smjernice treba smatrati samo kao okvir koji se može i dopuniti ili djelimično promijeniti, ali pod uslovom da se za takve projekte iznađu izvori za finansiranje, te sredstva i načini za provođenje dobijenih stručnih rješenja.

7. PREGLED OČEKIVANIH TROŠKOVA SA IZVORIMA FINANSIRANJA

I. Uvod

Procjena ugroženosti Općine i viših nivoa planiranja, predviđaju budžetska sredstva za finansiranje zaštite i spašavanja i ona trebaju biti najviše trošena u preventivnim mjerama, odnosno u realizaciji strateških pravaca razvoja.

U Zakonu o zaštiti i spašavanju u poglavlju finansiranje, tačno su predviđeni izvori sredstava kao i područja ulaganja sredstava.

Sredstva za zaštitu i spašavanje su strogo namjenska sredstva koja zahtijevaju punu transparentnost u trošenju i mogu se koristiti isključivo za namjene utvrđene u Zakonu o zaštiti i spašavanju, Programu razvoja i kroz godišnje finansijske planove.

II. Izvori finansiranja

Sredstva potrebna za realizaciju Zakona o zaštiti i spašavanju, Programa razvoja i donešenih godišnjih planova, te projekata definiranih u strateškim pravcima razvoja i u odgovarajućim akcijskim planovima osigurat će se:

- iz budžetskih sredstava u okviru redovnog planiranja budžeta za potrebe redovne djelatnosti, po pravilu, kao dio preventivnih i strukturalnih mjera prije nastanka prirodne ili druge nesreće, kao i za otklanjanje posljedica prirodne ili druge nesreće,
- iz sredstava pravnih lica, iz osiguranja, dobrovoljnih priloga, međunarodne pomoći i drugih izvora utvrđenih u Zakonu o zaštiti i spašavanju i drugim zakonima,
- na osnovu posebne naknade na neto plaće 0,5 % iz sredstava koja pripadaju Općini, a na osnovu Godišnjeg plana korištenja sredstava zaštite i spašavanja i zadataka utvrđenih u Programu razvoja, naročito za osiguranje materijalnih resursa-opremanje, te osposobljenosti za odgovor na prirodnu ili drugu nesreću,

- prema Zaključcima iz Procjene ugroženosti za potrebe zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća Federacije BiH potrebno je u budžetu Općine izdvojiti minimalno sredstva u visini od 1 % godišnjeg budžeta općine.

Polazeći od visine godišnjeg budžeta Općine te njegov planirani godišnji rast od 5 % godišnje, u narednom periodu za potrebe zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u budžetu Općine za period 2019 – 2023. godine, izdvajajući 1 % od budžeta, mogla bi se izdvojiti sredstva za zaštitu i spašavanje u iznosima prikazanim u sljedećoj tabeli:

Opis	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Novčana sredstva koja bi trebalo planirati u budžetu Općine za potrebe zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća	200.000,00	210.000,00	220.500,00	231.525,00	243.101,00

Prvi sistemski odgovor finansiranja sistema zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća je sadržan u Zakonu o zaštiti i spašavanju koji navodi izvore i uvođenje posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća u visini od 0,5 % od osnovice koju čine isplaćene neto plaće zaposlenika u radnom odnosu i svih lica angažovanih po ugovoru za obavljanje privremenih i povremenih poslova i po ugovoru o djelu. Zakon je utvrdio i način raspodjele tih sredstava između Federacije, Kantona i Općina u kojima su ta sredstva ostvarena i to:

- 15 % pripada Federaciji BiH i služi isključivo za namjene iz člana 182. tač. 2 do 7. Zakona o zaštiti i spašavanju,
- 25 % pripada Kantonu i služi isključivo za namjene iz člana 183. tač. 2. do 8. Zakona o zaštiti i spašavanju,
- 60 % pripada Općini u kojoj su ta sredstva ostvarena i služe isključivo za namjene iz člana 184. tač. 2. do 7. Zakona o zaštiti i spašavanju.

Uzimajući u obzir objavljene statističke podatke o ukupnom broju zaposlenih i isplaćenju prosječnoj neto plaći, uz njen planirani rast od 5 % godišnje i uz isti broj zaposlenih, očekuje se da sredstva prikupljena na osnovu naknade za zaštitu i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća u visini 0,5 % od isplaćene neto plaće i naknade na osnovu ugovora o djelu, u planskom periodu 2019. – 2023. godina iznose:

Opis	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Sredstva Općine 60 %	150.000,00	157.500,00	165.375,00	173.643,00	182.325,00
Ukupno za planski period:	828.843,00 KM				

U planiranju visine sredstava iz ovih izvora nije uzet rast broja zaposlenih, jer nema adekvatan podatak za ovaj period.

Sredstva iz ove prethodne tabele nemaju karakter budžetskih sredstava tako da se neutrošena sredstva iz prethodne godine prenose u naredne godine.

To podrazumijeva da se u godišnjim finansijskim planovima realizacije Programa razvoja, odnosno strateških pravaca razvoja uključuju sredstva iz budžeta Općine Kakanj izdvojena za ove namjene i kumulirana sredstva posebnih naknada za zaštitu i spašavanje iz člana 180. Zakona o zaštiti i spašavanju.

Sredstva ostvarena na osnovu člana 180. Zakona o zaštiti i spašavanju su kolateralno dobro, nisu i ne mogu biti jedina sredstva za sveukupne namjenske potrebe zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara. Potrebno je voditi računa i o svim drugim izvorima sredstava prema članu 179. Zakona o zaštiti i spašavanju koja kao objedinjena obavezno voditi na posebnom računu za zaštitu i spašavanje.

Upravljanje raspoloživim finansijskim i materijalnim resursima uputno je i jedino izvodljivo izradom budžeta na svim nivoima od Općine, preko Kantona do Federacije i njihovim optimiziranjem, po principu povezanosti, poštujući okvirne uvjete koji trebaju biti strateški oblikovani u Programu razvoja.

III. Očekivani troškovi

Raznovrsni poslovni interesi kompatibilni interesima zaštite i spašavanja mogu biti oblik sufinansiranja ove djelatnosti, posebno ukoliko promoviraju razvijanje svjesnosti o opće društvenim vrijednostima, zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara i okoliša. Pored oblasti finansiranja utvrđenih Zakonom o zaštiti i spašavanju, sredstva za sufinansiranje, podrazumijevaju ulaganja u:

- postojeće službe hitne medicinske pomoći, profesionalne vatrogasne jedinice i dobrovoljna vatrogasna društva,
- kapacitete javnih i drugih preduzeća, institucije i druga pravna lica koja su proglašene službama zaštite i spašavanja,
- naučne i istraživačke projekte zaštite i spašavanja,
- obučavanje za potrebe zaštite i spašavanja,
- zaštitu poljoprivrednih dobara,
- zaštitu vodnih resursa,
- zaštitu šumskih resursa,
- nevladine i organizacije civilnog društva zbog raznolikosti djelovanja su od posebnog značaja za upotpunjavanje sadržaja svih mjera zaštite i spašavanja koje budu imale tretman službi zaštite i spašavanja.

Sve vrste ulaganja moraju biti razrađena u godišnjim finansijskim planovima svih nosilaca planiranja, a realizacija tih planova mora biti predmet informisanja i verifikovanja kod nadležnih organa.

Finansiranje očekivanih troškova podrazumijeva da zajednica neće biti pogođena prirodnim i drugim nesrećama velikih razmjera, jer u takvim situacijama dolazi do revizije i budžeta i drugih izvora sredstava koja se ulažu u odgovor ili u oporavak na nastalu prirodnu ili drugu nesreću, jer praksa pokazuje da svaka zajednica koja bude pogođena prirodnom ili drugom nesrećom (katastrofa) odmah pristupa radikalnoj izmjeni budžeta, kada postojeća planirana i osigurana sredstva nisu dovoljna za trenutni odgovor ili sanaciju stanja, odnosno rehabilitaciju u fazi oporavka.

U eventualnom slučaju takve situacije u općini Kakanj, Općinsko vijeće općine Kakanj će pored izmjena budžeta izvršiti i promjenu ovih sredstava planiranih za realizaciju Programa razvoja, na prijedlog Općinskog načelnika.

IV. Pregled projekata značajnih za zaštitu i spašavanje

Kao ilustraciju ulaganja u sistem zaštite i spašavanja, primjereno prevenciji zaštite i spašavanja, napravljen je izvod iz Strategije integralnog razvoja općine Kakanj za period 2018-2020.godina. Projekti u tabeli doprinose razvoju zaštite i spašavanja, uz ponovnu konstataciju da Općinski načelnik može kandidovati i dodatne programe i projekte. Iz pregleda se vidi način finansiranja izdvojenih projekata (budžet, ostali izvori: grantovi, krediti, donacije, građani).

Projekti	Izvori finansiranja		Ukupno
	Budžet	Ostali izvor	
Izgradnja sistema kanalizacije i vodosnabdijevanja za sva naselja			1.000.000,00
Regulacija i sanacija korita rijeke Trstionice			1.000.000,00
Sanacija klizišta MZ Zgošća i MZ Tršće, Crnač			300.000,00
Projekat prihvatne jame za neškodljivo uklanjanje leševa životinja			50.000,00
Podrška nevladinim organizacijama u projektima zaštite okoliša i zaštite zdravlja građana			100.000,00

V. ZAVRŠNI DIO

Zadužuje se Općinski načelnik da prati realizaciju zadataka utvrđenih u Programu razvoja zaštite i spašavanja i u okviru ovlaštenja iz svoje nadležnosti osigura potpunu realizaciju ovog programa i da svake godine informiše Općinsko vijeće o ovim pitanjima i problemima koji postoje u provođenju Programa.

Općinski organi uprave dužni su, svako u pitanjima iz svoje nadležnosti i oblasti za koju su osnovani, u svojim godišnjim programima rada planirati i izvršavati sve zadatke iz Programa razvoja koji su utvrđeni za oblast za koju su nadležni na način kako je to utvrđeno u Programu razvoja, uvažavajući da sredstva iz planiranih i utvrđenih izvora osiguravaju realizaciju svih strateških pravaca.

Općinska služba civilne zaštite, kao osnovni stručni organ za oblast zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na nivou općine Kakanj ima obavezu da prati realizaciju Programa razvoja i u okviru svojih ovlaštenja utvrđenih Zakonom o zaštiti i spašavanju, podstiče i koordinira aktivnosti Općinskih organa uprave na njihovom angažovanju u realizaciji Programa i problemima koji postoje u tim pitanjima.

Konkretizovanje svih zadataka utvrđenih u Programu razvoja izvršit će se u Planovima zaštite i spašavanja Općine Kakanj.

Ovaj Program stupa na snagu (8) osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Općine Kakanj“.

***Obradivač
Služba civilne zaštite***

Predsjedavajući Općinskog vijeća

Slaven Katičić

Obrazloženje

Na osnovu člana 174. stav. 1. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10) i člana 24. i Statuta Općine Kakanj („Službene novine Općine Kakanj“, broj: 04/08), Općinsko vijeće Općine Kakanj, na prijedlog Općinskog načelnika, usvaja Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području općine Kakanj za period 2019 – 2023 godina, kao strateški vizionarski dokument petogodišnjeg pregleda stanja i vizije razvoja sistema zaštite i spašavanja u petogodišnjem vremenskom razdoblju.

Program razvoja sistema zaštite i spašavanja sadrži sljedeća pitanja:

- politiku razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u općini Kakanj,
- strateške pravce razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara sa akcijskim planovima njihove realizacije,
- posebne dokumente o sadašnjem stanju razvoja sistema zaštite i spašavanja i načinu realizacije zadataka iz Programa razvoja u pojedinim oblastima.

Pored predhodno iznesenih elemenata vizije razvoja, a uvažavajući naučene lekcije, vlastite i drugih, a posebno iskustva iz proteklog perioda, pojave, događaje i trendove koji imaju ili mogu imati uticaj na organizaciju i funkcionisanje sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara za budući period od 2019 – 2023. godine, izvode se sljedeći ciljevi:

Uspostavljanje sistema zaštite i spašavanja koji će biti u stanju djelovati i odgovoriti na sve potencijalne opasnosti na način da cjelovito, dugoročno i u najvećoj mjeri zadovolji potrebe općine Kakanj i njenih građana na smanjenje uticaja prirodnih i drugih nesreća na život i zdravlje ljudi, materijalnih dobara i okoliš i efikasno otklanjanje posljedica prirodnih i drugih nesreća, ako se dogode.

Organizovane službe zaštite i spašavanja u pravnim licima i potreba njihovog konstantnog obučavanja i provjeravanja njihovog stepena osposobljenosti, te njihovo obučavanje za djelovanje u svim fazama zaštite i spašavanja kao i obezbjeđenje nedostajućih materijalnih sredstava.

Povećati saradnju nosilaca planiranja, stručno usmjeravanje aktivnosti i resursa, usklađivanje i koordinacija u zaštiti i spašavanju u općini Kakanj primjenom svih raspoloživih mehanizama ozakonjene upravne nadležnosti na taj način da je zaštita i spašavanje sastavni dio svih politika, planova i programa.

Organizirati i izgraditi djelotvoran i prilagodljiv sistem zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara usmjeren na ostvarivanje vizije i ciljeva po svakom elementu, posebno na povećanju stepena prevencije u okviru koncepta održivog razvoja prilagođenog interesima i potrebama konkretnih sredina u skladu sa administrativno-teritorijalnom podjelom općine Kakanj.

Definisati i izgraditi odgovarajuću strukturu snaga za zaštitu i spašavanje čija će okosnica biti pravna lica koja se u okviru redovne djelatnosti bave nekim od poslova zaštite i spašavanja i posjeduju visok nivo spremnosti (nevladin sektor, udruženja građana: radioamateri, planinari, lovci, ribari i sl.) i njihovu djelatnost u cijelosti integrisati u jedinstven sistem zaštite i spašavanja kako ne bi dolazilo do dupliranja poslova i rasipanja resursa.

Usvajanjem samog Programa i ispunjavanjem ciljeva i strategija iz Programa jača se ukupna otpornost lokalnih zajednica u odnosu na pojavne akcidente a time utiče i na razvoj sistema zaštite i spašavanja kroz realizaciju zacrtanih planova i vizija istaknutih kroz programske ciljeve, što u konačnici utiče i na jačanje, i razvijanje samog sistema zaštite i spašavanja jedinice lokalne samouprave a samim tim i jačanje otpornosti društva kao cjeline.

